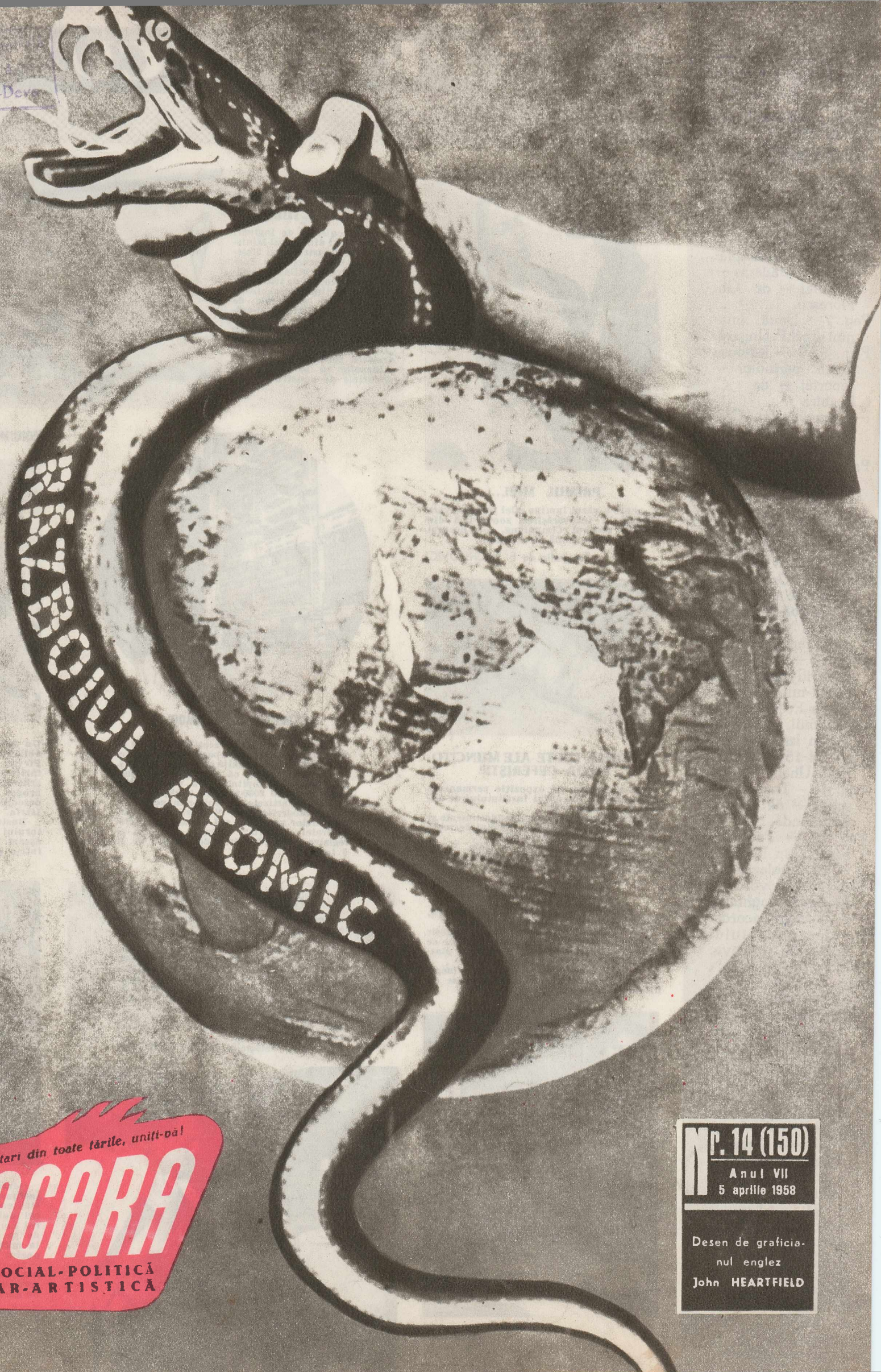

Regiunea
Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 14 (150)

Anul VII
5 aprilie 1958

Desen de graficianul englez
John HEARTFIELD

În acest număr:

- Pag. 4 — Solie a păcii și prieteniei.
- Pag. 5 - 6 — Întimplarea din Mădăras — reportaj — de Gh. Florescu.
- Pag. 7 — Două imagini din R.P. Ungară.
- Pag. 8 - 9 — Răspunderea părinților — reportaj — de C. Bozbici.
- Palmele tatel, Cerbul — poezii — de Cornel Dumitrescu.
- Pag. 10-11 — Vă rugăm: o singură propunere — ar.chetă — de F. Urseanu.
- Cartea românească — produs pentru export — de T. Caranfil.
- Pag. 12 — O după-amiază de chimie — De vorbă cu acad. prof. C. Nenișescu — de Gabriel Micu.
- Pag. 13 — Am plecat să scriu despre un „copil-minune” — de Silvia Roșculeț.
- Ultimul tren — de Ștefan Izsák.
- Pag. 14-15 — Uriașul de la Uhan.
- Pag. 16 — Tragedie — schiță — de Moricz Zsigmond.
- Pag. 17 — Paul Robeson... în România — de Nicolae Lupu.
- Pag. 18 — Ne vorbește Marietta Șaghinian — interviu acordat corespondentului nostru din Moscova, Gh. Gheorghită.
- Pag. 19-20-21 — Monșer — schiță — de Constanța Coporan.
- Spectacol de pantomimă? — de A. Gorea
- Pag. 22 - 23 — 1898 — Un călător român puțin cunoscut: inginerul B. G. Assan — de Val Tebeică.
- Dacă nu eram eu! — schiță — de Sandu Marian.
- Pag. 24 — Cuvinte încrucișate — Cu riziștii filatelice.
- Pag. 25 — Sfaturi practice — Moda pentru bărbați.
- Pag. 26 — Sport
- Pag. 27 — În jurul globului.
- Pag. 28 — Umor.

PRIMUL MIEL...

...care a văzut lumina zilei în primăvara aceasta în întovărirea zootehnică din Breaza, raionul Climpulung, s-a bucurat de... o primire plină de atenție...

Fotografie de F. MICHITOVICI

EROICELE LUPTE ALE MUNCITORILOR CEFERIȘTI

Așa se intitulează expoziția permanentă ce s-a deschis în cadrul Institutului de documentare feroviara.

Aci sînt expuse ne numărate documente și piese care vorbesc despre trecutul de luptă eroică a muncitorilor ceferiști.

În fotografie: Sirena cu care Vasile Roșită a anunțat începerea grevei ceferiștilor din 1933.

DANTELĂRIE...

...lucrată cu mîgălă din ață pescărească, macramé sau ață fină, specială?

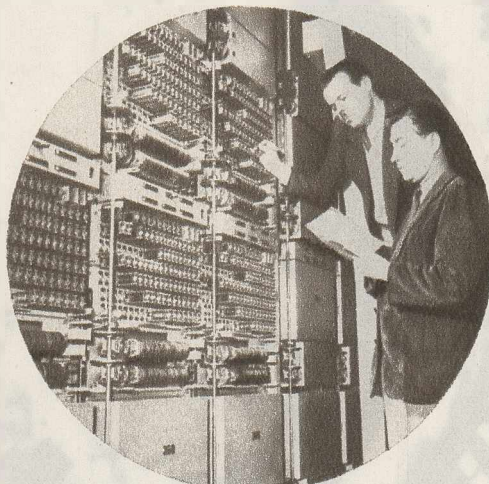
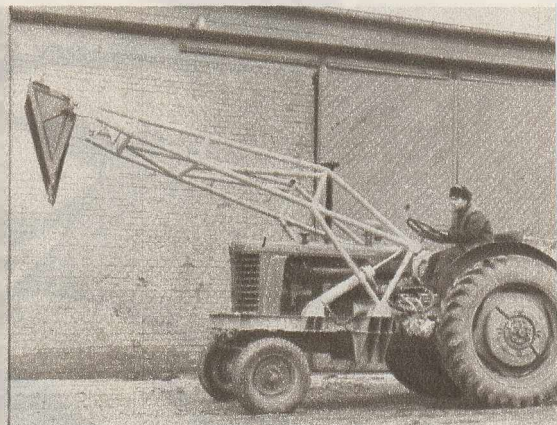
Nu! Fotografia alăturată înfățișează nolle modele de dantelărie din mase plastice ce se produc în serie la fabrica de mase plastice „București”.

Nu-i așa că prin suplețea și finețea lucraturii, aceste dantele nu se deosebesc cu nimic de acele lucrări de mînă?

PENTRU GRĂBIREA CONSTRUCȚIILOR...

... un colectiv de ingineri și tehnicieni din cadrul Ministerului de Construcții și Materiale de Construcții au conceput o serie de utilaje de construcție acționate de tractoare. Ele sînt destinate mecanizării lucrărilor pe șantierul de locuințe și clădiri social-culturale.

În fotografie: Încercătorul cu cupă, adaptat la tractorul „U.T.O.S.-2” cu acțiune hidraulică pentru încălzirea calmoanelor cu balast și alte materiale de construcție.

ANTRENAI-VĂ... MEMORIA...

... pentru că chiar anul acesta se va trece de la numerotația actuală a posturilor telefonice cu 5 cifre, la numerotația cu 6 cifre. Aceasta, în urma faptului că centrala automată „Victoria” din Capitală și-a extins instalația cu încă 2000 numere telefonice care au fost repartizate oamenilor muncii.

În fotografie: Ing. V. Vasiliu, șeful centralelor automate, și I. Balaurescu, șeful centralei „Victoria”, execută controlul pe registre privind lucrările de trecere de la 5 la 6 cifre.

MONUMENTE CONSTANȚA

Un nou monument a fost recent: bustul lui Pirvan — o magiu pentru țările și descoperirile pe arheologii le-a făcut în broga și, în special, pe descoperirea orașului Istria.

Bustul — lucrare a sculptorului Ion Irimescu — așezat în centrul Constanței într-o piațetă de lângă

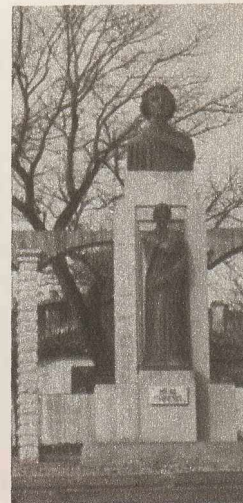
ÎNTRU PLUG ȘI... SCENĂ

Echipa teatrală a colectivităților din satul Comana, regiunea Constanța, și-a creat faimă.

Într-un singur an au prezentat 31 de piese, din care șase spectacole în premieră. Formația are 14 de membri și un regizor, de asemenea plugar colectivist. Nici unul dintre „actori” n-a studiat la Institutul de Teatru și totuși faima teatrului din Comana a depășit granițele regiunii.

În fotografie: o scenă din piesa „Gh. Doja” de Petru Vintilă, jucată de doi tineri colectivști.

Fotografie de Gh. CIOROBEA

Odată cu lucrările pe înfrumusețarea litoralului stăntean, s-a găsit și cel mai potrivit pentru bustul Eminescu: el a fost născut de pe vechiul loc și a la marginea mării, așa poetul și-a dorit mormântul marelui nostru poet este înconjurat de pergoale, trandafiri și străzi de garoafe.

Fotografii de F. URSE

UN ACT ISTORIC ÎN APĂRAREA UMANITĂȚII

MARELE EXEMPLU AL U.R.S.S.

ÎNCETAREA UNILATERALĂ
A EXPERIENȚELOR CU ARMELE
ATOMICĂ ȘI CU HIDROGEN

Nikita Sergheevici Hrușciov,
secretar al C. C. al P. C. U. S. și președintele
Consiliului de Miniștri al U. R. S. S.

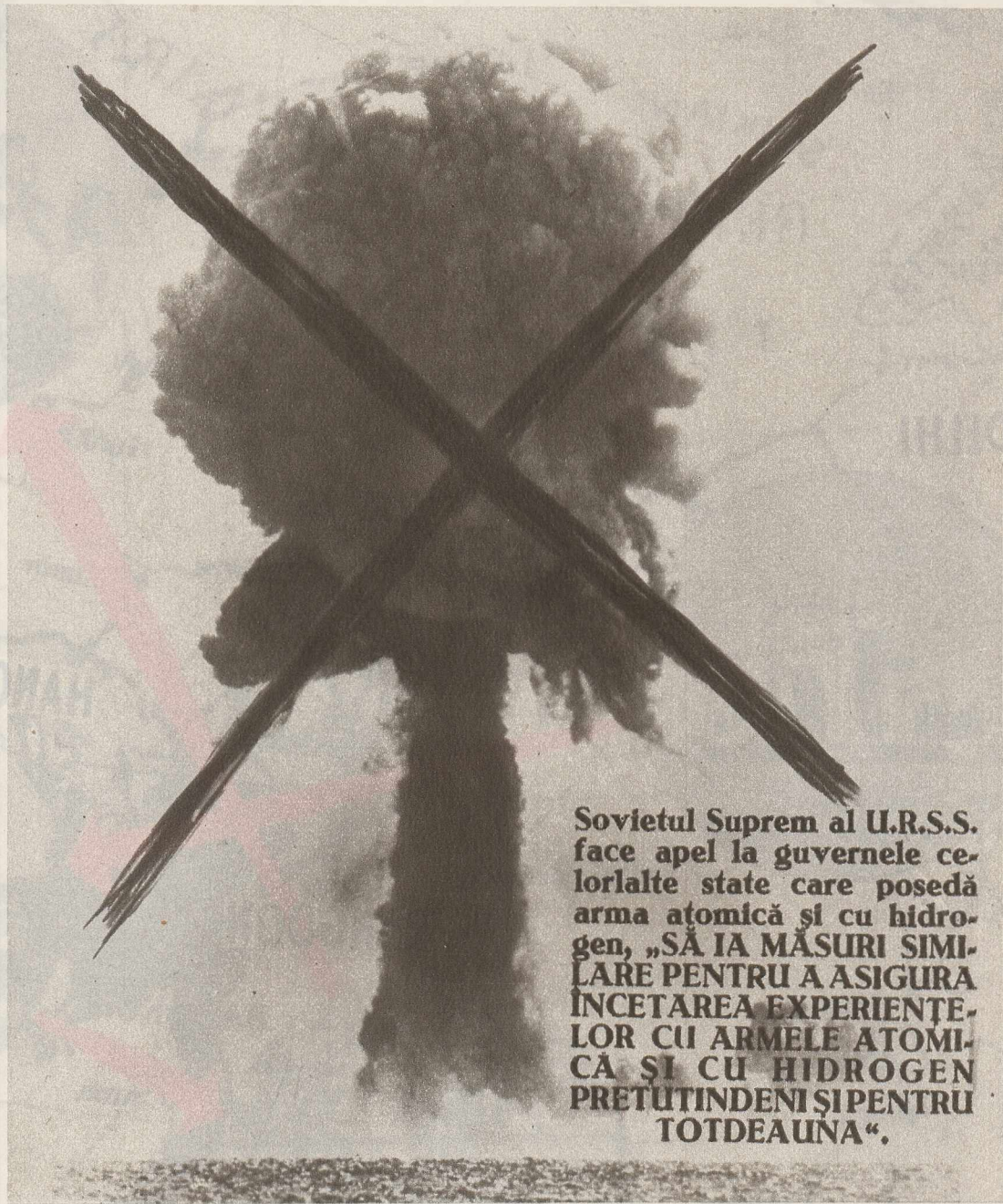
O mare țară, o mare putere atomică a lumii, a hotărît în mod unilateral să înceteze experiențele cu toate tipurile de arme atomice și cu hidrogen. Această țară nu este nici Statele Unite ale Americii și nici Marea Britanie, ci este țara care în 1917 a dat Decretul asupra păcii, în 1945 a arborat steagul păcii orioase deasupra Reichstagului și de aici încoace, zi de zi și ceas de ceas, luptă pentru ca omenirea să nu mai cunoască un măcel mondial. Este țara care între 1955-1957 și-a redus efectivele armatei cu 10.000 de oameni, avînd în curs de încheiere o nouă reducere de 300.000 oameni, și ale cărei inițiative de pace au răscolit și îndrumat opinia publică internațională, chemînd fără răgaz la interzicerea totală și nedînd condiții a experiențelor nucleare, la încheierea producției și distrugerea tuturor stocurilor de arme de ucidere în masă.

... Să se înceteze în Uniunea Sovietică experiențele cu toate tipurile de arme atomice și hidrogen — a hotărît Sovietul Suprem al Uniunii Sovietice. Cîteva cuvinte care se amănă, în măreție, simplitate și simbol, acele scurte comunicate ce anunțau lumii lansarea primilor doi sateliți artificiali ai pămîntului. Mesajul acestor simple dar emoționante cuvinte exprimă noblețea și umanul celei mai înaintate gândiri a epocii noastre și a întregii istorii — gîndirea socială; el exprimă semnificația actului istoric de mare răspundere al guvernului sovietic în poziția sa de înaltă forță morală.

... Să se înceteze experiențele... — iată răspunsul categoric dat — prin fapte și nu prin vorbe — problemei care-i frămîntă pe toți cei peste 2.700.000.000 de oameni ai lumii. Alegerea trebuie făcută nu între bombe „curate“ și bombe „murdare“, ci între războaie și pace. Iată primul pas pe calea izbăvirii de război — este încetarea experiențelor cu armele atomice și hidrogen. Iată de ce a găsit un asemenea uriaș ecou optimist în inima neliniștită a omenirii, hotărîrea guvernului sovietic — în fruntea căruia Sovietul Suprem l-a numit pe toșul N.S. Hrușciov. De aceea nu trebuie să ne lămurim fără răspuns fierbînta chemare pe care Sovietul Suprem a adresat-o parlamentelor S.U.A., Angliei și ale tuturor țărilor de pe pămînt în ocazia acestei inițiative care corespunde intereselor întregii omeniri.

... dar dacă celelalte puteri care dispun de arme atomice vor continua experiențele nucleare, atunci guvernul Uniunii Sovietice va acționa drept să acționeze în problema experiențelor nucleare în conformitate cu interesele securității sale.

... poporul român, unindu-și glasul cu cel al tuturor popoarelor iubitoare de pace, salută cu bucurie și încredință actul istoric al U.R.S.S. și își întărește lupta pentru interzicerea totală a armelor nucleare și pentru triumful vieții asupra morții.

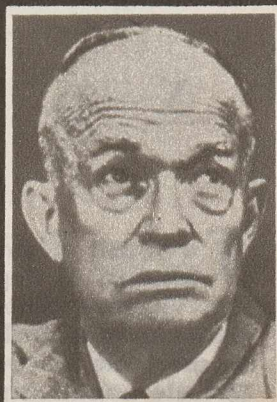

Sovietul Suprem al U.R.S.S. face apel la guvernele celorlalte state care posedă arma atomică și cu hidrogen, „SĂ IA MĂSURI SIMILARE PENTRU A ASIGURA ÎNCETAREA EXPERIENȚELOR CU ARMELE ATOMICĂ ȘI CU HIDROGEN PREȚUTINDENI ȘI PENTRU TOTDEAUNA“.

Și acum?...

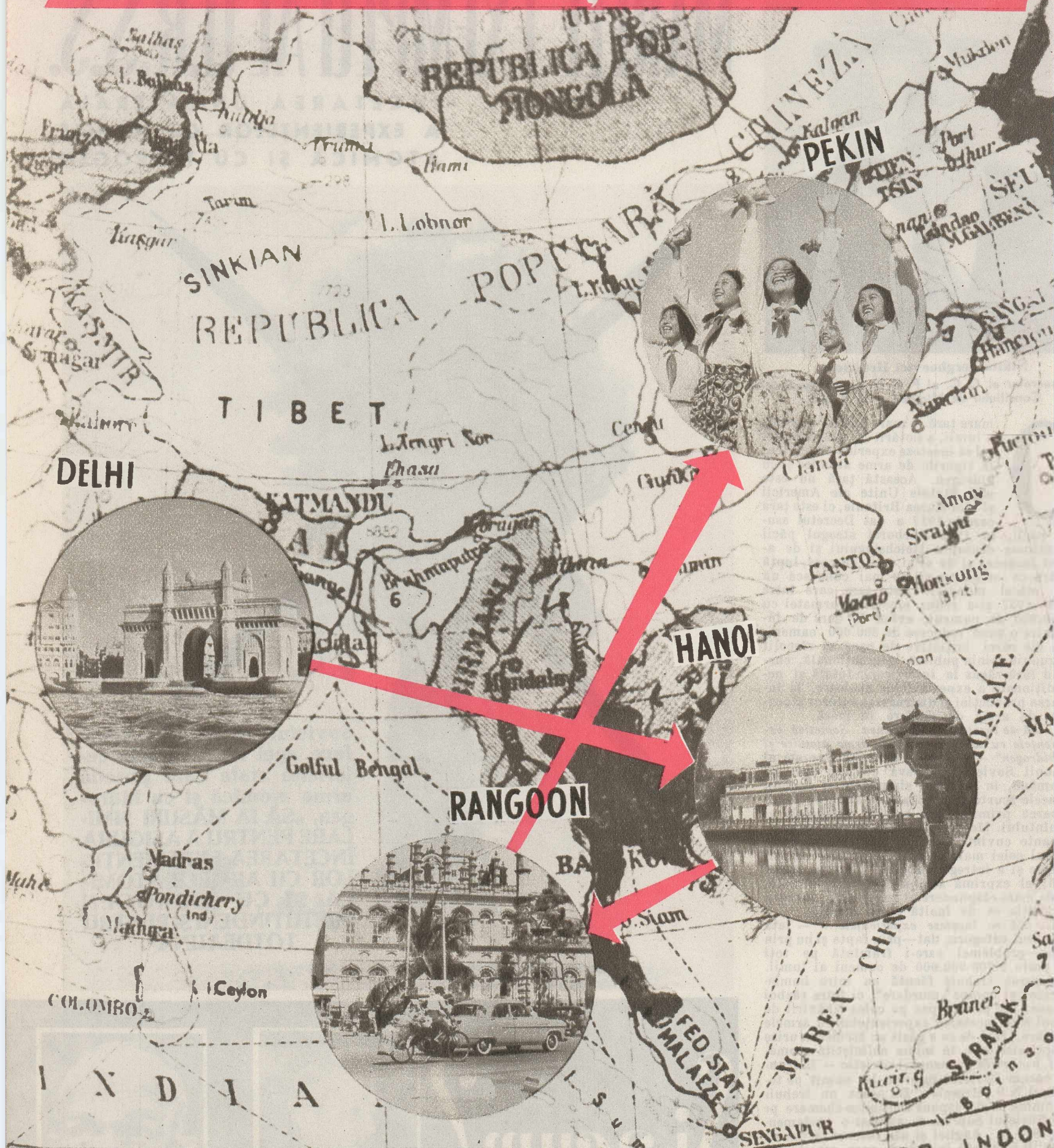

Harold MacMillan
primul ministru
al Marii Britanii

Dwight Eisenhower
președintele S.U.A.

SOLIE A PĂCII ȘI PRIETENIEI

Tovarășii Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, Emil Bodnăraș, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, și Avram Bunaciu, ministrul Afacerilor Externe, își continuă vizitele de prietenie începute în urmă cu câteva săptămâni în unele țări ale continentului asiatic. Oamenii de stat români au fost, pe rînd, oaspeții guvernelor și popoarelor Republicii India, Republicii Democrate Vietnam, Uniunii Birmane. Iar acum, la apariția acestor rînduri, conducătorii de stat români se află în mijlocul marelui și eroicului popor chinez.

Florile, caldele urări de bun sosit, primirea entuziastă făcută înalților oaspeți din Republica Populară Română, de către populația acestor țări, vorbesc despre dragostea și prețuirea de care se bucură poporul nostru și conducătorii săi.

Vizita conducătorilor de stat români, precum și convorbirile avute cu acest prilej cu personalități de frunte din țările vizitate, constituie o nouă contribuție în lupta pentru menținerea păcii și promovarea unor relații bazate pe colaborarea prietenească.

Intimplarea din MĂDĂRAS

— reportaj —

de Gheorghe FLORESCU

Fotografii de S. STEINER

← Una din averile colective: „Molotov”-ul de 3 tone care, peste câteva luni, va transporta primele tranșe din cantitățile de cereale contractate cu Statul.

Din capul locului țin să vă spun că la intimplarea despre care vă voi povesti acum n-am fost de față. Nici eu, nici prietenul meu, fotograficul. N-am fost acolo, pentru simplul motiv că ne aflam în altă parte, tot după treburi gazetărești. Și, credeți-mă, nu este situație mai neplăcută în meseria noastră, decât atunci când intimplărilor ieșite din comun nu le sintem martori, în chiar ceasul înfăptuirii lor.

Am cercat noi, călători invățați cu drumurile, să înfruntăm chiar o vreme neprielnică zborului cu avionul, doar-doar am prinde măcar ceva din ecourile proaspete ale intimplării. Dar, cu toată bunăvoința și măiestria piloților, cu toată graba noastră, ajunși din nou pe pământ, faptul se consumase; oamenii se risipiseră fiecare după treburile lui, hîrțiile fuseseră înaintate la bancă, rapoartele, întocmite de funcționari gravi, luaseră calea centrului administrativ și politic al țării, iar vestea, făcînd înconjur regiunii, a prilejuit citorva zeci de mii de țărani să-și cerceteze sentimentele și să-și dovedească, din nou și concret, patriotismul.

Ca să înțelegeți mai bine despre ce este vorba, o să vă prezint pe scurt pe eroina acestui reportaj, comuna Mădăras din regiunea Oradea și pe eroii acestei intimplări de răsunset, care sînt membri în colectiva „Steaua Roșie”.

Mădărasul este o așezare aflată la 5 kilometri spre nord de Sălonta și la 35 kilometri, spre sud

de Oradea. Numără peste 1.000 de locuitori, dintre care, în afara gospodăriei colective, au rămas doar 46 de familii, unite, totuși, și ele, într-o întovărășire agricolă.

De la halta de cale ferată pășim — ca și acum nouă ani, cînd s-a inaugurat gospodăria, pe dalele aceluiași trotuar îngust și lung de 830 metri, pînă la treptele clădirii statului popular.

Satul pare pustiu. Este parcă prea multă liniște, deși în fața unei magazii uriașe — în care încap cu ușurință vreo zece vagoane cu roți și cu acoperiș cu tot — un cîrd de giște în ciuboțele roșii au făcut sobor răgușit, grav și răbdător. Din magazie se aud zbrîntînd trioare. Deștepte giște! Se vede că adăstatul lor prin preajmă nu este zadarnic și că se aleg întotdeauna cu ceva de pe urma stăruinței lor. Dar, pentru că veni vorba, nu cumva știți dumneavoastră cît poate să coste construcția unei asemenea magazii din cărămidă, acoperită cu țiglă și cu sisteme speciale de aerisire, încărcare și descărcare? Și cînd o fi fost construită, pentru că acum nouă ani, pe aici era o toloacă de toată frumusețea? Și, mai ales, de unde au ieșit banii pentru asemenea construcție?

Prietenul meu fotoreporterul — harnic băiat! — a și intrat în acțiune: Arc o imaginație extraordinară. Ce fotografiază? Oameni? N-ați ghicit. La ora aceasta este prozaic. Prinde pe film case. Case noi. Se dovedește atît de conștiincios, încît îmi trece prin minte ideea că vrea să-și

deschidă o expoziție în holul facultății de arhitectură, intitulată: „motive naționale în arhitectonica rurală” — sau așa ceva.

Număr cu desperare vreo 20 de case noi, numai pe strada principală. Maxim Aurel, casierul colectivei, în clipa aceea picat ca o pronie cerească să ne dea lămuriri, zîmbește cu șiretenie:

— Șaptezeci! — îmi șoptește și mi face cu ochiul.

— Ce? Nu înțeleg! — îl întreb tot în șoaptă.

— Case noi. Dacă vrea să le fotografieze pe toate, ce ziceți. Să dau o fugă la Oradea? Nu cred să aibă la el atîtea filme.

Nici azi prietenul meu fotograficul nu știe pentru ce a trebuit să se resemneze și să scoată numai anume case pe film: acelea construite cu împrumuturi de la stat. Orice ați spune dumneavoastră, trebuie să recunoașteți,

totuși, că locuințele construite cu împrumuturi de la stat sînt mai arătoase. Asta nu înseamnă însă că prietenul meu a făcut economie de film. Dimpotrivă...

Privesc la un panou cu afișe. Matur și trist, chipul de copil încercat al proaspetei „vedete” cinematografice, în vîrstă de 14 ani, Nuță Chirlea — Matache în film — vestește de pe un afiș premiera în comună (o dată cu Capitala!) a filmului „Ciulinii Bărăganului”.

N-am putut rezista unei vechi ispite să aflu, în sfîrșit, cam cît costă un aparat de cinematograf. Neprevenit, proaspăta noastră cunoștință, casierul colectivei, ridică neputincios din umeri:

— Nu știu. Ni l-a trimis sfatul popular regional.

Școala nouă din Mădăras, construită de curînd, este de vreo

în final, am vrut să prindem pe peliculă un sîrut înainte de plecarea lui în companie. Dar proaspeții însurăței (citiți textul) ne-au „detectat” și s-au intimidat. Ah, fotografiile ăștia!...

350.000 lei, în bună parte împrumutați de la Stat, au investit colectivității în amenajarea acestor lazuri. Dintr-inscele ei vor scoate, numai în 1958, patru vagoane și jumătate de peste.

trei ori mai mare decît școala din Vasilați (o comună din Bărağan), al cărui deviz de construcție însuma cifra de 350.000 lei. Am pomenit această școală deoarece cunosc istoria construcției ei, inclusiv faptul că finanțarea lucrării a fost făcută din bugetul republican.

Mădărăsenii, pe cit se pare, au obținut o sumă și mai mare pentru școala lor.

Dacă treceți vreodată prin Mădăras, opriți-vă și pe la dispensar. O să vă surprindă plăcut curățenia, instalațiile moderne, chipul prietenos cu care veți fi primit de o tină ră îmbrăcată în halat alb și bronzată de soarele acestei primăveri capricioase.

La sfatul popular, interesați-vă de intelectualii comunei. Vi se va răspunde cu mîndrie: „De cînd a luat ființă gospodăria colectivă, 18 copii ai colectivizatorilor din Mădăras sînt studenți la facultățile de agronomie, 40 au devenit ofițeri, 3 învățători, 15 frecventează cursurile școlilor de cooperativă, 10 sînt în școlile medii sanitare, 12 învață în diferite școli de meserie...” După aceea, gîndiți-vă cu seriozitate: cînd s-a mai pomenit în țara noastră ca, dintr-un singur sat, să se ridice dintr-o dată atîția intelectuali? Îmi stă pe limbă încă o întrebare și anume: cam cît poate să coste școlarizarea unui asemenea număr de tineri și cine plătește căminele, cursurile, profesorii, materialele de experiență etc. etc. dar renunț. Întrebarea mi se pare prea ușoară pentru a fi inclusă în concurs.

Casierul colectivei îmi face confidențe: fata lui Vereș, Irina, s-a măritat anul trecut cu tractoristul Tesloveanu Constantin de la S.M.T.-Cefa. Acum nouă ani Irina era un năpîrstoc de fată care se uita cu spaimă, printre ostrețe, la hora încinsă în curtea sfatului, în cinstea inaugurării gospodăriei colective. În anul acela, S.M.T.-ul trimisese la Mădăras două tractoare. Acum muncesc în permanență aci două brigăzi de tractoare (opt tractoare).

Un „Molotov” de 3 tone stîrnește cîinii prin curți și ne silește, din clacson, să-i facem loc. Sînt mulți ani de cînd nu l-am mai văzut pe Maghiar Teodor, președintele gospodăriei, și poate de aceea nu l-am recunoscut în cabină, lîngă șofer. Abia după ce autocamionul s-a pierdut încolo,

„Statul m-a ajutat, prin împrumut, să-mi ridic casa asta faină — spune Cristea Iosif. Apoi nu se cuvîne să ajut și eu Statul?”

spre șoseaua națională, am aflat că președintele trecuse pe lîngă noi, că pleca la Oradea, după treburi. Maghiar Teodor, președintele colectivei din Mădăras, este deputat în Marea Adunare Națională. Nu mi-ar fi trecut nici asta prin minte acum nouă ani...

Pe aci, prin Mădăras, viața nu s-a scurs monotonă și banală. O simt în orice nouă înfățișare ce mi se arată. Bunăoară, într-una, pe care la început n-am înțeles-o. Cristea Teodor, Ioan Petru, Vereș Iosif, Nuț Ion, plugari din tată-n fiu, au devenit... pescari. Da, pescarii colectivei din Mădăras. Contractul cu „Aprozarul” din Salonta spune negru pe alb că, prin munca acestor patru bărbați, înarmați cu luntre și vintire, cu undițe și năvoade, colectiva va livra statului, în 1958, din cele trei iazuri pe care le are, patru vagoane și jumătate de pește. Iar în „casa” gospodăriei va intra, în urma acestei contractări, suma de 280.000 lei.

Trebuie să fii îndrăzneț și foarte încrezător în puterea și hotărîrea oamenilor ca să investești în amenajarea unor iazuri suma de 350.000 lei, în bună parte împrumutați de la stat, și să-ți planifici acoperirea ei într-un răstimp de numai 20 de luni!

Aici, la Mădăras, nici în vremea grofilor, nici în cea a moșierilor, nu se pomeneau socoteli curente de cite șase sau șapte cifre. Acum, două fete, amîndouă la un loc neîmplinind cincizeci de ani, pe nume Bitterman Silvia și Onaca Victoria — contabilele gospodăriei — îți pot vorbi o zi întreagă numai în „cifre mari”. Sutele de mii și milio-

nele sînt trecute frumos în coloane și, oricum ai întoarce și răsuci registrele acelea, socotelile trebuie să iasă la leu. Este vorba doar de averea colectivei.

În nouă ani, de la 560.000, fondul de bază al colectivei „Steaua Roșie” din Mădăras a crescut la 2.363.595 lei. I-am cunoscut săraci pe mădărăseni și-i regăsesc milionari. O unitate serioasă, cu greutate, cu cont la bancă, cu magazii încăpătoare, cu trei autocamioane, cu remize

Nea Iosif Crișan, porcarul colectivei, a vrut și el o poză: „Dumneavoastră știți ce avere mi s-a dat mie în grijă? Iată-l adunîndu-și cu goarna, zgomo toasa comoară.”

de căruțe și utilaj pentru fiecare din cele trei brigăzi, cu garaje, cu adăpători automate în grajduri, cu un atelier de fasonat tîmplărie, cu o instalație de spălat și gresat mașinile, cu grădini de legume, cu contracte de sute de mii de lei pentru carne, zarzavaturi, pește, lînă, lapte, cereale. Mai ales cereale... Iată-ne, în sfîrșit, aproape de împlinirea despre care vă spuneam la început și care s-a petrecut cam așa:

Socotînd și tot socotînd mijloacele cele mai avantajoase pentru întărirea economică și organizatorică a gospodăriei colective și a comunei întregi, colectivizatorii din Mădăras au ajuns la concluzia că, încheind cu statul, pe termen lung, contracte de vânzare a surplusului de produse agricole, își asigură în primul rînd, sumele de bani necesare investițiilor, avansurilor lunare bănești, plăților curente și cheltuielilor neprevăzute, și totodată contribuie la asigurarea fondului central al statului, hrana întregului popor muncitor.

Sînt fel de fel de mijloace să-ți dovedești dragostea față de patrie: eroism, abnegație, vigilență, inițiative, descoperiri științifice, opere literare... Mădărăsenii — nici poeți, nici savanți, nici o-

stași. Sînt lucrători ai pămîntului, dar lucrători pricepuți. Sînt buni crescători de animale, sînt pricepuți grădinari, neîntrecuți cultivatori de porumb; o parte sînt pescari; alții, ciobani, stupari.

După cite am putut afla de la oameni, adunarea generală a colectivizatorilor, atunci cînd s-a luat hotărîrea de a se încheia cu statul, pe termen lung, contracte de vânzare a surplusului de cereale, merita să fie imprimată în întregime pe bandă de magnetofon. Președintele scăpase ședința din mînă. În sală era rumoare. Hotărîri să-și dea aprobarea, colectivizatorii discutau aprins și fără rînduială, asupra cantităților de contractat. Ba 150 kilograme la hectar, ba 400. Unii optau pentru o cantitate mai mare de porumb, alții pentru o cantitate mai mare de grîu. Toți se arătau dornici să facă într-adevăr o faptă de răsunset.

— Cite 100 kg la hectar am contractat și anul trecut!

— Și am rămas cu grîne în magazii... — răspundea altul, supărat...

Ciobanii, și ei:

— Da! lîna este trecută în contract?

Pînă la urmă, însufletirea adunării dădu ghes președintelui să vină cu o propunere neașteptată:

— Încheiem contract pentru 300 kg de grîu la hectar și pentru 400 kg de porumb la hectar. Sînteți de acord? Și chemăm la întrecere toate gospodăriile colective din regiune. Dacă vor fi alții mai tari decît noi, nimic nu ne împiedică să facem o suplimentare de contract...

Cam așa s-au petrecut lucrurile în Mădăras, pe la începutul lui februarie.

... Am cunoscut apoi la Oradea un director al întreprinderii „Recolta”, unitate care îndeplinește funcția de contractant de cereale. Mi-a arătat contractul nr. 1 pe raionul Salonta, încheiat de colectiva din Mădăras, pe trei ani consecutiv: de pe 340 hectare cu grîu, cite 300 kg la hectar, în total 102.000 kg de grîu; de pe 180 hectare cu porumb, cite 400 kg la hectar, în total 72.000 kg de porumb.

Mi se părea ciudat zîmbetul șăgalnic pe care-l avea acest om, în timp ce-mi însemnam cifrele înscrise în contract. M-am lămurit îndată pentru ce era atît de mulțumit, cînd mi-a pus dinainte, cu bunăvoință, un teanc de contracte asemănătoare, care dovedeau o îmbucurătoare întrecere, ca răspuns la chemarea Mădărasului: G.A.C. „23 August” din comuna Șiman, raionul Salonta, a contractat cu „Recolta” o cantitate de 400 kg de grîu de pe fiecare hectar; G.A.C. „Viața Nouă” din comuna Diosig, 570 kg de porumb de pe fiecare hectar; întovărășirea „Viața Nouă” din comuna Vășad, 550 kg de grîu de pe fiecare hectar; întovărășirea „Petofi” din comuna Diosig, cite 400 kg de pe o suprafață de 500 hectare, semănată cu grîu, și cite 500 kg de pe o suprafață de 600 hectare semănată cu porumb.

★

Hirtii, completate stîngaci, cu scrisuri greoaie, de oameni învățați mai mult cu plugul decît cu condeiul, deschid în fața celui ce vrea să cunoască sufletul țării noastre, o imagine vie a dragostei sale față de patrie. Inițiativa colectivizatorilor din Mădăras a trecut cu mult marginile unor socoteli înguste. Ea este un act patriotic concret.

Faceți cunoștință: Ana Isai, învățătoarea din comună, și contabilele gospodăriei colective.

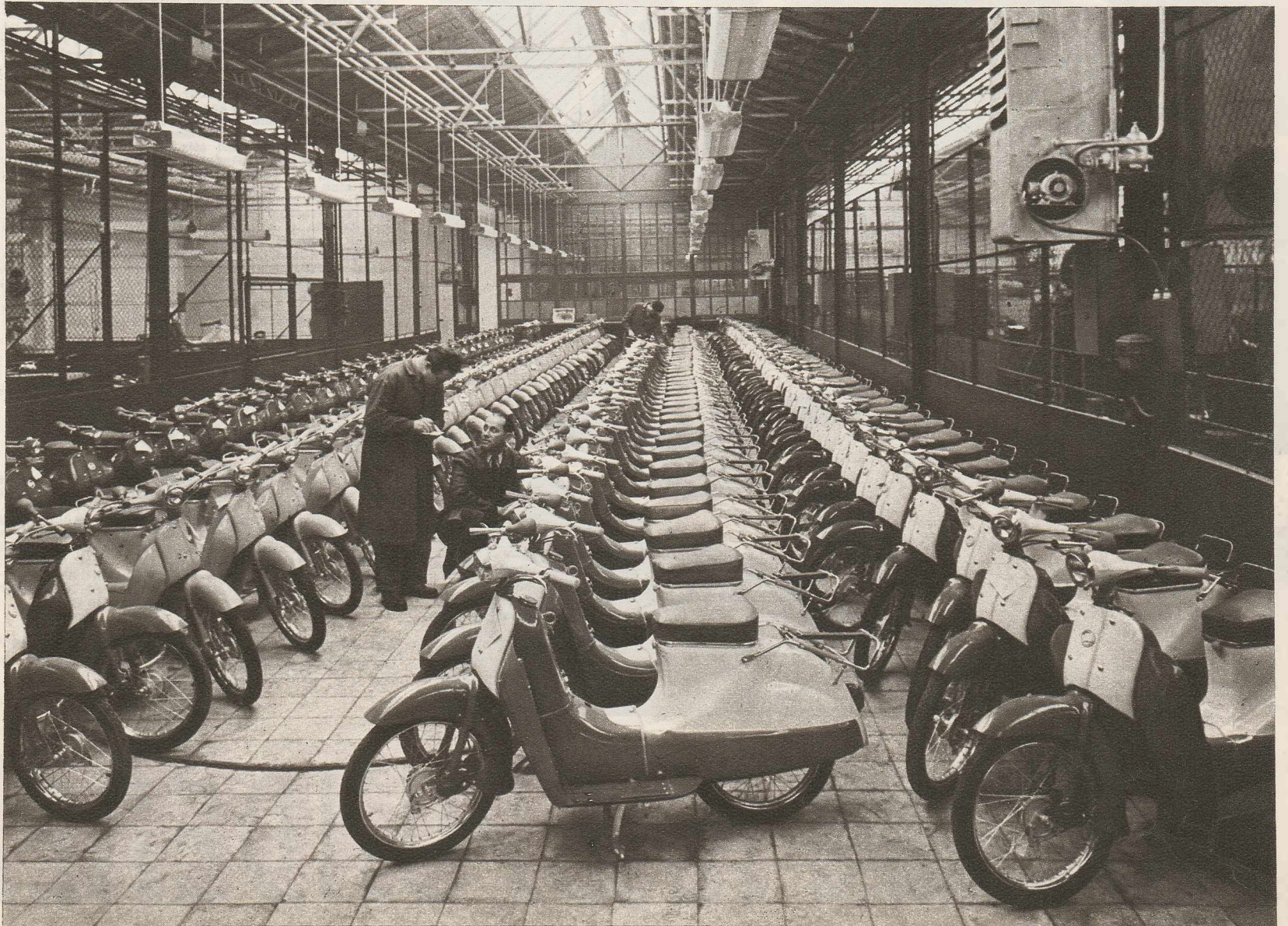

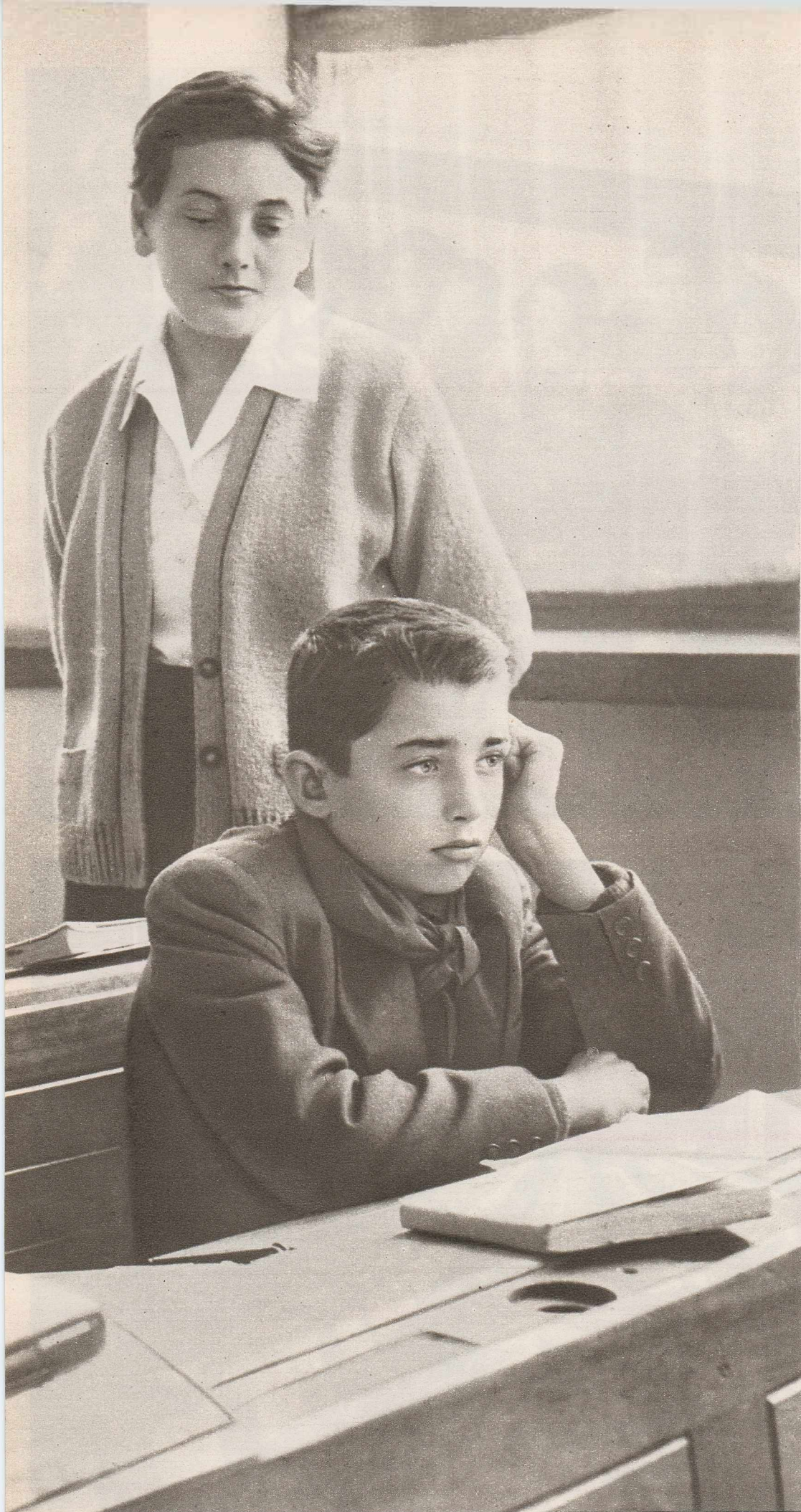
Doamnă imagini

→
Cîntec și voie bună în creșa uzinelor „Ganz” din Budapesta.

Un nou tip: scuterul „Panni”, produs al fabricii de biciclete din Csepel-R. P. Ungară. În fotografie: se face ultima revizie unui lot din noua producție.

↓

S

I
coala nu este numai lăcașul unde copiii li se face timp de cțiva ani educația, ci e într-un fel și o scenă, spre care privesc părinții acestor copii, trăind adeseori clipe de bucurie, uneori de dramă.

Intr-o seară copilul vine acasă puțin trist și-l spune tatălul sau mamei:

—Tovarășul diriginte te-a rugat să treci pe la școală...

Nerăbdător și îngrijorat părintele se oprește în fața cancelariei. Emoția ce-osimte e adeseori aidoma acelei pe care a trăit-o cu zece, douăzeci sau treizeci de ani în urmă. Căci în definitiv chiar dacă nu tu, părintele, ești obiectul discuției de azi, în joc e fiul tău, adică cel pe care îl ai mai drag pe lume și pentru care grija e mai mare decit pentru tine însuși.

— Fiul dumneavoastră pare în acest trimestru oșbit și învață greu.

... Copilul e dotat, dar lipsește zile întregi...

... A căzut la trei materii. Nu-și face lecțiile. Riscă să rămână repetent.

... Matematica o asimilează greu. Ar fi bine să vă îngrijiți și dumneavoastră, să-l controlați, să-l ajutați.

Fără voia mea am auzit acum cțva timp aceste discuții. Mă aflam în cancelaria Școlii medii nr. 30 din cartierul Apărătorii Patriei. Nu mă cunoștea nimeni, nu știau cine snt. Ascultam cu atenție.

Nu e de loc veselă reacția părinților în asemenea clipe. Nedumerirea, durerea și chiar mînia îi tulbură.

Întăfaptele care mi-au sugerat să scriu acest reportaj. El se va ocupa mai ales de universul familial în care trăiesc copiii.

Emoție tardivă: cancelaria...

II

Cînd am intrat pe porțița casei unde locuia, știam despre el foarte multe lucruri. Chipul lui mi-l zugrăvise înimoasa profesoară Slăvescu, în timp ce străbăteam străduțele cartierului. La școală văzusem catalogul cu note. În dreptul numelui lui cifrele nouă și zece se înșirau ca pe un portativ. Tovarășa Slăvescu era mîndră de elevul ei, și fără să vreau m-am molipsit și eu de entuziasm.

Am pășit în curte. În fața noastră se afla o casa scundă, de cartier. Un cap bălai de copil se iși la fereastră, apoi dispăru tot atit de repede. Vizita noastră era deja anunțată. Și pînă să ajungem la ușa casei, aceasta se deschise și în prag apăru o femeie zîmbind. Părea puțin impresionată.

Am intrat în odaie. Odaia asta n-am s-o uit multă vreme! Sase copii bălai, grăsuți, unul mai frumuseț ca celălalt, ne priveau ba curioși, ba speriați, ca pe niște necunoscuți ce eram. Lîngă fereastră, la masă, un băiețel își ridică ochii din carte și tresări. Am ghicit pe loc că e dînsul, elevul Tofan Florea, mîndria profesoarei Slăvescu.

Copiii aceștia ne-au răpit și n-am regretat — o bună bucată de timp — încît era să uităm de scopul vizitei. Pe urmă însă ne-am interesat de eroul nostru.

— Îi place cartea și noi îl încurajăm, ne spune mama.

— Ceilalți copii nu-l stînjenesc? — întreb.

— Nu e ușor pentru dînsul. Doi dintre băieții, gemenii, cei de colo, sînt cam zburdalnici. Dar îi mai potolesc. Toată ziua sînt cu ei, doar...

În timpul convorbirii mi-am dat seama că acest copil face eforturi destul de serioase să învețe, înfruntînd gălăgia și capriciile frăților lor. În pofida acestor neplăceri, el este frunțas la învățătură.

Nu mă îndoiesc că părinții îi stimulează moralicește, îl încurajează. El se interesează la școală de felul cum învață. Ascultă cu plăcere ceea ce el le vorbește despre colegi. În sfîrșit, participă în felul lor la viața școlară a fiului lor. Și toate acestea sînt suficiente pentru ca el să simtă că părinții se preocupă de munca lui, că o apreciază și-l bucură.

III

Scena se petrece în clasa a V-a B., la o oră de franceză:

Profesorul: Manu Ion.

Manu: Prezent!

Profesorul: Ce lecție am avut pentru azi?

Manu: Nu vreau să răspund.

Profesorul: De ce?

Manu: Nu vreau... N-am învățat...

... Și dacă elevul Manu spune: „nu vreau“ este în zadar să insiști. Nu va mai scoate nici un cuvînt și te va înfrunta cu muțenia lui pînă la exasperare. Toate acestea se întimplă bineînțeles atunci cînd Manu e prezent la școală. Dacă totuși îl zărești în primele ore în bancă, la ultimele dispare, împreună cu unicul caiet pe care-l utilizează la toate materiile. Văzînd că n-are nici cărți, nici caiete, unii dintre profesori s-au hotărît să-l ajute. A luat însă manualele și rechizitele primite și n-a mai dat pe la școală.

Are oare motiv să fie supărat Matei Nicolae? Se pare că da, din moment ce a fost mutat în banca întii.

— REPORTAJ —

de Cornel BOZBICI

Fotografii de A. MIHAILOPOL

RĂSPUNDEREA

Ce se întâmplă cu acest băiat?
 Ce fac părinții lui?
 Și ca să primesc răspuns, am bătut la ușa casei elevului Menu Ion.

O bucătărie mică. O mare parte a încăperii o ocupă un pat pe care doarme un bărbat. În celălalt colț o smeală spală rufe. Desigur, e mama. Lingă perete, oi copii.

Bărbatul se trezește și ne privește buimac. „Sint a tura de noapte” — ne explică el, scuizându-se astfel intru faptul că l-am găsit dormind în plină zi. Ii punem de ce am venit.

— Nu învață...? — murmură resemnat.

— Ah, dumnezeule, ce l-am bătut acum câteva zile! — am călcat în picioare! — intervine aprinsă în disecule mama.

Lingă perete un băiat cu ochii vioi, neastîmpărați și ateligenți, ne urmărește cu mare atenție. Remarc a el părul îngrijit pieptănat.

— Nu vine la școală decît rareori...
 — Cum nu vine? — ridică tonul mama nedumerită. u se poate să nu vină! Pleacă în fiecare zi de-acasa l se întoarce seara tîrziu.

— L-ați întrebat unde zăbovește?
 — La școală... Noi așa știm.

— Ați mers să vă interesați vreodată de felul cum nvață?
 — Nu...
 Eram curios să aflu unde zăbovește băiatul zile atregi. Ii întreb, cu o oarecare indiferență, sperînd o să-mi răspundă sincer. Copilul însă tace. Mama e răstește la el:

— Hai, spune odată!
 — Pe cîmp, îngîlmă băiatul în silă.
 — Și ce faci acolo?
 — Mă joc cu băieții...
 Răspunde lîră să se zăpăcească și îmi dau seama a minte. Afară plouă, e urf; o vreme ca asta nu atrage opilii pe cîmp. Și-apoi, de-abia a trecut iarna... Evi-ent că minte.

... Nu știu dacă Manu Ion va trece clasa anul acesta. Înt sigur însă că vinovați de aceasta sint părinții. Ianu este un copil inteligent. Are capacitate să învețe. nsă fiind lăsat de capul lui, a devenit un soi de vaga-

bond. Părinții n-au fost la școală să vadă cum învață fiul lor. Nicî măcar nu s-au mirat că băiatul nu are cărți și calete. Dacă venea tîrziu nu erau curioși să afle unde a intrizat. Au lăsat totul la voia întîmplării. Iar situația de azi le poate dovedi că indiferența nu este un pedagog bun.

În acest fel Manu Ion a devenit pentru școală o problemă. Și cum el încă nu-și dă seama de gravitatea situației, lăsat de capul său, necontrolat, va persista în haimanalic. Azi e o problemă pentru școală, mîine va fi pentru societate. Nu este oare timpul ca părinții să-și dea seama de marea răspundere pe care o au față de acest copil?

IV

Înainte de a-l chema pe Matei Nicolae în cancelarie ca să-l cunosc, profesoara Borhoianu a deschis catalogul și mi-a arătat notele lui. Iată-le transcrise: 3 la matematică, 5 la naturale, 5 la geografie, 5 la istorie, 4 la romînă, 4 la rusă, 4 la germană, 6 la desen, 5 la muzică, 8 la purtare. Elevul e candidat la repetenție.

Cînd îl privești, ai în față un băiat frumos, cu ochii limpezi, puțin speriat. Nu pare prost de loc. Și, totuși, notele...

Numai dacă pătrunzi în viața de familie a copilului poți găsi adevărata explicație de ce nu învață. Curios lucru, mai ales că în prima clipă gîndul investigației te-ar duce la școală. Dar nu! Luîndu-mi drept principiu acestea, am stat de vorbă cu tatăl și bunica elevului, cu el însuși și cu diriginta. Iată ce am aflat. Acum cîțiva ani părinții lui Matei Nicolae au divorțat. Viața familială, mediul în care crescuse în primul ani, și care genera dragoste și grijă părintească, s-a destrămat. Mama părăsește domiciliul prima. Nu peste mult timp, și tatăl se mută în altă parte a orașului. Și copilul? Copilul este lăsat plocon bunicilor, care vrînd-nevrînd trebuie să se îngrijească de el.

Dar plecarea părinților va lăsa urme grave în sufletul băiatului care abia a împlinit opt ani. În tocul vieții plăcute de familie acum e un gol... „Vîl acasă de la școală, nu te întîmpină mama; se face seară, tata nu vine de la lucru. Casa este nu știu cum, mai pustie...” Copilul, resimțînd lipsa părinților, devine melancolic,

TINERE CONDEIE

Palmele tatei

*Palmele tatei erau aspre și grele,
 Puteai să citești viață noastră pe ele.
 Palmele tatei erau uscate, fără sînge,
 Dar gîtul boierului l-ar fi putut strînge.*

*Erau mușcate de ger și de oînt, palmele
 tatei,
 Ca toate palmele încătușate, ca toate
 palmele gloatei.
 Dar îi simțeam în ele inima bună, de tată,
 Cînd îmi mîngîia fruntea, obosit, cîteo-
 dată.*

Cerbul

*Un cerb privea luceafărul de seară
 Ce strălucea-n adîncul unei ape —
 O, cum ar fi dorit să se adape
 Sorbind nesățios din unda clară!*

*Dar se temea minunea să nu plară,
 Căci tremura sfioasă, luminîța.
 Și-a adormit setos în pîienîța
 Din tainica pădure seculară...*

Cornel DUMITRESCU

nepăsător, nu mai are chef de învățătură. Și drept consecință, la sfîrșitul anului rămîne repent. Aceste fapte s-au petrecut pe timpul cînd urma cursurile clasei a doua.

An după an va trece și singurătatea va persista. Lipsa mamei se va simți din ce în ce mai evidentă: hainele cu care merge la școală îi sint boțite și pătate, dezordonat și veșnic neatent. La ce oare se gîndește acest copil?

Cînd am stat de vorbă cu bunica, dînsa a recunoscut că lipsa părinților n-a putut fi suplinită prin dragostea ei, oricît de mare a fost aceasta. În plus, bunicul, prins de treburi cotidiene, n-a avut timp să se ocupe de copil. Iar ea cum să-l învețe și să-l controleze, dacă nu știe carte...? Nu mi se pare, deci, de mirare că anul acesta din nou e amenințat să repete clasa.

În ultima vreme în viața copilului s-a schimbat totuși ceva. S-a reintors tatăl (cu o nouă soție), după ce timp de patru ani lipsise. Revenirea aceasta poate sa fie de bun augur, bineînțeleas numai dacă tatăl se va ocupa îndeaproape de fiul său, așa cum ne-a promis cînd am stat de vorbă cu dînsul, și dacă noua mama va ști să se apropie de sufletul copilului. În fond și ei, și băiatul încep o viață nouă.

V

Nu toți copiii sint premianți. Dar fără îndoială (în afara unor excepții), toți pot să învețe bine. O bună parte a elevilor care au note proaste le-au nu pentru că nu sint dotați mintal, ci pentru că dintr-un motiv sau altul, își neglijează îndatoririle școlare. Iar în asemenea cazuri principalul vinovat este părintele. Copilul e oglinda lui. Ți-e lene să-ți controlezi copilul dacă și-a făcut lecțiile? Lenea îl va cuprinde și pe el și-o să uite de ele. Refuzi să mergi la școală, să stai de vorbă cu profesorii despre felul cum învață, despre comportarea lui? El își va spune că, din moment ce nimănui nu-i pasă de dînsul, o notă proastă primită azi nu e o nenorocire prea mare. Grav e cînd viața familială zdruncină echilibrul sufletesc al copilului. În acest caz vina părinților este nelimitată.

Și acum, pentru că am ajuns la finele acestui scurt reportaj, cerem iertare cititorilor dacă uneori a fost cam didactic. Iar pe lingă autor, vinovat este și subiectul. Poți oare scrie despre probleme pedagogice fără să faci puțină pedagogie?...

Pauză...
 ←

Elevul Tofan Florea, mîndria profesoarei Slăvescu.

PĂRINȚILOR

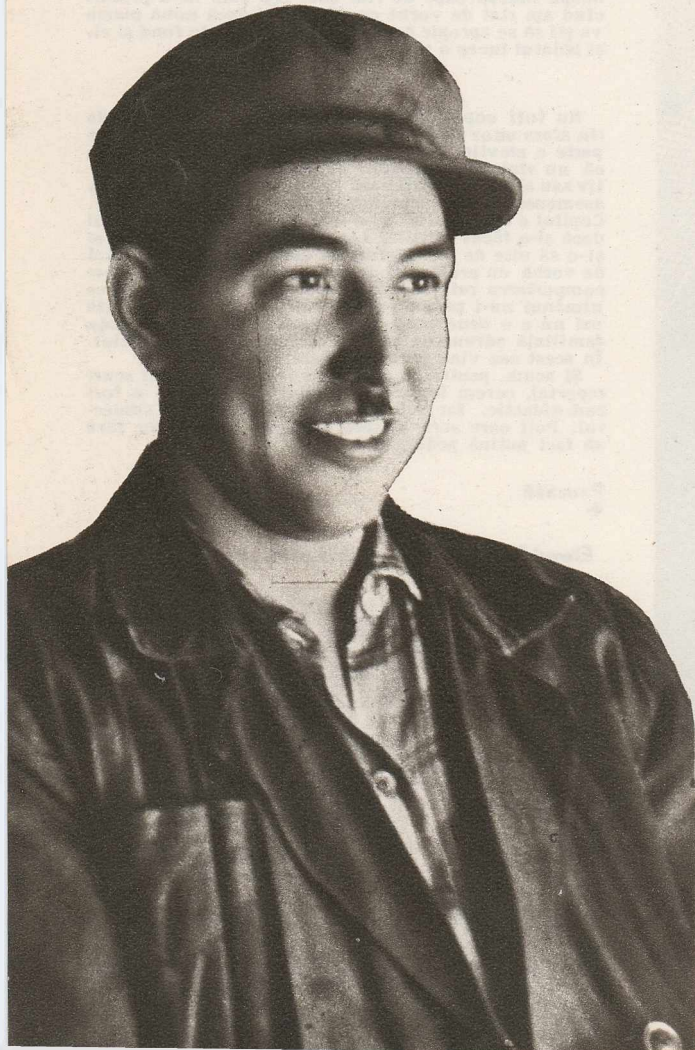
**Anchetă de: F. Urseanu.
Fotografii: același autor.
Subtitlu: rentabilitatea.
Expunere de motive.**

In lupta pentru îndeplinirea înainte de termen și la toți indicii a planului de stat pe 1958 — sporirea producției, creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost, îmbunătățirea calității, mărirea rentabilității întreprinderilor constituie obiectivele de bază. Din dorința de a ajuta conducerile întreprinderilor în direcțiile mai sus citate, „Flacăra” inițiază, începând cu acest număr, un ciclu de materiale care reprezintă rezultatele unor anchete făcute printre salariații diferitelor întreprinderi, pe tema acestor probleme-cheie. Am intitulat ancheta noastră: „Vă rugăm: o singură propunere!” socotind că, limitând în felul acesta „dreptul” la răspuns, îi vom determina pe „concuranți” să-și selecționeze temeinic și cu maturitate ideile, propunându-le pe cele mai importante. Încă de la prima anchetă făcută de către colaboratorul nostru, s-a afirmat din plin simțul gospodăresc al muncitorilor, tehnicienilor și al funcționarilor, interesul lor pentru o mai bună organizare a producției, aptitudinile lor pentru conducerea acestora, inițiativa lor creatoare. În încheierea „expunerii de motive” ne adresăm direcțiilor întreprinderilor „sondate”, rugându-le să ne comunice părerea asupra propunerilor primite prin intermediul „Flăcării”, precum și aprecierii asupra foloaselor pe care le-ar putea aduce punerea în practică a acestor propuneri.

Nu-i tocmai ușor să conduci uzinele „Independența” din Sibiu. Întrebați-l pe tovarășul Ion Mețiu, acest încercat director, câte țigări fumează pe zi! E vorba de o uzină neprofilată. Poate nu știți ce înseamnă acest lucru? În bună parte se lucrează sub imperiul imponderabilului. Nu știți azi ce-ți intră mâine în uzină. Nu știți dacă mai fabrică mîne

ce-ai construit azi. Sute de agregate, mii de repere, în prototip, în unicat — foarte puține în serie. Aici s-au făcut instalațiile unei noi fabrici de zinc, ale uzinei Cocso-chimice de la Hunedoara, echipament pentru toate fabricile de hîrtie, turla de sonde, mașini de țesut, triple carde, multe din instalațiile noilor fabrici de superfosfați din țară. Tot aici se fabrică ciocanele pneumatice de

Maistrul turnator Gh. Opreșor propune: „alte „mame” care să nască alte blocuri de motor”.

abataj și cele mai complicate accesorii mecanice. Toate aceste sute și sute de repere erau, pînă acum cițiva ani, aduse de peste hotare.

Să pornim deci „sondajul” în această mare uzină cu profilul „neprofilat”...

„Mame” noi pentru tractoare vechi

Conversația o port cu un om puțin sfios și puțin surprins: Gh. Opreșor, șeful turnătoriei grele.

Problema e puțin neobișnuită:

— Vă rog, faceți o singură propunere în direcția creșterii rentabilității întreprinderii.

Pauză în loc de răspuns. O scurtă pauză, în care timp o pereche de ochi vioi se rotesc peste uriașa hală a turnătoriei. Omul se gîndește. Așa cum de fapt se și întîmplă în viață, Opreșor se gîndește întîi și întîi la aportul pe care l-ar putea aduce secția sa:

— Aș propune punerea și mai serioasă la punct a utilajului turnătoriei! Doriți un exemplu? Înlocuind cu tipare noi, vechile tipare de turnare a blocurilor pentru motorul de tractor, s-ar reduce prețul de cost!

Pentru nespecialiști, propunerea s-ar traduce cam astfel: alte „mame” care să „nască” alte blocuri de motor, și mai bune, și mai ieftine. O lămurire: uzinele „Independența” toarnă blocuri pentru motoarele tractorului I.A.R. — tip depășit de ultimele „Utosuri”; dar aceste blocuri sînt necesare pentru că vechile tractoare mai sînt încă folosite în S.M.T.-uri.

De ce cere meșterul Opreșor alte „mame”? Formele noi ar înălțura, după turnarea blocurilor, o serie de operațiuni manuale — așazisele „operațiuni de finisare” — efectuate la ieșirea piesei din actualele forme uzate.

Înlăturîndu-se operațiunile suplimentare — rentabilitatea ar crește. E clar?

„Primo” și „secundo”

A doua întîlnire o am în uzină, cu contabilul șef Apolzan.

Jucați fotbal?

— Nu! mă joc cu... „țifrele”.

Cînd e vorba de rentabilitate, maestrul cifrelor și țitul căpitanului de la C.C.A. devine subit tehnician, inginer și... le are în vedere pe toate.

Ce-ar propune el? Să-l lășăm să vorbească:

— M-aș strădui să rezolv două probleme acute: primo: transportul. Secundo...

Cred că sinteți de acord că trebuie să-l întrerupem:

— Concursul prevede o

C. Apolzan, contabil-șef: „...Cei în drept să fie mai exigenți cu... contabilul-șef... adică cu mine!”

Adalbert Gasparik, șeful secției modelărie: „Am și eu o propunere: să înlocuim în turnătorie, ciocanele de fier, cu ciocane de... lemn!”

singură propunere. Una și bună, tovarășe Apolzan. Pe care o alegeți?

„Omul țifrelor” cade pe gînduri:

— Știu și eu ce să spun? Hai să mă opresc la „primo”.

— Perfect. N-aveți mașini suficiente?

Ba da! — răspunde contabilul șef. Dar ceea ce ne incurcă e următorul fapt: nu știu cum se face, dar uzinele cu care conlucrăm sau sursele noastre de aprovizionare sînt la o distanță de peste 30 kilometri — adică peste limita de deplasare admisă de legile de circulație pentru camioanele noastre.

Folosiiți-vă atunci de mașinile autobazei locale de transport...

— Aici e baiul! — spune tov. Apolzan. Autobaza ne deservește greoi, cu mare întîrziere. Pentru noi, lucrul acesta înseamnă greutăți în producție, întîrzieri

în livrări și, în ultima instanță pagube bănești.

— Concluzia?

Trebuie rezolvată cu conducerea autobazei problema promptitudinii în deservire.

Și concluzia contabilă?

— Minusul provocat de problema transportului va fi transferat ca „plus”, la rentabilitate...

— Vă mulțumim frumos — spun și dau să plec. Dar maestrul cifrelor mă oprește:

— Vedeți? O fi „concursul” dumneavoastră așa cum ați spus, dar...

— Dar?

— Păi, cînd e vorba de rentabilitate, contabilul-șef are un cuvînt greu de spus... „Primo” asta, singur, mi se pare insuficient...

— Și ce propuneți?

— Am o... singură propunere. Să spun și... „secundo”.

În fața unui asemenea argument tare, am derogat, cu permisiunea dumneavoastră de la condițiile „concursului”.

— Poftiți.

— Mulțumesc... La „secundo” propun ca cei în drept să fie mai exigenți cu contabilul șef — adică cu mine. Să mă impulsioneze în urmărirea încasărilor de la debitori. E vorba de unii beneficiari care ne fac incurcături: fie din cauză că fac comenzi neraționale, fie din cauză că nu-și procură documentația necesară —

n-au deschisă finanțarea la Banca de Investiții. Într-un cuvînt — ca să-nțeleagă tot omul — nu ne dau banii la timp. În schimb, ne dau peste cap ritmicitatea în producție.

— Ce-ar aduce rezolvarea problemei?

— S-ar mări puterea de circulație a banilor, s-ar evita blocarea fondurilor noastre și, implicit, ar dispărea și dobînzile pe care le plătim în asemenea cazuri: micșorarea de cheltuieli înseamnă rentabilitate mai mare.

„Război” ciocanului de fier

— Propun emiterea unui asemenea decret: „Se interzice muncitorilor din turnătorie — dacă se poate, din toate turnătoriile — să folosească de azi înainte ciocanul de fier. Orice turnător să n-aiibă asupra lui

PROPOUNERE

decît un ciocan de... lemn, în cel mai bun caz, unul de plumb! Ciocanul de fier să dispară pe vecie din mîna turnătorului!"

Cuvintele de mai sus — spuse cu iz de glumă — aparțin mustăciosului și priceputului șef al secției de modelaj de la uzinele „Independența” — Adalbert Gasparik.

Știți de ce ar da el acest „decrêt”? Știți de ce-i dușmanul ciocanului de fier? Să-l lăsăm să-și verse singur necazul:

— La turnarea pieselor, turnătorii potrivesc cu ciocanul de fier modelele făcute de noi, modelierii. Dacă o piesă „atînsă” de ei cu ciocanul nu reușește la turnare, atunci sîntem noi „vinovații”. Așa pretind ei.

După ei, modelul respectiv nu ar fi fost bun. Se poate așa ceva? În secția mea sînt artiști! Cine a sculptat statuia lui Gorki sau a lui Caragiale din parcul uzinei? Nu noi?

— Credeți într-adevăr că, înlocuind ciocanele, ar crește rentabilitatea?

— Sigur! Ar dispărea în mare măsură rebuturile!

Dac-am creat precedentul...

Ultima noastră vizită e în secția „mecanică fină”. Aici m-am întîlnit cu inginerul Vasile Cristuțiu. Fostul șofer din tinerețe, devenit apoi elev la cursul seral de liceu și, mai tîrziu, absolvent al Politehnicii, se arată bucuros să răspundă anchetei.

El propune să se mai modifice „pe ici pe colo, prin părțile esențiale” formulașica exagerată. Deh, ca omul pățit. Cunoscutul

Inginerul Vasile Cristuțiu... Fără birocrațism și cu mai puține hîrtoage: rentabilitatea ar crește!

formular folosit în contabilitatea materialelor — evidența primară, cum i se zice — i-a făcut multe buclucuri.

Nu demult, inginerul comandase altei secții, 270 de bucluce necesare pentru construirea unui transportor de cereale. Comanda aceasta era însoțită și de „evidența primară”, adică de actul care înregistrează în scris ceea ce ar face un aparat fotografic, pe film: tot procesul de fabricare, de la naștere la terminare. Pînă aici toate-s bune. Hîrțiile au plecat împreună. N-au apucat însă pe-un drum simplu, ci au pornit într-o călătorie complicată, pe la multe secții și prin multe mîini. Și, după ce au făcut ocolul uzinei, s-au înapoiat la inginerul Cristuțiu. Nu singure... ci cu buclucele. Hîrțiile se „zăpăciseră” însă într-atît, încît aduseră cu ele la „mecanică fină”, nu 270, ci... 4100 bucluce! Noroc că în săptămîna aceea, uzina a avut unde folosi buclucele „excedentare”.

— Efect birocratic! Așa numim noi o astfel de încercătură — subliniază tînrul inginer.

— Înlăturați cauza și va dispărea efectul!

— Cauza... este hîrtoagele... Să le mai simplificăm! Va crește astfel și rentabilitatea.

Inginerul stă puțin pe gînduri. Apoi reia:

— Poate că alții v-au făcut propuneri mai interesante... Ați vorbit și cu contabilul șef? El ce v-a spus?

Mă ia gura pe dinainte:

— A făcut două propuneri într-adevăr interesante.

— Două? Dar atunci și eu...

Ce să fac? Am creat precedentul și ar fi neprincipial să...

— Poftiți și dumneavoastră.

— Bine, atunci, notați, vă rog. În primul rînd aș propune să i se ceară inginerului Cristuțiu (mie) să se pună mai în temă cu problemele economice.

În al doilea rînd: aș propune răzirea ședințelor, care acum mă răpesc prea mult din atelier...

— Vă mulțumim...

— Nu, nu e gata... Mi-o plătiți, scump — ride inginerul — așa-i? Ei bine, în al treilea rînd: aș propune pedepsirea celor care mint. Adică acelor care au obiceiul să zică: „reperu” cutare-i gata azi”, și el nu-i gata nici poimîine. Vorba, să fie vorbă...

— Apropos de vorbă... glumesc eu.

— Just! — conchide inginerul Cristuțiu și ne strînge mîinile, rîzînd zîmbind.

CARTEA ROMÎNEASCĂ- produs pentru export

„Era odată o capră care avea trei iezi. Iedul cel mare și cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau, iară cel mic era harnic și cuminte. Vorba cea; sînt cinci degete la o mînă și nu seamănă unul cu altul...”

V-ați putea imagina cum sună sfătoasa poveste a lui Creangă alt fel decît în dulcele grai moldovenesc? Încercați, de pildă, să v-o imaginați în dialectele gujarati, marati sau malaia. Vorbite pe teritoriul Indiei. E gr-u? Gîndiți-vă totuși că traducerea a fost făcută și că erina lui Creangă, capra, îi pedepsește pe lupul cel laom „dobzîindu-l” în dialectele indiene, spre satisfacția micuților din Delhi, Bombai și Calcuta.

Dar și alți vrednici camarazi ai copilăriei noastre au prins în ultimii ani să întreprindă temerare călătorii. Știți dumneavoastră pe unde a ajuns Jupîn Rănică, vulpoiul lui Odobescu? Să reconstituim itinerarul: U.R.S.S., India, Ungaria, Republica Democrată Germană. În India, vulpoiul nostru a fost tradus în dialectele bengali și tamil. „Harap alb”, minunata poveste a lui Creangă, sună acum în limbile: rusă, franceză, germană și maghiară. În țările în care este vorbită mult limba engleză, copiii găsesc în librării un volum copios ilustrat: „Johnny în Africa”. În librăriile Ungariei, școlarii pot cumpăra cartea „Jancsi în Africa”. Johnny și Janos (de la care derivă diminutivul Jancsi) sînt unul și același cu Ionuț Petruț al nostru, explorator de-o șchioapa care a și devenit, după cum desigur vă amintiți, vedeta unui film românesc de păpuși. Ambele ediții au ieșit din teascurile Editurii Tineretului și au fost ilustrate de Clelia Otton.

O lucrare pentru copii răspîndită peste hotare este și „Circul din pădure” de Ana Tudoraș, cu ilustrații de Dem. Această carte a fost exportată în U.R.S.S. și în R.P. Ungară, iar în Olanda ea a apărut în coediție cu Editura Pegasus, în tălmăcirea cunoscutului scriitor olandez Thun de Vries.

După cum vedeți, în anii din urmă, a apărut în lista exportului de mărfuri al țării noastre, alături de produse industriale de tot felul, încă un produs apreciat peste hotare, cartea românească. Doriti poate să cunoașteți mecanismul nașterii unor ediții în limbi străine? Să ne întoarcem, de pildă, la „Capra cu trei iezi”. La cererea unei firme indiene. Editura Tineretului a trimis proiectul de machetă al cărții și textul povestirii în limba engleză. În India, textul a fost tradus și cules în dialectele marati, gujarati și malaia. Apoi a fost fotografiat și povestea lui Creangă a făcut drumul întors spre patrie, de astă dată în limbile străine, pe celuloidul filmului. Editura Tineretului n-a avut altceva de făcut decît să tipărească, alături de desenele lui Dem, fotografiile textului indian. Și cartea s-a întors din nou în Republica India, unde a găsit prieteni credincioși, judecînd după faptul că, în scurt timp, datorită comenzilor insistente, a fost necesară suplimentarea tirajelor care însumau cea 400.000 exemplare cu încă 110.000.

Bineînțeles că exportul nostru de cărți nu se mărginește doar la literatura pentru copii. Editurile noastre, și în primul rînd Editura pentru literatură în limbi străine, au început să răspundă comenzilor mereu mai numeroase, tipînd în multe limbi operele scriitorilor noștri clasici și contemporani. Unele dintre aceste volume, ca, de pildă, ediția franceză a „Răscoalii” lui Liviu Rebreanu, edițiile franceze, germane și ruse ale „Vieții lui Ștefan cel Mare”, povestită de Sadoveanu, edițiile franceze, germane și engleze ale romanului „Un om între oameni” de Camil Petrescu și „Întunecare” de Cezar Petrescu, sau lucrările literaturii noastre noi: „Morometii” lui Marin Preda, „Bărăganul” lui V. Em. Galan și „Străinul” lui Titus Popovici, scoase de Editura pentru literatură în limbi străine, sînt cunoscute bibliofilului român. Altele însă îi sînt cu totul necunoscute. Așa, de pildă, el nu știe că aceeași editură scoate în colaborare cu cunoscuta casă „Hachette” traducerea franceză a romanului „Europolis” de Jean Bart. Pentru U.R.S.S. s-au exportat cărți în tiraje mari. Și nu numai beletristica, ci și literatura de specialitate adresată... gospodinelor sovietice. (Cartea de bucate” a Sandei Marin a fost scoasă de „Editura științifică” în tălmăcirea rusă într-un tiraj de 200.000 exemplare.

O greutate considerabilă în exportul cărții românești o are literatura științifică. Este suficient să amintim ediția în limba engleză: „Aerodinamica” de acad. E. Carafoli, comandată de librăria londoneză „Pergamon”, de „Icterele” de acad. prof. dr. I. Pavel, tradusă în limba franceză la cererea casei pariziene Massen, sau de lucrările matematicienilor Calus Iacob și Vrinceanu, comandate de editura Gauthier Villards.

După cum vedeți, cartea românească își ocupă locul meritat în librăriile de peste hotare. În creștere necontenită sînt alți tirajele, cit și numărul titlurilor. Exportul de cărți a înregistrat în anul 1957, față de anul precedent, o sporire de 130 la sută. În timp ce în 1955 numărul cărților vîndute peste hotare se ridică la cîteva zeci de mii, în 1957 am exportat circa 500.000 exemplare.

Vă amintiți de anii dintre cele două războaie cînd țara noastră „eminamente agricolă”, importa pînă și spuma pestilentă a colecțiilor polifiste gen „La masque”? Astăzi România exportă lumină în colțurile cele mai depărtate ale lumii. Și oameni necunoscuți, înimi străine, îmbrățișează cu căldură gîndurile marilor noștri cărturari și investitori.

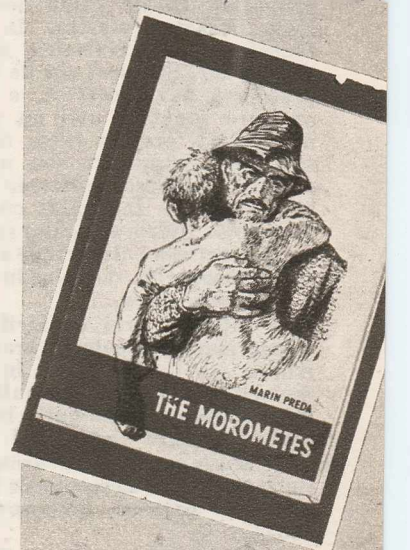
T. CARANFIL

„Capra cu trei iezi” tipărită în dialectele marati, gujarati și malaia.

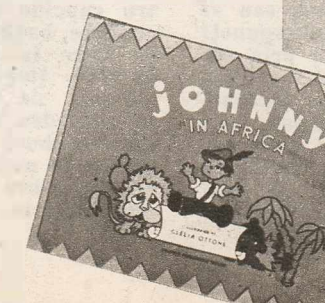

Operele maestrului Mihail Sadoveanu sînt cunoscute de multă vreme peste hotare. Iată una din lucrările sale tipărite în limba franceză.

Romanul „Morometii”, a lui Marin Preda, poate fi citit de cunoscuții limbii engleze.

Johnny și Jancsi sînt unul și același cu Ionuț Petruț al nostru.

Nu sînt un timid, nu sînt la primul meu interviu și totuși convorbirea mea cu academicianul C. Nenițescu a început sub apăsarea unei sfidele de nestăpînit care mă paraliza. În după-amiaza aceea se tre-

zise în mine elevul de odinioară, care nu ezita să tragă la fiț de groaza unei hidrocarburi ciclice nesaturate sau a unei catene laterale, așezată într-o rebusistică poziție de orto, meta sau para. Toate însă au dispărut din momentul în care m-am pătruns de o reconfortantă realitate: de data aceasta eu eram acel ce punea întrebările.

— Este vorba, tovarășe profesor, de o încercare de a prezenta cititorilor noștri câteva din preocupările majore de viitor ale chimiei în general, și ale chimiei noastre în special.

— Sînteți teribili dumneavoastră, gazetarii! Uite că ai și reușit să mă înspăimînti de la prima întrebare. Dumneavoastră, oamenii pentru care noi facem chimie, v-ați obișnuit să vedeți în chimiști, un fel de iluzionisti care... prin iușeala noastră de mîna și neatenția dumneavoastră, scoatem din buzunarul de la vestă, nu iepuri și panglici fără sfîrșit — ci stofe, pînzeturi, mă-tăsuri, haine de piele și cite și mai cite.

„MINUNILE” SÎNT STUDIAȚE

ANI ÎN ȘIR...

— Pentru că tot discutăm chimie, îngăduiți-mi să remarc că imaginile pe care le folosiți mi se par foarte... plastice. Dar scuzați-mă că v-am întrerupt. Vă rog continuați.

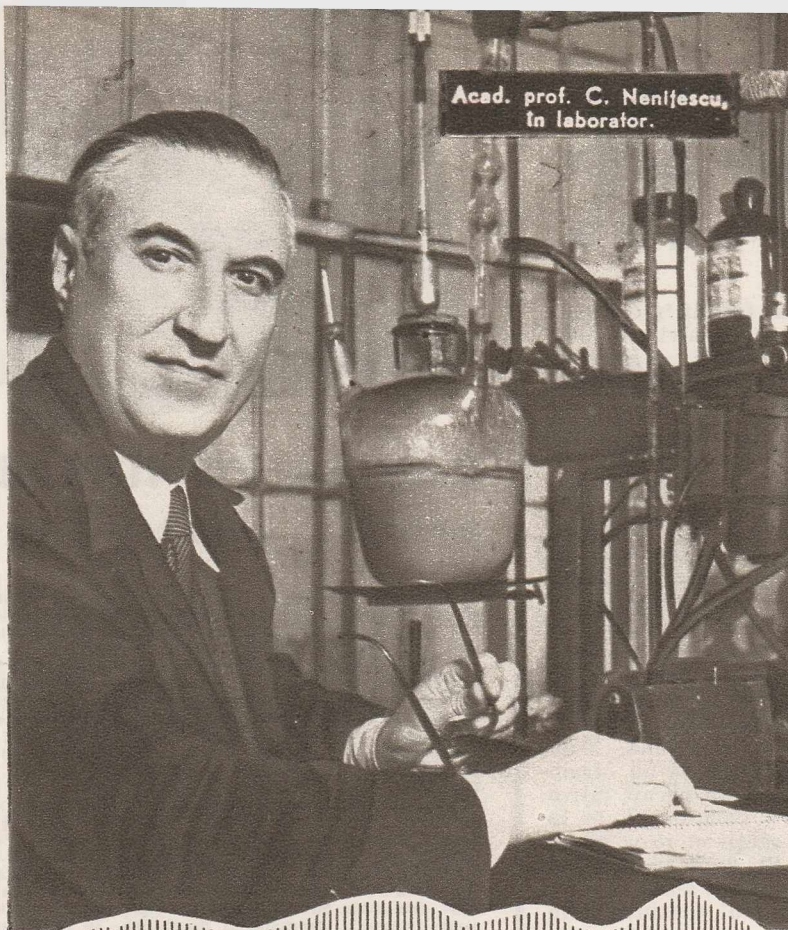
— M-ai întrerupt la timp, altfel introducerea devenea prea lungă. Voiam să spun doar că, deși uneori chimia dă rezultate spectaculoase, nu în aceasta stă esența ei. Evenimente de mari proporții, ca, de pildă, descoperirea maselor plastice la care făceați aluzie adineauri, se întîmplă rar. Studiezi ani de zile o problemă pur teoretică, a cărei aplicare practică nici nu o bănuiești, și, peste o lună, un an, sau zece, dumneata sau un alt chimist îi găsești aplicarea practică. Așa s-a întîmplat cu izomerizarea hidrocarburilor saturate, sub acțiunea clorurii de aluminiu, descoperită de mine în 1933.

— Izomerizarea...?

— Înțeleg, vrei o clarificare. Izomerizarea înseamnă transformarea unei molecule, în altă moleculă cu aceeași formulă chimică brută ca și cea dată, însă cu altă structură interioară.

— Mulțumesc. Prin urmare ce s-a întîmplat cu izomerizarea hidrocarburilor saturate, descoperită în 1933?

— Procedeu acesta a stat la baza producției de benzină sintetică cu cifră octanică ridicată, necesară avioanelor de tip clasic. Sau alt exemplu. Mă amuză întotdeauna cînd îmi amintesc de fostul meu profesor din Zürich, Staudinger, descoperitorul compușilor macromoleculari, sau al maselor plastice — cum le spuneți dumneavoastră curent; prin cel de al treilea deceniu al veacului, pe vremea cînd îi eram student, ne vorbea cu o încăpăținare ușor de înțeles acum, despre obținerea macromoleculilor (este vorba de niște molecule uriașe) pe cale sintetică. Pe atunci ne plictisea

O DUPĂ-AMIAZĂ DE CHIMIE

DE VORBĂ CU ACAD. PROF. C. NENIȚESCU

foarte mult marota bătrînelului nostru profesor, dar abia acum — cînd macromolecula care ne sîcîia odinioară se numește nylon, dacron, perlon, orlon sau kapron — izbutim să-l înțelegem și să-l apreciem la justa valoare. Și noi eram, totuși, chimiști!

BLANA „CRESCUTĂ”

ÎN LABORATOR

— Asta înseamnă oare că pentru a atinge obiectivul interviului meu trebuie să mă adresez studenților dumneavoastră și să-i întreb ce nu pricep din cursurile pe care le țineți?

— Poate că da... În sfîrșit, să o luăm metodic. În Institutul nostru am contribuit la rezolvarea problemei obținerii industriale a acetilenei din metan, cit și la cea a obținerii cauciucului sintetic, din gaze lichificate de petrol. Practic, aceste două soluții se traduc în viață prin construirea a două mari uzine chimice, una care a și intrat în producție (pentru acetilenă și, implicit, policlorură de vinil) și a doua la Borzești (pentru cauciuc și, ca produse secundare, bachelită și perlon) care va intra în producție normală în 1960. Împreună cu elevii mei am pus, de asemenea, la punct un procedeu de folosire a etilenei (hidrocarbură cu doi atomi de carbon în moleculă) pentru crearea de fibre sintetice. Etilena este materia primă din care se

fac vasele din plastic. Pentru fibre era necesară o moleculă de etilenă lungă și fără ramificații, pe care noi am obținut-o prin folosirea unui catalizator nou, alchil-sodiu, a cărui formulă, cred că te-ar deranja.

— Sînt intrutotul de acord cu dumneavoastră...

— Dată fiind marea însemnătate industrială a noului procedeu am cerut brevetarea lui în străinătate. În unele țări, brevetele au și fost obținute. În altele, tratativele continuă. În viitor, sperăm că o mare parte din fibrele sintetice românești vor fi obținute din etilenă, care are avantajul de a fi și foarte ieftină. Tot în domeniul fibrelor din mase plastice, am reușit recent să dobîndim oxidarea ciclohexanului cu aer, pentru a realiza ciclohexanona, mama fibrelor kapron. De asemenea, am elaborat un procedeu original de extragere din petrol a xilenului, din care se prepară un poliester cunoscut — terilena. Terilena este o masă plastică imitînd lîna și blana.

— Se poate deduce din cele spuse pînă acum că, datorită eforturilor chimiștilor noștri și grație marilor rezerve de materie primă ce le posedă, România are toate perspectivele să devină o mare producătoare de fibre plastice.

— Nimic mai adevărat. Și totuși, nu acesta va fi clou-ul interviului dumitale, ci...

— Ci?

— Uite, îți ofer un subiect de roman științifico-fantastic.

— Sînt numai urechi.

MARELE SECRET AL VIETII

— Recent a fost descoperit mecanismul asimilației clorofilene. Știi că rămăsese un secret pentru știință felul cum acționează clorofila din frunzele plantelor, pentru ca, sub influența luminii, să transforme sărurile minerale absorbite de plantă din pămînt, în produse organice. Acest secret, care este însuși secretul vieții, a fost aflat. Este un succes care poate revoluționa omenirea. Nimic nu ne mai împiedică acum pe noi, chimiștii, să purcedem la sinteza amidonului sau a altor produși, realizați pînă acum doar în natură prin asimilație

VOM FABRICA FĂINĂ...

— Interesant, dar sincer vorbind, parcă nu izbutesc să sesizez cu ce este asta mai important decît descoperirea plasticului...

— Greșeală imensă, prietene! Pe lîngă asta, plasticul e un joc de copii. Gîndește-te că multe lucruri de domeniul fantasticului trec prin aceasta, în domeniul realului al cercetării practice. Gîndește-te că va veni o zi cînd chimia va putea înlocui producția agricolă cînd vom avea fabrici de... făină cînd pămîntul va fi dăruit încă odată omului, nu pentru ca să muncească cu sudoarea frunții ci pentru ca să-și facă din ei grădini destinate doar desfătării ochiului. Și dacă mai există cineva pe care teoriile malthusianiste îl puteau îngrijora, acum poate fi liniștit. Chimia va putea asigura omului nesecate rezerve de hrană.

— Intr-adevăr, astfel prezentau lucrurile, încep să regret că nu m-am gîndit niciodată să fac literatură de anticipare. Dar să reluăm firul interviului — cu permisiunea dumneavoastră, bineînțeles.

— Nimic împotriva.

PREOCUPĂRI VECHI ȘI NOI...

— Atunci, dacă socotiți că ar mai fi ceva interesant de amintit...

— Încă ceva pur teoretic. Studiez inelele cu patru atomi de carbon și, în special, ciclobutan diena. Să nu mă întreb ce-o să iasă din asta, că nu știu...

— Voi fi discret în această privință, însă cu prețul unei alte indiscreții. Ce v-a determinat să deveniți chimist?

— Amor vechi, pasiune, domnule, ce crezi! La 15 ani, prin 1917, am dat foc casei în urma unei reacții chimice prea bine reușită. Focul acela a însemnat botezul meu de chimist și resemnarea familiei, care voia să mă vadă avocat.

— Cum vă petreceți timpul liber?

— Chimia este o amantă exclusivistă. Nu admite altă pasiune. Totuși o trădez uneori cu plăcere, pentru o excursie (în tinerețe am făcut chiar alpinism) sau pentru un studiu de istorie.

— Și altceva?

— Cînd mai am o fărîmă de timp și nu pot să mă sustrag în nici un chip, mai dau cite un interviu presei. Dar scurt, cît se poate de scurt.

— Am înțeles. Cred că e timpul să mă retrag...

Gabriel MICU

Bun sosit!

Să facem cunoștință: ea — Rima Șorohova, el — Evgheni Matveev. Actorii sovietici, oaspeți de a căror venire ne bucurăm mult. Dar să începem altfel prezentările: ea — Katea, el — Konstantin. Amindoi personaje din filmul sovietic „Casa în care locuiesc”. Frații.

După fotografiile, n-ai bănuț. Nu face nimic: nu sînt gemeni. Iar în calitate de frate și soră au tot felul de drepturi, printre care și acela de a nu semăna nici prea mult la chip, nici la fire. Katea, sfioasă și tandra Katea, e făcută pentru a da căldură unui cămin, pentru o viață de familie. Temperament impetuos, arzător, cu aspect dur, Konstantin poartă în el neliniștii de drumet neistovit. Doi eroi din „Casa în care locuiesc”...

Eroi? Viața lor nu cuprinde totuși întâmplări excepționale. Frații au copilărit, au crescut mari, Katea s-a măritat, Konstantin și-a ales cariera militară. Eroi?

A venit războiul din 1941. Ca atîtea milioane de familii sovietice, neamul Davidovilor și-a apărât patria. A sîngerat greu ea să poată dobîndi victoria. Apoi, în vechea casă, viața și-a reluat cursul. De ce sînt eroi Katea și Konstantin?

Vedeți dumneavoastră, a răspunde la această întrebare înseamnă a explica de ce văzînd filmul „Casa în care locuiesc”, mi-am zis că am asistat într-adevăr la o „gală”, la o mare și emoționantă operă de artă. Și așa vorbi mult despre înțînirea intimă, sinceră și zguduitoare ce am avut-o cu contemporanul meu, cetățeanul cu pașaport sovietic despre care scria cu justificată mîndrie Melaikovski. În „Casa în care locuiesc”, trăiesc eroii adevărați, eroii vii, modești și simpli ai timpurilor noastre. Ca oaspeți Katea și Konstantin, interpretați de Șorohova și Matveev, oaspeții noștri, cărora le spunem din inimă: „Bun sosit!”

M. M. S.

AM PLECAT SĂ SCRIU DESPRE UN „COPIL-MINUNE”

Nimic mai ușor decît să scrii despre „copii-minune”. Părinții îți povestesc cu lux de amănunte toate „minunile”, copiii sînt conștienți de faptul că ei sînt „minuni” și totul merge strună. Așa mi-am zis și eu cînd am plecat să scriu despre Radu Lupu, compozitor și interpret în vîrstă de 12 ani.

În legănarea trenului care mă ducea la Orașul Stalin — unde locuiește acest Roberto Benzi aulohton — reportajul se năștea frază cu frază; am găsit introducerea; încă cîțiva kilometri și sînt în miezul problemei; fac și încheierea și... gata! V-am spus doar, ce ușor lucru este să scrii despre „copii-minune”!

„La un an, primele sale cuvinte au fost: „ador muzica”. Asta îmi va povesti mama... „Cred că mai devreme chiar” — va completa tatăl...

„Sînt conștin că m-am născut spunînd: ador muzica” — va interveni minunea... Apoi scriam mai departe cum, ajungînd în dreptul casei unde locuia micul compozitor, se auzea printre ferestrele deschise o muzică divină, muzica lui Radu. Cum sunam, cum mă primeau mama, tata, bunica, mătușile, toți cu un deget pe buze, implorîndu-mi tăcerea: „minunea” compunea... Cum am stat de vorbă cu micul compozitor care este o persoană plină de demnitate și conștient de valoarea sa, cum, întocmai ca Roberto Benzi, dirijează orchestre simfonice. În sfîrșit, am ajuns și la încheierea reportajului, care — vă dați seama — era emoționantă.

Dar cînd e să ai ghinion!... Și eu am avut, așa că a trebuit să rup splendoarea de reportaj scris în tren. Să vă povestesc:

Radu Lupu, compozitor, dirijor și interpret la 12 ani.

Ajunsa în fața casei unde locuiește compozitorul, nu m-a împințat nici un acord de pian, nu a ajuns pînd la mine nici o melodie. Nu mi-a deschis ușa decît mama, poștîndu-mă cu mîltă ejuziune. Era acolo, într-adevăr, și bunica, dar ea croșeta liniștită. Tatăl încă nu venise, este avocat și avea „un proces complicat”.

Primele cuvinte ale „minunii” n-au fost „ador muzica” și nici n-au fost spuse la un an, pentru că Radu nu a vorbit pînd la trei ani. În schimb își exprima dorințele... cîntînd.

La doi ani avea un repertoriu — învîțat de la radio — de 30-40 cîntece; muzică populară, arii din opere, iar la trei ani chiar din opere.

Puteam să mă gîndesc la așa ceva?

Radu nu e convins că s-a născut „adorînd muzica”, ci la întrebarea mea („cum i-a venit așa, deodată, să compund”) a zîmbit, a dat din umeri și a continuat să se joace. S-a dus dracului și fraza cu demnitatea și conștința valorii sale!

Pe scurt, lucrurile stau așa: Pînd la cinci ani, părinții nu s-au „alarmat” de faptul că Radu învață imediat orice melodie și nici de faptul că inventează altele. „Toți copiii, cred, fac așa” — îmi spunea mama.

La cinci ani i se cumpără un pian și — după scurt timp — se naște prima compoziție. Azi, la 12 ani, Radu are compuse 20 de piese.

Nu compune la pian. Muzica sa nu este o creație a degetelor plîmbate înțîmplător pe claviatură, improvizînd o melodie. El compune la masă, adică o aude mai întîi cu „auzul lăuntric”, o scrie și o verifică la pian. Talentul lui a fost confirmat de muzicieni de seamă ca maestrul George Georgescu, Mihail Jora, Florica Muzicescu.

La 10 ani are prima sa „ieșire” la Televiziune, unde interpretează propriile compoziții. Urmează un concert organizat de Palatul Pionierilor din București și un recital extraordinar în orașul său, cu piesele compuse între 6 și 12 ani — recital care s-a bucurat de un imens succes.

După cum vedeți, din reportajul scris în tren nu mi-a rămas nimic. Sau mi-a rămas un singur lucru: amănuntul cu dirijatul.

Radu a dirijat anul trecut, fără partitură, orchestra simfonică — 40 de instrumentiști — a Școlii populare de artă.

E foarte greu să scrii despre un „copil-minune”, cum vă spuneam și la început.

Sau, mi se pare că spuneaam invers...

Silvia ROȘCULEȚ

„ULTIMUL TREN”

Mult pretuitul artist al poporului Kovács György ni s-a prezentat recent într-o nouă postură artistică: actorul s-a metamorfozat în dramaturg, fără a-și trăda prin aceasta vocația actoricească. Împreună cu Eugen Mirea, el a semnat piesa „Ultimul tren”, a cărei premieră, nu demult prezentată pe scena Teatrului Seculesc de Stat din Tg. Mureș, a reperutat un mare succes. Noua producție dramatică are darul de a fi atacat în plin problema națională, dezvoltînd fără retorisme, fără abuz de lozinci, rădăcinile de clasă atît ale naționalismului român cît și ale celui maghiar. Povestea de dragoste a studentei romînce Claudia (Erdős Irma) și a actorului maghiar Szábo Imre (Csorba András), dragoste pe care o ucid prejudecățile naționale ale părinților lor, ne este istorisită într-un limbaj dramatic plin de autenticitate. Kovács György deține în piesă interesantul rol al actorului ratat, un fel de raisonneur sau mai bine-zis de nebun înțelept, care face aprecieri lucide și pline de un amar adevăr de-a lungul întregii acțiuni.

Excelenta regie a spectacolului aparține maestrului emerit Tompa Miklós, iar decorurile sînt semnate de tinărul pictor Sergiu Singer, care aduce o notă inovatoare în scenografia practică pîndă acum la Teatrul Seculesc.

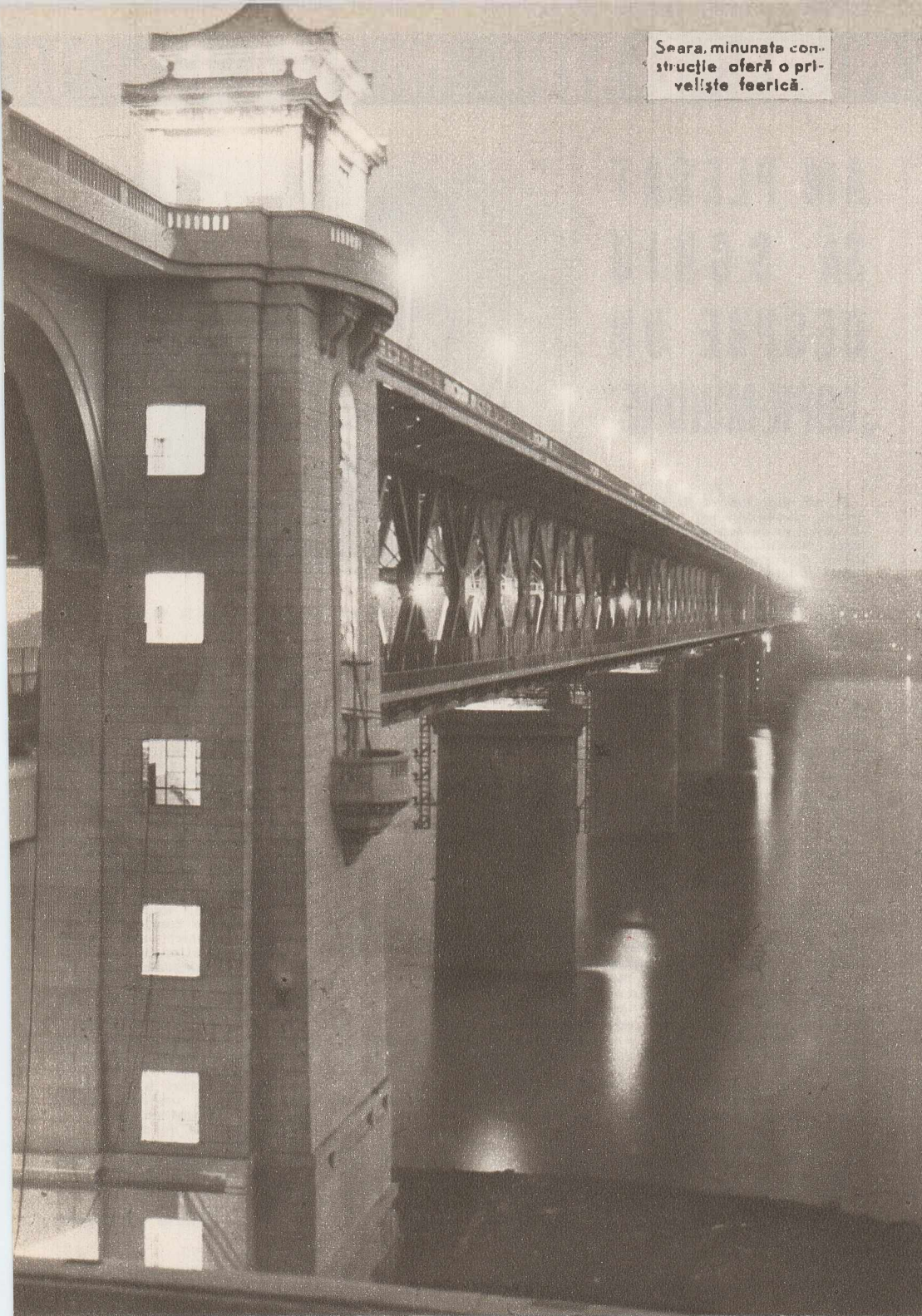
Ștefan IZSÁK

1) Csorba András, interpretul personajului Szábo Imre.

2) Erdős Irma și Kovács György, artist al poporului, în „Ultimul tren”.

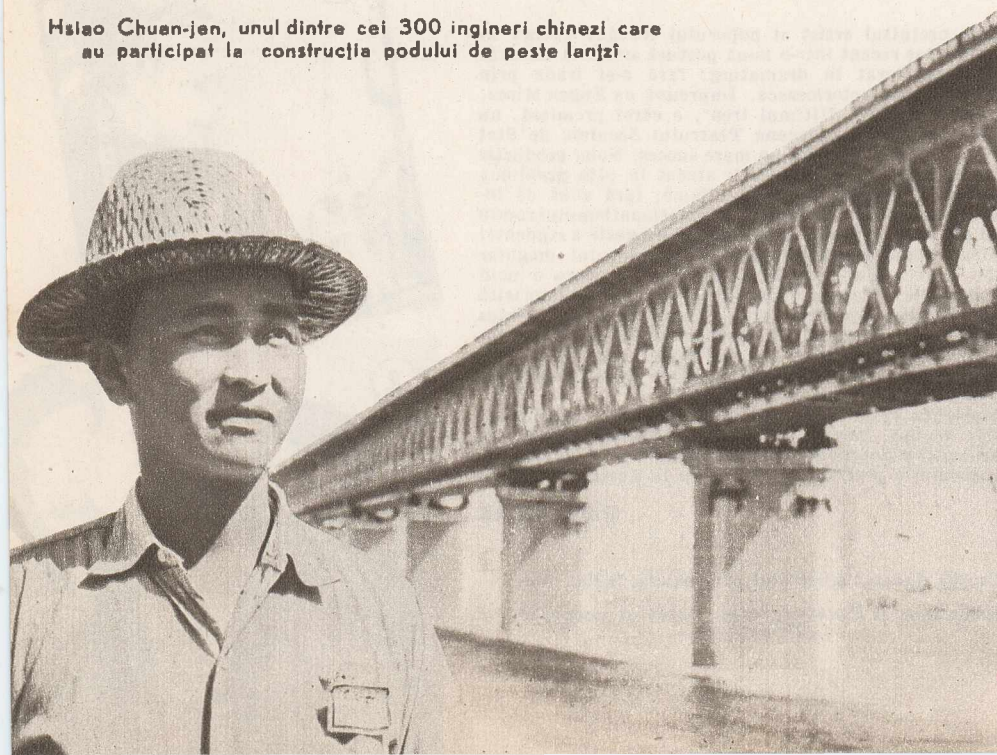
Seara, minunate construcțiile oferă o priveliște feerică.

URIAȘU

Hsiao Chuan-jen, unul dintre cei 300 ingineri chinezi care au participat la construcția podului de peste lanți.

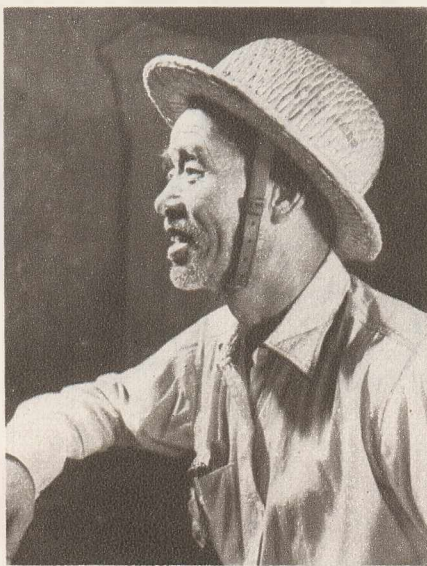

Fie că te afli în avionul care te poartă d
te găsești pe dealul Broaștei Țestoase din Han
lanți, sau pe dealul Șarpelui din Uctan, pe m
de oriunde și se înfățișează privirilor o monu
peste lanți, de la Uhan. Acest pod uriaș (de
mitul pod din Sidney—Australia), cu etaj pent
prin lungimea sa — 1700 m — una dintre cele
fel din lume. Proiectat de inginerii chinezi c
podul a fost construit de muncitorii chinezi, c
într-un timp record de 26 luni, fiind dat în
de termen.

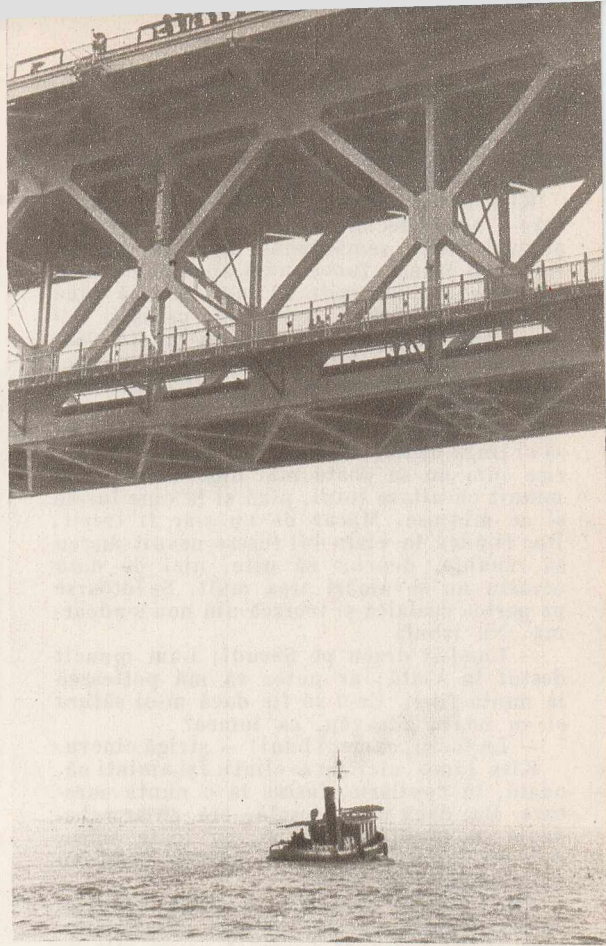
Izbândă a muncii creatoare a harnicului p
de peste lanți are o deosebită însemnătate în
Chineze, permițând traficul necontenit între r
iordul fluviului, precum și crearea bazei indus

DE LA UHAN

O statuie — element decorativ — din holul turnului.

Brigadierul șef al șantierului Shih Ching-jen. Și eu dau contribuția la realizarea acestei construcții aproape 5000 de tehnicieni.

Chiar cînd nivelul apelor fluviului este foarte ridicat, pe sub pod pot trece vase cu un deplasament de 10.000 tone, distanța de la nivelul apei la partea inferioară a podului fiind de 18 m.

Partea superioară a podului o formează autostrada, lățime de 18 m și cu trotuare de cîte 2,25 m ↓

hinel centrale, fie că
lul stîng al fluviului
al aceluiași fluviu —
construcție; podul de
nal mare decît renu-
ă și autostradă, este,
construcții de acest
specialiștilor sovietici,
fabricate în China,
cu doi ani înainte

z, marea realizare
a economică a R. P.
în sudul și cele din
Uhan.

Nimeni nu vorbea decât despre nunta de a doua zi a fetei lui Șarudi. După prinz, secerătorii se aciuară la umbra crucii din marginea drumului. Ajunge și-atît, ca soarele să nu-l pălească pe om.

Kiss Ianoș mincase bucata de burcă pe care-o aduse fecioru-său, un băiat pistruiat și gură-cască, semănîndu-i leit, de parc-ar fi fost el însuși. Ianoș privi apoi în jur, dar fiindcă-i era lehamite să mai meargă pînă la cruce, se trînti acolo, pe miriște. Își așază pălăria pe ochi și adormi îndată. Mai auzi doar că Pavel Șarudi a tăiat și un vițel pentru ospaț. Și cu asta, somnul îl cuprinse de-a binelea.

Cînd se trezi, primul lucru ce-l făcu fu să-și lingă buzele. Se visase la nuntă și nimerise cum nu se poate mai bine. Era totuși mîhnit că uitase totul, pînă și la cine fusese și ce mincase. Măcar de nu s-ar fi trezit. Dar fiindcă în viața lui fusese nevoit mereu să renunțe, deprim să uite, nici de data aceasta nu se amări prea mult. Se întoarse pe partea cealaltă și încercă din nou s-adoarmă. Nu izbuti.

— Luu-l-ar dracu' pe Șarudi; i-am muncit destul în viață; ar putea să mă poftască la nunta fii-si. Ce-o să fie dacă m-oi sătura și eu odată zdravăn, ca lumea?

— La lucru, oameni buni! — strigă cineva.

Kiss Ianoș nici nu se clinti. Își aminti că, odată, în copilărie, fusese la o nuntă oarecare. Ba, dacă nu se înșală, era chiar rube-denie cu familia aceea și, cu toate astea, din tot ospațul, el nu se alesese decât cu niște gheare de găină.

Mînia amară și oarbă, o ciudă neputincioasă, îl cuprinse. Își încleștă mîinile simțînd că ar putea să lovească acum atît de crîncen, încît în urma lui totul să rămînă zob și pulbere.

— La lucru! — răsună din nou de undeva glasul.

Se ridică și el. Îl chinuia foamea. Zări oala aceea țărănească, neagră, din humă arsă... Și așa n-ar putea să fie într-însa decât tot vreo poșircă. Cu năduf și dispreț o lovi cu piciorul. Marginea verde a oalei se sparse. De altfel, era cirpită cu sîrmă. Un capăt al sîrmei i se prinse de opincă:

— Lovi-te-ar damblaua! — scăpă sudalma din gura lui Kiss Ianoș. Își descotorosi piciorul de ghiuleaua aceea. Așa mi-i sorocit cît voi trăi: să gifli și să gem în sărăcie. Și tilharul ăl bătrîn nici măcar nu mă crede.

Tot restul zilei fu prost dispus. Nimeni însă nu-l luă în seamă. Kiss Ianoș făcea parte dintre acei oameni pe care nimeni nu-i învrednicește nici măcar cu o privire. Așa trăise toată viața; nici o clipă nu fusese și el un om mai acătări. Cu toate că, la drept vorbind, era aidoma tuturor: avea doi ochi și un nas. Și chiar o mustață. De nimic nu-și aducea aminte vreodată. De era dimineață, se scula; seara, se culca; cînd îi venise sorocul, se însură. Atunci se săturase pentru ultima dată de-a binelea; din pricina asta a și bolit. Cătană nu fusese. Din sat, dacă a ieșit de zece ori, dar și-atunci numai pînă în tîrg.

De fapt, nu-l preocupa decât un singur lucru: mîncarea. Din pricina asta își bătea adesea nevasta. Iar de se gîndea vreodată la ceva, fiți sigur că numai la de-ale gurii-i era gîndul. La ce-ar fi fost bun de înfulecat. Dar nici d-al de astea nu se pricepea el prea multe să-și închipuie. Nu-l ajutau cunoștințele.

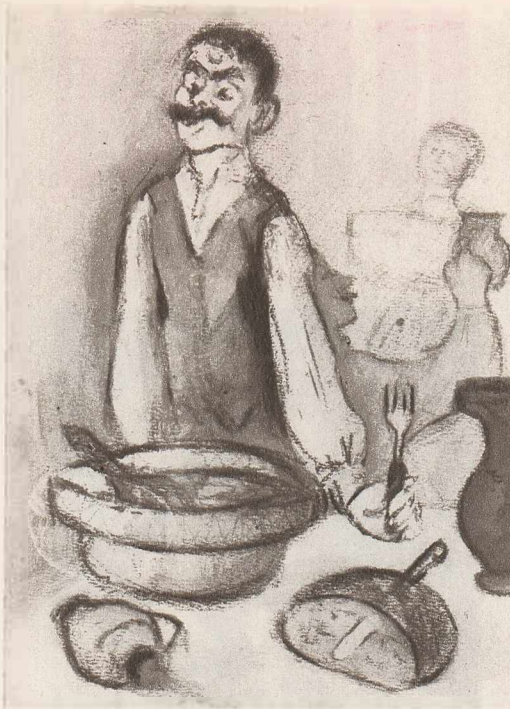
Seara, după ce ajunseră acasă și dădură socoteala celor lucrate, bătrînul Șarudi le spuse:

— Măi oameni, mîine seară să poftiți cu toții la nunta fetei mele. Veți putea mîncă cît vă va duce burta.

Kiss Ianoș mai să ametească. Se sperie de-adevăratalea: dacă n-o să poată face față acestei îndatoriri? Ceilalți chiuiră, urară; el tăcea. Stătea acolo, mai în spate; seara era întunecată și nimănui nu-i păsa de el. Pe urmă porni și el, printre ceilalți, cu pașii grei, spre casă.

Acasă, cină: pîsat. În liniște, fără un cuvînt. Cu o lovitură zvîrli cît colo mița ce i se cățăraseră pe picior mieunînd. Nu se gîndea la nimic. Parcă era însă altul: se afla în fața unei mari îndatoriri, cea mai mare din viața lui.

Nu putu să doarmă toată noaptea. Se

TRAGEDIE

de MORICZ Zsigmond

scriitor clasic ungar

Ilustrații de Pita RUBIN

trezi de cîteva ori și, apucînd să gîndească la cele ce vor fi a doua zi, se simți cuprins de o mare neliniște.

Începu să numere pe degete:

— Mai întîi, supă de găină... Din asta am să sorb un ciubar.

Surise. De s-ar strînge într-o puțină mare ciorbele de cartofi, de chimion, de vișine, pîsatul, chisălița și toate poșircile cîte le-a înghițit el în viața lui!... Ehei, o puțină ca asta nici nu există în toată lumea... Nici chiar în pivnițele cu vinuri ale mitropoliei din Egger. Și-apoi dacă iar s-ar strînge la un loc mîncarea bună de care a avut parte pînă acum, apoi cu aia nu s-ar umple, poate, nici oala cea veche pe care a sfărîmat-o pe cîmp.

A doua zi se trezi morocănos.

— Trăsni-l-ar Dumnezeu de hodorog! De nu l-oi sărăci azi de cîte am să-nfulec...! Destul am răbdat și am strîns cureaua pentru el.

Nu îndrăzni să dejezeze. La prînz nici nu se atinse de mîncare. Îi era teamă că o să i se taie foamea și n-o să poată mîncă de seară. Scrișni din dinți, încleștîndu-și fălcile largi și ciolănoase. Ochii-i, cenușii ca ale unei sălbăticiuni întăritate, încolțite de foame, priviră dîrz înainte. Dar nu mîncă.

— Cincizeci de sarmale! — repeta în sinea lui și cu o îndîrjire de fier reteză cu coasa șirul de spice. În tact, ca o mașină.

În sfîrșit, amurgii. Lăsară lucrul și porniră spre casa lui Șarudi. Ospățul era în toi încă de la amiază. Nu-i mai rămase timp nici pentru primenit, trebuînd să se așeze la masa gata așternută.

Lui Kiss Ianoș îi reveni locul într-un ungher. Cu atît mai bine. Își propti spatele de zid și, vorba'ceea: acum, să vină vrăjmașul!

Se aduse supă.

Ianoș nu se împotrivi la nici un fel de mîncare. Nici că-i mult, nici că-i puțin. Primi o strachină de lut adîncă, pe care bucătăreasa i-o umplu pînă

la margine. Grăsimea gălbuie, plutind de-un deget, nici nu se mai destrăma în steluțe, ci era totuna.

Kiss Ianoș apucă lingura de lemn și se puse pe treabă, măsurat, pe îndelete. Îi chiorăiau mațele și abia își mai stăpînea lăcomia.

La a zecea lingură îl păli mirarea și se înfricoșă.

Se simțea sătul.

Paloarea îi inundă fața la gîndul că-și asumase o sarcină cam mare. Înțelese propria-i nimicnicie.

Gîndul că n-o să răzbească la ce s-a legat, îi trecu prin creier ca un șuier de vînt.

Cu un gest smucit își încrunță sprîncenele; fruntea îngustă i se zbîrci toată în brazde subțiri; fălcile largi și puternice i se încleștară și se luă c-un nou avînt la trîntă. Mașinal, cum mînuiești coasa, în arc, de la dreapta la stînga, așa ridică el acum, în tact, lingura la gură, pînă deșertă strachina.

Îl cuprinse o ușoară amețeală, apoi greața. Prea fusese grasă mîncarea pentru stomacul său lîhnit și învățat cu bucate slabe.

Urmară colțunași cu brînză. Rumeniți în smîntînă, grași, gustoși. Îi umplură vîrf strachina.

Kiss Ianoș scoase de la brîu furculița strîmbă, galbenă, cu mîner de os, și tot atît de calm ca și înainte, înfulecă și felul ăsta. Nu simțea gustul mîncării. În schimb, acolo, înăuntru, îl apăsa parcă ceva și ar fi dorit să iasă la aer. Sau, cel puțin, să-i tragă o sudalmă strașnică, plină de amărăciune. Dureros de mîhnit, cu invidie chiar, privi în jur mulțimea. Toți erau veseli, rîdeau, înfulecau lacom. El știa însă că atîta i-a fost. Mincase cît n-a mîncat în toată viața lui. Totuși scrișni din dinți și întinse strachina pentru felul trei. Era lînte în păstăie.

Fiecare se servea cu ce-i era mai la îndemînă. Unul mîncă una, altul alta, Kiss Ianoș însă din toate.

Așa a mers timp de vreo două ceasuri. fără răgaz și fără poticnire.

Atunci sosiră sarmalele.

— Cincizeci! — își spuse Kiss Ianoș, simțînd că un vîl îi întunecă privirea.

Printre sarmale se aflau hălci de carne. După trei sarmale uriașe, Kiss Ianoș voi să îmbuce o halcă, virtoasă, zgîrciuită, de nemestecat — dar se ridică îngrozit. Ochii i se bulbucară sub sprîncenele groase. Vinele gîtului i se umflară ca niște frînghii. Cu ultima frîntură trează de gînd, o zbughi pe ușă.

Ajunse sub dud, unde scăpă de necaz. Îmbucătura, care-i strîmtoșase gîtul aproape sufocîndu-l, îi realunecă în gură.

Lacrimi se adunară în ochi, fălcile i se încleștară de nu puteai să-i înfigi între dinți nici măcar un ac.

Amețit de chinul îndurat, murmură:

— Crăpi, cîine!

Și încercă iar să înghită carnea.

Dar nici de data aceasta nu izbuti. I se opri în gît. Mai departe nu merse. Nici în jos, nici în sus.

Mîinile omului bătură aerul, trupul lui slab și deșirat se răsuci ca un vrej și căzu pe spate.

Se zbătu groaznic, fără grai, zvîrcolindu-se în țărînă, pînă ce într-un tîrziu se liniști.

Și nimeni nu băgă de seamă că dispăruse, nici că fusese pe acolo sau că trăise cîndva.

În romînește de

Mircea OVIDIU SAVU

PAUL ROBESON

... ÎN ROMÂNIA

Fototrucajul apărut în numărul de Anul Nou al „Flacării” prezentându-l pe Robeson, concertând în sala „Floreasca” din București.

cablului transoceanic, întrucât Departamentul de Stat îi refuza sistematic dreptul de a părăsi Statele Unite. La 9 aprilie anul acesta Paul Robeson împlineste 60 de ani și cu acest prilej a fost invitat să dea o serie de concerte în Anglia și la posturile de televiziune engleze. Totodată a fost invitat să joace la faimosul teatru shakespeareian de la Stratford-on Avon în piesa lui Shakespeare, „Pericle”. Dar autoritățile americane i-au refuzat și de această dată viza de ieșire. Fără îndoială că pentru Robeson acest turneu ar fi însemnat, un eveniment deosebit nu numai prin faptul că ar fi încununat cei 60 de ani ai vieții sale, ci și pentru că ar fi creat precedentul unor turnee în străinătate, după ani și ani în care s-a aflat închis în colivia prigonirilor macchartiste.

Am ciocnit un pahar cu vin românesc pentru înfăptuirea pla-

nurilor sale și pentru un eventual turneu... în România.

M-am gândit la aceasta și atunci când am aflat de acordul cu privire la schimburile culturale încheiate între Uniunea Sovietică și Statele Unite, și atunci când am vizitat expoziția arhitecturii americane din sala Dalles. În cadrul unor asemenea schimburi bazate pe bunăvoință și pe dorința de cunoaștere reciprocă, Robeson ar trebui să ocupe un loc de frunte, ca un mesaj prețios al Americii. Sperăm că nu este departe ziua când „Flacăra” nu va mai avea nevoie de fototrucaje pentru a-l înfățișa pe Robeson cântând în sala „Floreasca”. Totuși, până atunci ea face loc unei fotografii originale a marelui cântăreț pe teritoriul românesc... al misiunii permanente a R.P.R. la O.N.U.

Nicolae LUPU

Când am văzut recent, într-unul din numerele „Flacării”, fotografia trucată reprezentându-l pe Paul Robeson concertând în sala „Floreasca”, mi-am amintit de întâlnirea pe care am avut-o nu demult, pe teritoriul românesc, cu marele cântăreț american și mi-am dat seama că autorul acestui fototrucajera mult mai aproape de realitate poate chiar decât o bănuia el însuși. Da... oricât ar părea de straniu, totuși l-am întâlnit pe Robeson pe teritoriul românesc. Nu este vorba de un vis și nici de faptul că în țara noastră circula fără viza autorităților americane câteva zeci de discuri cu vocea lui Robeson. L-am zărit în mijlocul unui grup de diplomați și ziariști. Am fost atras de statura sa ce domina grupul și de risul său care umplea sala. Mi-am croit drum spre el și deodată m-am aflat în fața marelui cântăreț, în fața marelui actor, în fața marelui om — Paul Robeson.

Nu-mi dădeam exact seama ce înfățișare aveam în acele clipe, dar chipul lui Robeson mi-a servit de oglindă. În privirea sa serăsfringeau întreaga stînjeneală, emoție și stîngăcie care mă cuprinseseră. S-a oprit cu înțelegere din discuția pe care o purta, s-a îndreptat spre mine și, strîngîndu-mi mâinile, m-a întrebat: „How do you do?” („Ce mai faci?”), ca și cum ne-am fi cunoscut de un veac. În acel moment toată sfiala îmi dispăru și căpătasem chiar certitudinea că eram prieteni vechi și că întâlnirea era doar o revedere. În loc să-i răspund cu aceeași întrebare, așa cum cereau uzanțele locale, i-am repetat de mai multe ori un singur cuvînt: „Vă mulțumesc!” și apoi „Vă mulțumesc pentru cîntecele dumneavoastră, vă mulțumesc pentru bărbăția cu care înfrunțați persecuțiile, vă mulțumesc pentru tot. Foarte mulți oameni din țara noastră ar dori să vă spună același lucru”.

„Vă mulțumesc și eu, a spus Robeson, pentru dragostea ce mi-o transmiteți”.

Dialogul acesta a avut loc la New York, cu prilejul unei recepții la sediul misiunii permanente a R.P.R. la Organizația Națiunilor Unite. Astfel, deși ne aflam în Statele Unite, întâlnirea noastră cu Robeson avea loc pe teritoriul românesc.

Robeson mi-a vorbit cu optimism despre planurile sale de viitor. Ani de zile a concertat în Anglia numai prin intermediul

Paul Robeson (în mijloc) la recepția oferită de misiunea permanentă a R.P.R. la O.N.U.

Ne vorbește

MARIETTA ȘAGHINIAN

INTERVIU ACORDAT CORESPONDENTULUI NOSTRU DIN MOSCOVA, GH. GHEORGHÎĂ

Acasă, la Marietta Șaghinian

În dimineața aceea străvezie de februarie, cupolele Moscovei, clădirile înalte înfipte în cer, vibrau parcă în strălucirea soarelui ce nu putea birui cele douăzeci și cinci de grade sub zero. Pe străzi, oamenii treceau grăbiți. Zăpada scriștia sub picioare. În drum spre locuința Mariettei Șaghinian, scriitoarea sovietică de renume mondială, gândeam că peste câteva clipe mă voi afla în fața unei femei venerabile, odihnindu-se într-un fotoliu cât mai apropiat de radiatorul caloriferului, vorbind rar, tacticos, dispusă să-și amintească de vremurile de demult...

Sunăm. Ne deschide fiica scriitoarei, pictorița Mirella Tigal. Din încăperea alăturată, ne întâmpină vesela o femeie scundă, cu mișcări agere, cu părul albit. Ne privește muștrător prin ochelarii cu ramă groasă și ne dojenește că am întârziat. E drept, trecuseră cinci minute peste ora stabilită, în care timp se produsese o mică încurcătură: în vreme ce eram așteptați, soșiseră doi tovarăși de la Comitetul de Stat pentru legăturile cu străinătatea al U.R.S.S. care fuseseră luați drept români anonuși. Ei solicitau scriitoarei un material în legătură cu polemica iscată cu câteva luni în urmă între ziarul englez „Manchester Guardian” și scriitorii sovietici cu privire la caracterul și perspectivele relațiilor culturale între Anglia și U.R.S.S.

— În două zile, răspunsul va fi gata — acceptă cu promptitudine Marietta Șaghinian. Cît privește traducerea, mă voi descurca singură. Cunosc bine limba lui Shakespeare, adaugă ea zîmbind.

Arunc o privire jugară în camera de lucru. E țîșă de cărți. Unele în ordine, altele în dezordine. Peste tot cărți, manuscrise, ziare, iar cărți și manuscrise. Ici, colo — portrete, peisaje armene. Pe un perete se află masca lui Lenin. Masa de lucru e o masă obișnuită. Cîteva cărți, cîteva file scrise mărunt cu o perfectă și delicată caligrafie, o tavă, un pahar cu ceai dîncare a rămas un rest nebdut, cîțiva peșmeși și o chisea cu dulceață. Pușin jenată, scriitoarea își cere scuze, adăugînd: Lucrez foarte mult. De cele mai multe ori 18-20 de ore pe zi. Dacă am tot materialul adunat și pregătit, prefer să lucrez la vila mea de lângă Moscova, astfel mă zbat aci. Iată, abia astăzi am terminat o lucrare pentru care au trebuit să mă documentez săptămîni de zile la biblioteca Lenin.

Așadar, mă gîndesc eu, nimic din presupunerile cu care venisem. Activitatea Mariettei Șaghinian este tot altă de bogată și de febrilă ca și acum zece ori douăzeci de ani. Ceea ce o caracterizează este tocmai o inepuizabilă energie fizică, o tinerească pasiune pentru nobilul meșteșug al scrisului, pentru măreața misiune a scriitorului de mesager al contemporaneității, pentru viitorime.

Opera vastă a Mariettei Șaghinian este strîns legată, prin toate fibrele, de viața patriei sovietice, de realizările grandioase și

fără precedent ale oamenilor sovietici. A scris mai mult de 70 de cărți, o cantitate imensă de articole, povestiri și folioane, de cronici, reportaje și note de călătorie, „de la vîrstă, de 15 ani am început meseria asta”, îi place scriitoarei să spună.

Naturalețea, amabilitatea, jovialitatea Mariettei Șaghinian m-au cucerit într-o clipă, încît am pierdut cu totul ierarhia întrebărilor cu care mă înarmasem. Printre altele am ajuns la tema ei preferată, aceea a legăturii scriitorului cu viața.

— Într-adevăr, îmi spune, cea mai bună școală pentru un scriitor e să lucreze în redacția unui ziar. Aceasta dă scriitorului senzația unui contact intim cu cititorii, cu poporul. Reacția cititorului este aproape instantanee în acest caz. Se poate asemăna cu aceea a publicului față de artiștii dramatici, cîntăreții ori muzicanții: aceștia din urmă sînt sau nu aplaudați.

Această reacție spontană are o deosebită importanță educativă pentru scriitorii. Mi s-a întîmplat să am și lucrări nereușite în viața mea de gazetară și de scriitoare; și totdeauna, reacția cititorilor mi-a fost foarte utilă, m-a învățat să-mi văd greșelile, neajunsurile.

Ultimul meu articol apărut în „Literaturnaia Gazeta” despre apelul cunoscutului savant pacifist Eduard Schweitzer, a stîrnit o ploaie de scrisori. Am fost extrem de satisfăcută că în aceste scrisori nici nu se pomenea de mine, ci toate erau legate de persoana lui Schweitzer. Era cea mai bună dovadă de reușita lucrării. Aș fi regretat dacă cititorii mi-ar fi vorbit despre maniera mea de a scrie etc. Ar fi însemnat că articolul a fost prost scris.

Marietta Șaghinian mă informează apoi că în curînd în editura „Scriitorul Sovietic” îi va apărea o culegere de articole și eseuri sub titlul „Despre artă și literatură”.

Atac, în sfîrșit, problema principală, care de fapt face obiectul vizitei mele.

— Ce puteți împărtăși cititorilor romîni despre noul dumneavoastră roman „Familia Ulianovilor”, supus de curînd dezbaterii publice în cadrul propunerilor pentru Premiul Lenin?

— Acum 20 de ani, cînd am început să scriu romanul-cronică „Familia Ulianovilor”, foarte multe din documentele privind această familie nu erau încă descoperite sau accesibile. Pînă și astăzi se mai descoperă noi și noi documente. Pot spune că am fost în foarte bune relații cu Nadejda Konstantinovna Krupskaja, soția lui Lenin. Eram permanent în corespondență cu ea. Îmi trimitea toate cărțile și lucrările ei. Păstrez și astăzi o deosebit de interesantă scrisoare în care îmi povestește toată viața ei, o adevărată autobiografie. Pe atunci intenționam să cuprind în lucrarea mea și ele-

mente din viața acelei ce a fost, timp de decenii, cea mai credincioasă tovarășă de luptă și de viață a lui Lenin.

Sora lui Lenin, Maria Ilinișna Ulianova, s-a aflat un timp în fruntea unei instituții, create din inițiativa lui Lenin, a cărei sarcină era de a cerceta tot felul de plîngeri venite din partea cetățenilor și de a lua măsuri de îndreptare a neajunsurilor. Colaboratorii acestei instituții erau în majoritatea lor, activiști voluntari, nesalariați. Printre ei m-am numărat și eu, fiind atrasă de Maria Ulianova care, între altele, m-a rugat să scriu despre activitatea instituției pe care o numea „Universitatea lui Lenin”. Tot Maria Ilinișna, devenind prin 1922 redactor-șef al „Pravdei”, m-a invitat să colaborez la acest ziar. Misiune pe care am îndeplinit-o cu dragoste și devotament mulți ani de zile.

Păstrez pînă azi o arhivă extrem de interesantă și prețioasă. Printre documentele aflate în posesia mea, se află, de pildă, manuscrisul amintirilor lui Dmitri Ilici Ulianov, fratele mai mic al lui Lenin, vorbind despre copilăria acestuia din urmă.

Pe toți acești oameni i-am supus unor adevărate interogatorii, nefîndu-mi orice amănunt despre tema care mă interesa. După ce am scrisul a fost gata, l-am trimis lor, cerîndu-le părerea. Nadejda Krupskaja mi l-a înapoiat cu apreciere pozitivă, avînd doar unele observații, de care bineînțeles am ținut seamă.

Curînd după apariția cărții în prima ei variantă, Dmitri Ilici Ulianov a publicat în „Izvestia” o recenzie plină de laude la adresa ei.

La început concepusem cartea ca pe un mare roman, cu titlul „Întrebare la istorie”, acest titlu fiindu-mi inspirat de o coincidență întîmplată lui V.I. Ulianov (Lenin). Chiar în anul executării fratelui său mai mare, Aleksandr, Vladimir Ilici se prezintă să-și dea examenul de maturitate. Era încă sub impresia morții năprasnice a fratelui iubit. Emoțional, trase întrebarea din grămada de bilete de pe masa examinatorilor. Pe biletul lui scria: „Luptele revoluționare de la Spartacus pînă la răscoalele țărănești din Germania”.

Cartea „Familia Ulianovilor”, care trebuia să prezinte această familie pînă în momentul nașterii lui Vladimir Ilici, o consideram doar prologul unei mari trilogii.

Adunam mărturiile ale contemporanilor tatălui lui Lenin. Am amintiri ale unui fost elev al lui, ajuns la vîrstă de 90 de ani, ale camarazilor de școală ai lui Vladimir Ilici etc. Timp de patru ani am stat în orașul Simbirsk, unde a trăit familia Ulianov, am stat luni de zile la Penza, Kazan, Samara (azi Kuibîșev), Astrahan, satul Kokușkino de lângă Kazan și în alte localități. Toate aceste materiale adunate le am și azi. N-am încetat niciodată să le string. Intenționez să scriu și celelalte două volume. În al doilea volum „Expoziția politehnică” — vreau să prezint familia Ulianovilor în primul deceniu de viață al lui Vladimir Ilici pînă la anul 1880 și să vorbesc de prima expoziție politehnică organizată la Moscova, ce a avut o mare înfrîurire asupra lui Iliia Nikolaevici, tatăl lui Lenin. El era acela care a îndemnat pe numeroși prieteni ai săi, să viziteze această expoziție, unde ei au luat cunoștință de realizările și metodele școlilor apusene.

Partea a treia și ultima a romanului va fi aceea care se va intitula „Întrebare la istorie.”

Sper să mai am forță și sănătate spre a duce la bun sfîrșit această operă, deși curînd voi împlini 70 de ani.

Ne uităm la ceas. Trecuse de mult timpul acordat convorbirii. Marietta Șaghinian se scoală de pe scaun și se scuză: la ora douăsprezece trebuie să fie la plinara Uniunii Scriitorilor.

— La revedere! — ne urăm reciproc. Îmbrăcîndu-se în grabă haina, scriitoarea adaugă: Dacă vreți să redati ceva din „Familia Ulianovilor”, publicați ultimele două capitole — îmi plac cel mai mult. Roagă-i pe cititorii romîni din partea mea să-mi comunice impresiile. Aș fi foarte fericită!

Monșer

— schiță —
de Constanța COPORAN

Punind paharul golit pe măsuță, Pavel se întinse în fotoliu:

— E un capitol definitiv închis. E trist, dar și viața e tristă. Fața omului din celălalt fotoliu se crispă.

— Nu ai dreptate. Nu ai dreptul să spui asta. Ești zdravăn, deștept, un chirurg mai mult decât talentat... Ești apreciat, ai perspective...

Pavel Minodor îl urmări, cu sprâncenele ridicate, afectând amuzarea:

— Mă uluiești, mon cher — spuse într-un târziu, în timp ce un zîmbet ironic îi înăspri figura. — Parcă citești dintr-un articol de fond... Și citești prost.

Se lăsă o tăcere apăsătoare.

Pentru Barbu Lascu, ironia tăioasă a lui Pavel fusese întotdeauna un motiv de admirație în plus. Când ea i se adresa lui, nu-l costa niciodată. I se păruse dintotdeauna că prietenia lor exclude în așa fel, din principiu, orice meschinărie și răutate încât toate ironiile și faptele care dau naștere în sinul multor amiciții la îndoieli și suspectări erau cotate de el, în mod automat, drept exerciții de înviorare și stimulare.

Dacă ar fi fost să se supere pentru ironiile lui Pavel, apoi, în ultimii ani, ar fi trebuit s-o facă de multe ori. Avuseseră în acest timp câteva discuții tari, de principiu. Ele gravitau întotdeauna în jurul aceleiași probleme, care revenea fatal, prin preocupările lor de cercetători: știința și politica. Aveau cu privire la asocierea acestor două valori, optici cu totul diferite. Pentru Barbu Lascu, tipul meditativ, metodic, fără soluții subite — convingerea că știința nu poate fi despărțită de politică fusese produsul unui îndelung proces intelectual și psihologic. Dar odată consumat — prin verificări de situații, de poziții și de rezultate — procesul acesta îi conferise o convingere fermă, pe care nimic nu i-o mai putea zdruncina.

Pavel Minodor se afla la antipod. Era în aceasta, ținând seama de calitățile lui intelectuale, precum și de părerea lui, în general asupra politicii — o incapacitate de înțelegere care îl uimea pe Barbu. După el omul era, „nu prin excelență” — dar era — „zoon politikon”. Politică era deci necesară de exersat, ca fiind „o apleare” socială, firească a speței. La capitolul „Felul politicii”, răsunase filozofind mai puțin pe teme antice. Fusese băiat sărac, de nuncitor tipograf; era generos, îi plăcea să muncească și acestea contuiau destule temeuri pentru a-i apropia rațional și afectiv politica comunistilor. Departede a fi un militant, era un simpatizant constant, căruia, din când în când îi făcea o sinceră plăcere să ia cuvântul în ședințe pentru a susține vreo hotărâre sau a dezbate probleme de politică internațională. Dar toate aceste idei și manifestări le punea pe seama „cetățeanului” dintr-însul, cu care chirurgul Minodor nu avea nimic de-a face.

Era o delimitare strictă și încăpăținată la care nu făcea nici o concesie. „Dar gindește-te — îi spunea uneori Barbu — gindește-te și însuși tendința ta spre căutare, spre nou în chirurgie, nu e întmălătoare... Ea se datorește ideilor de progres social, dorinței de a contribui prin succese în profesia ta, la acțiunea generală...” Pavel îl întrerupea și-i răspundea tăios: „Îți promit solemn că mâine dimineață mut gazeta de perete lângă... masa de operație”.

Discuțiile de ore în sir se dovedeau sterile. La capătul lor rămânea același Pavel Minodor, încăpăținat, care, bătându-l pe umăr îi punea cu afectată duioșie: „Mon cher, copilule, de ce nu-ți intră-n ap că ești caraghios când o faci pe agitatorul în problema asta? De ce nu vrei să mă crezi pe mine că știința e una, și politica, alta...”

Ironiile lui curgeau cu nemiluita. Dar pe Barbu nu-l afectau. Cu tit mai mult acum, în acest moment de încordare sufletească, ironia lui cu articolul de fond i se părea inofensivă. Și totuși, ea îl durea. Simțea că este de altă natură. Că nu mai ține ca înainte de o bună dispoziție mintală, de o exuberanță intelectuală ce se ere rafinat speculată, ci de un cinism periculos care îl luase în stăpânire.

Își îndreptă privirea spre el. Ședea cufundat în tăcere, cu minile prajinite pe brațele fotoliului, într-un fel de oboseală vecină cu absența. Părul îi cădea în dezordine pe fruntea înaltă, brăzdată de cute, iar ochii îi priveau în gol, pierdut.

Privindu-l, Lascu simți o strângere de inimă. Unde era Pavel Minodor, ineputabil, strălucitor? Unde era „Monșer”?

Ce ciudată rezonanță avea acum porecla aceasta. I-o atribuiseră într-o patra de liceu. Cum trec anii... Il scosese la lecție domnul Roy, bătrînul de franceză. Pavel nu-și scrisese tema. Nu avusese timp să disecească o broască. „Dar unde este lecția, mon cher?” — l-a întrebat mirat profesorul, văzînd paginile albe. „N-am scris-o — a răspuns Pavel și, de emoție, în loc să spună „domnule profesor”, spus „domnule mon cher”. De-atunci, toți din clasă i-au spus așa. Și din vanitatea adolescentă de a-și justifica porecla, el a început să spună tuturor cu care vorbea, „mon cher”. Cu timpul, pseudonimul a devenit nume și nimeni dincolo de limitele oficialului, nu-i mai spunea altfel decât „Monșer”. Când liceul s-a terminat, drumurile lor s-au despărțit. Barbu făcea naturalele, Monșer, medicina. Dar ur rămase cei mai buni prieteni și se vedeau aproape zilnic. Monșer evenise un fel de „speranță” a medicinei. Învăța bine, se spunea că are fler, simț clinic. La specialitate și-a ales chirurgia. Îl pasiona în copilărie.

Monșer, chirurg... Ce chef au tras la „Carul cu bere” după prima lui operație... Au trecut apoi anii. unul după altul. „Cîte operații ai făcut pînă acum?” — l-a întrebat într-o zi. „Nu știu, mon cher. De altfel nu mă preocupă numărul lor, ci calitatea... Am gînduri mari, mă auzi? Gînduri mari, mon cher. Mă pasionează inima”.

Era entuziasat. Era inteligent, spiritual și, în felul lui, fermecător: „Mon cher dragă, vezi tu? Dacă o fată mă place acum, după ce-i scot apendicele, mă iubește”.

Avea o energie ieșită din comun. Făcea cîte cinci, șase intervenții pe zi, după-masă studia, făcea experiențe, iar seara, după ce trecea pe la spital să-și vadă bolnavii, apărea ineputabil la telefon: „Mon cher-ule, sînt prezent ca o mustrare de conștiință. Te invit să ascultăm discuri, să birfim sau să ne dăm tumba, dacă vrei”.

Și iată-l acum pe Monșer. Epuizat, descurajat, cinic. Ce i s-a putut întîmpla de s-a schimbat astfel? Îl privi din nou. Stătea nemîșcat, ca o stană de piatră. Pentru o clipă Barbu simți impulsul să se repeadă la el, să-l scuture, să-l dezmeticească. Dar simți că lucrurile depășeau nivelul unei astfel de rezolvări.

— Mi se pare — începu Pavel deodată — mi se pare că ultima oară ai fost la mine, acum vreo opt luni... prin septembrie, nu? Erai cu Nina. Veniserăți — foarte draguț din partea voastră — să mă luați la un teatru.

Barbu se ridică și se duse la fereastră. În fața ochilor îi apărură Pavel, așa cum era în seara aceea. Nervos, nerăbdător, vădit dornic să-i vadă plecați mai repede.

— V-am refuzat invitația — urmări Pavel — pentru că la ora aceea eram înnebunit de „formidabila” mea operație.

Luă sticla și umplu paharele.

— După trei ani de încercări pe animale — tuștii bine... — operația îmi reușise și eram într-o tensiune greu de descris. Scriam, descriam, transcriam...

Dădu paharul peste cap și-și aprinse o țigară:

— Mi se pare că nu era nimic genial în ce făcusem. Maladia nu o inventasem eu... — Ridică din umeri — Nici problema ca atare. Nici măcar soluția tratamentului prin chirurgie. Realizasem tehnica. Unii au spus că asta e destul. Alții și-au bătut joc.

— Și pentru asta, din cauza ăstora te-ai descurajat? Dă-i dracului... Ce-ai tu cu ei, Monșer?

Pavel îl privi lung.

Fii calm... ai răbdare. Ascultă sfatul unui om... încercat. Se gîndi puțin și reluă trăgînd din țigară:

— Eu n-am nimic cu ei. Adică n-am avut. Dar au avut ei cu mine. Vezi tu, mon cher? Cum să-ți spun? Am remarcat în ultimele luni că semenii îți iartă mai degrabă o greșeală, decât un succes.

Depinde care semeni.

Societatea nu ne-a pus încă la dispoziție contoarul cu care să-i selectăm după gustul nostru pe cei cu care lucrăm, pe cei cu care mergem în tramvaie... De ce nu bei?

Mulțumesc...

Ei da... Am început să operez. Degetele lui avură un tremur nervos. Și le trecu prin păr, apoi și le înfipse în brațele fotoliului.

— Profesorul era încîntat. Raicu, asistentul, entuziasmat. Eu înnebunit după fiecare succes...

Se ridică și se întinse pe canapea.

Au venit într-o bună zi niște chirurghi sovietici. M-au asistat la o operație. I-a interesat și le-a plăcut.

Vocea lui devenise seacă, stearsă, fără modulație. Stătea cu minile sub cap, nemîșcat, privind țintă pe fereastră.

Profesorul nostru era draguț și caraghios. Nu știe rusește... Spunea la nesfîrșit despre mine: „Harașo chirurg”, și cerea mereu interpretei de trei ori mai înaltă decât el să spună oaspeților ce-o să fiu o stea a chirurgiei românești...

Se opri.

Dacă vrei, poți să aprinzi lumina...

Lumina inundă salonul, dar atmosfera rămase la fel de apăsătoare.

Pe urmă a venit un american. Zicea că o să adopte tehnica. Că e o „revoluție”.

— Astea se petreceau prin ianuarie-februarie, nu? Când ne-am întâlnit atunci, în stație la Rosetti.

— Ianuarie? Rosetti? A, da... iartă-mă. Eram atât de preocupat încât nu înregistram sau uitam tot ce nuse referea strict la operația mea. De altfel ți-ai putut da singur seama... N-am mai fost pe la voi de aproape un an. Nici măcar un telefon nu v-am mai dat.

— Noi, în schimb am citit informația aceea din ziar despre succesul primelor tale operații... Se gândi: Nina se bucura ca un copil.

— Succesele mele... — un zîmbet amar îi apărură pe buze.

— Da, succesele tale... Atunci, în stație mi-ai spus că totul merge bine. Venise tramvaiul, te-ai urcat în grabă și mi-ai mai strigat înainte de a se-nchide ușa: „Foarte bine, mon cher!” Ți-amintesti?

Se așternu tăcerea. De undeva, de pe scară, se auzi o ușă trântită, liftul coborînd.

— Mă gîndesc acum la ascensor.

Barbu îl privi lung.

— Vezi, dragă mon cher, liftul suie și coboară. O dată, de zece ori, de șapte mii de ori. Oamenii au altă „tehnică”. Se ridică, de multe ori cad și, cînd au făcut-o, nu se mai ridică...

— Ce vrei să spui?

— Ce-am spus. Uite-mă pe mine... După succese a urmat degringolada... Totul a fost simplu. Întîi mi s-a stins lumina în toiu unei operații. Eram cu toracele deschis, scosesem inima, tăiasem pericardul... Am înjurat, am urlat după mecanic...

— Ce coincidență nenorocită...

— Naivule... — îi aruncă o privire ironică și totuși tandră — naivule, ai rămas același candid botanist amator... Același profesor de naturale care are de-a face numai cu miște, cu elevi și cu amor asexuat la lichenii...

Se opri și spuse apăsător:

— Mon cher-ule, lumina nu se stinge întimplător într-o sală de chirurgie.

Barbu rămase nemișcat.

— Într-o altă zi mi-a dispărut singele de rezervă, pregătit pentru transfuzie... Pe urmă mi s-a dat un tub de oxigen defect...

— Ce criminali...

— Spune-le cum vrei... Numai Raicu, Măneasca și cu mine știm cum am scos cazurile la lumină.

Uluit de toate acestea, Barbu căzu pe gânduri. Și-l imagină pe Pavel în împrejurările povestite și, de-a lungul gândirii, se trezi trăind în locul prietenului său, panica oribilă a unor asemenea fapte. Se înfioră și căută prin instinct o apărare. Se gândi la profesor.

— Dar profesorul? — spuse cu glas tare.

— Profesorul? E un om mai mult decît cumsecade. În ultimii ani însă nu mai poate face față vieții curente de clinică; are peste șaptezeci de ani... Și-apoi, de un an încoace e cam bolnav.

Închise ochii și și-l reprezentă pe profesor. Un omuleț mic, slab și surizător care, de fiecare dată cînd îl vedea, îl lua de braț și-l întreba invariabil: „Merge bine, Monșer, nu-i așa? Ești mulțumit, nu-i așa?”

Surîse.

— Înțeleg — reluă Barbu — dar într-o clinică mai e și un medic primar, nu?

— Lui Petrini nu-i plac inovațiile făcute de alții. Preferă cadrele cu mai puține inițiative.

Răspunsul îi păru lui Barbu sec și precis ca o definiție. Șidacă prin definiție, adică prin ceea ce era esențial la el, Petrini nu era de acord tocmai cu ceea ce îl caracteriza pe Pavel — cu spiritul lui inovator — atunci omul acela putea ajunge să-l și dușmănească. Conștient de logica aceasta, lui Barbu i se păru că descoperă în Petrini un posibil vinovat. Vru să-l întrebe asupra lui pe Pavel, dar se răzgîndi; dac-ar fi vrut să-i spună ceva, i-ar fi spus singur.

Începu să deruleze mintal, pornind de la Petrini, o trecere în revistă a celor cărora Pavel li s-ar fi putut adresa. Îi elimină pe profesor și pe Petrini. Dar după ei nu mai vedea pe nimeni, îi era străină ierarhia spitalicească; făcu atunci o analogie cu școala lui, căutînd un factor comun. Și se gândi la organizația de partid.

Vru să-i spună că trebuia să sesizeze organizația, dar se opri. În momentul acela, o asemenea intervenție „politică” în „probleme de știință” l-ar fi putut întări pe Pavel. Chibzui la o formulă cu ajutorul căreia să poată ajunge pe căi ocolite la ceea ce voia. Dar se răzgîndi; procedeul i se păru stupid, ca un joc de-a baba-oarba la căpățitul unui bolnav.

— Ascultă — spuse deodată pe un ton firesc care nu lăsa să i se simtă temerea — trebuia să sesizezi porcăria asta toată, organizației de partid din spital.

— Ce-aveam eu cu organizația de partid? Eram un chirurg, nu un om... politic.

Răspunsul era plictisit, dar calm.

— Dar nu numai „oamenii politici” se adresează organizațiilor de partid și au de-a face cu ele... Organizațiile rezolvă mii de probleme de viață curentă. Chiar de-ale chirurgilor...

Pavel îl privi lung.

Era prima dată cînd, vorbindu-i în felul acesta, Monșer îl asculta fără rezistență și faptul acesta îl stimulă pe Barbu.

— Aș vrea să mă înțelegi — reluă încălzit — că nu vreau s-o fac... pe agitatorul cu tine, în ceea ce urmează... Dar crede-mă, organizația de partid te-ar fi scutit de toate șicanele, ți-ar fi netezit calea. Era vorba doar de o inovație, de progres...

O tresărire vagă de interes luci cîteva clipe în ochii lui Pavel. Dar ea se stinse și privirea lui își recăpătă expresia dinainte.

— O fi, mă rog... — spuse evaziv — dar mie nu-mi place să mă plîng nimănui; prefer să-mi descurc treburile, singur.

— Dar nu ca să te plîngi, Monșer.

— ?

— Ca să faci dreptate.

Pavel îl privi cu o ușoară surpriză. Pusese problema într-un fel la care el nu se gîndise, deși acum i se păru elementar.

Îi veni în minte Sanda Murgu. În urmă cu cîteva luni i se făcuse

o nedreptate în legătură cu gărziile ce-i reveneau. Se adresase organizației. A doua zi dimineață îi spusese: „Știi... biroul a rezolvat chestiunea... Nu se putea alt fel: aveam dreptate, Monșer”.

Înlănțuirea gîndurilor i-o aduse în reprezentare pe Sanda, deschizînd ușa aceea albă, pe care scrie: „Biroul organizației P.M.R.”. Ce ciudat... De trei ani de zile, de cînd laboratorul de anatomie patologică fusese mutat din camera aceea mică, în corpul nou, el nu mai intrase acolo. Era o ușă pe care nu o mai deschisese de trei ani... Uneori, trecînd pe culoar, spre cancelarie, îl vedea intrînd acolo pe Răzvan, pe secretar. Și-l reprezintă pe omul acela mare, pașnic, și deodată, ca într-o apă tulburată, îl văzu devenit violent, inexorabil, în ședința în care se discutase cazul gestionarului Ciurezu. „E drept să furi din mîncarea bolnavilor?” — îl întreba de la locul lui pe vinovat. Și tot el răspundea, ca un vulcan, într-o nesfîrșită erupție: „Ai procedat necinstit, murdar... Nimic nu poate să te scuze”. Și nu se lăsase pînă ce hoțul nu fusese îndepărtat din spital.

Și-l aminti apoi pe Răzvan, după prima lui operație. Cînd felicitările se sfîrșiseră și lumea se împrăștiase, apăruse pe ușă, stingaci ca un adolescent rușinat de trupu-i prea mare. A fost o felicitare simplă, o strîngere de mînă și atât. Înainte să plece îi spusese că dacă are vreodată vreo nevoie, vreo greutate, să i-o spună și lui. Atunci, în zodia succesului, invitația aceasta i se păru lui Pavel formală. Ce nevoie ar fi putut avea el, chirurgul, ca să se adreseze „reprezentantului politic”? Ce legătură avea operația lui pe cord cu politica? Și-apoi, dincolo de asta, ce „greutate” ar fi putut avea el, cînd totul mergea mai mult decît splendid?

Cînd mai tîrziu au venit adversitățile nu s-a mai gîndit la Răzvan și la invitația lui. Uitase, așa cum uită oamenii și ideile care nu-ți sînt apropiate. Și-apoi, chiar dacă s-ar fi gîndit la el, tot nu i-ar fi spus nimic. Întotdeauna avusese oroare să se plîngă.

Barbu punea însă acum problema în alt mod. Că trebuia să se ducă la Răzvan, pentru dreptate. Dar oare dacă s-ar fi dus, ar fi putut omul acela să facă ceva? Doar nu era o problemă de genul celei cu gărziile sau a alteia. Era o chestiune complicată, care antrenă persoane...

I se păru că are în față o margaretă dintr-un joc adolescent și că rupe petală după petală, întrebîndu-se la infinit: ar fi putut face? N-ar fi putut face?

— Crezi că Răzvan, adică secretarul, ar fi putut rezolva? — întrebă într-un tîrziu.

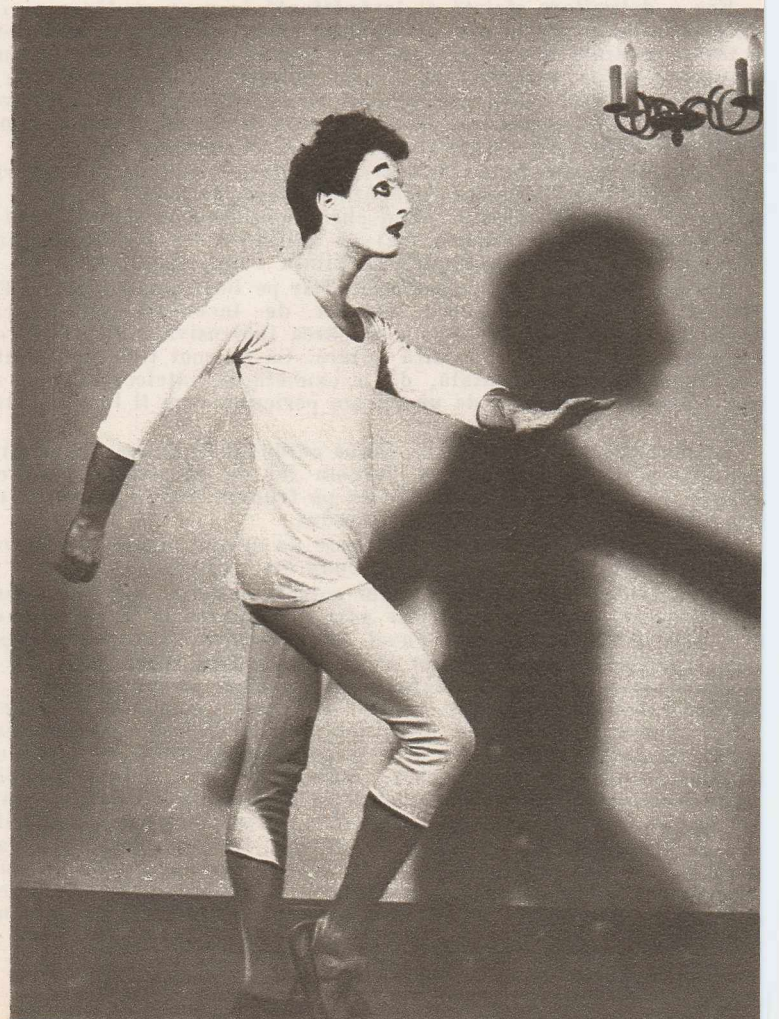
— Sînt convins.

Răspunsul acesta veni într-un moment în care întrebarea lui intimă se deplasase favorabil înspre Răzvan. Încercă pentru o clipă o bucurie caldă, apoi un regret amar și tristețe.

— În sfîrșit — conchise oftînd — nu știu... De altfel nu mai are nici o importanță. Acum e prea tîrziu să mă mai gîndesc la asta.

— Prea tîrziu? De ce e tîrziu, Monșer?

SPECTACOL D

— Pentru că lucrurile au luat altă întorsătură. Patru luni am operat în condițiile despre care ți-am vorbit. Azi lumina, peste zece zile — oxigenul... Am strâns din dinți și am mers mai departe. Dar ezi? — se opri și urmă iritat: nervii omului au o limită. Cu timpul m-am început să am emoții în timpul operațiilor... Nu e permis. Am început să-mi fie frică. Mi s-au creat reflexe condiționate: tăiam ericardul și, în loc să mă concentrez la manevră, așteptam să se stingă lumina, să se întimplă ceva...

Se ridică și se duse la fereastră:

— Intr-o bună zi, tracasat, terorizat, am făcut o mișcare ușor reșită. A fost fatală. Bătrinelul a murit. Și cu cită încredere aștepta să-l opereze...

Tăcură îndelung. Intr-un târziu Barbu se ridică și se apropie de el.

— Ce a urmat?

— Ce? A doua zi m-a chemat profesorul. M-a luat pe departe: Poate ești oboseat, asteniat... Tehnica dumentale este excepțională, dar nu mai trebuie pusă la punct... (Pusă la punct deși cu ajutorul ei am salvat 76 de cazuri...) Până atunci operația trebuie sistată".

Și... am „sistat-o“.

Un simțămînt de revoltă, de ciudă se deșteptă în Barbu:

— Cum — ripostă energic — Cum? Nu i-ai spus nimic?

— Nu puteam articula o vorbă. Dar chiar dacă aș fi putut vorbi tu-mi spuneam nimic. Totul era ireparabil.

Se duse la măsuță și-și turnă un nou pahar cu coniac.

— Nu mai bea, Monșer, te rog...

— Ești copil... E singurul lucru...

Cîte drame se consumă în lumea asta, lent, așa tăcut, fără să le înuiască nimeni — gîndi Barbu cu amărăciune. Oamenii își pierd încrederea în ei, se reduc...

— Spune-mi — întrebă deodată — și ce faci de atunci?

— Operez hemoroizi, mon cher. — Devenise din nou cinic... — Nu sc nimic, toată lumea e mulțumită.

— Dar lucrurile nu pot rămîne așa.

Pavel îl privi ironic dar el nu-l luă în seamă; urmă îndrăgănit, parcă titulind capitolele unui program de acțiune:

— Trebuie arătat adevărul. Vinovații or să fie descoperiți. Operația va fi reabilitată, iar tu vei începe din nou...

— Nu mai încep nimic, înțelegi?

Replica tăioasă și categorică nu-l dezmințea de loc. Barbu îl înșucase așa dintotdeauna: dur, încăpăținat. Trăsăturile acestea de caracter, ascuțite de suferință, i se păreau acum insurmontabile. I totuși încercă din nou:

— Dar nu ai dreptul să lași lucrurile așa. Trebuie să lupți...

— Să lupț? — Pavel schiță un zîmbet amuzat. — N-am vocație de luptător, mon cher. M-am obișnuit cu bisturiul. Nu știu să trag cu omagul.

— N-o lua așa... Am vrut să-ți spun că trebuie să faci un efort de voință și să ieși, în primul rînd, din starea asta de apatie, de indi-

ferență, de cinism. Că trebuie să te duci la Răzvan, sau dacă nu, la minister, sau unde socotești tu că e mai bine, mă rog, pînă la Comitetul Central — și să arăți situația reală. Să întreprinzi...

— Nu mai întreprind nimic. Sînt sătul de „întreprinderi“ și de „inovații“, pînă-aici — și duse mîna la git.

— Dar gîndește-te la bolnavi... Depind de tine sute de vieți... Nu da din cap așa, a nepăsare...

— Ce argument îi mai putea aduce omului acesta? I se păru că nimic nu-l mai poate scoate la liman. Îl văzu în ani, îmbătrînit, izolat, obsedat de conștiința nerealizării, chinuit de gîndul că ar fi putut da mai mult. Și simți că nu are dreptul să-l lase s-ajungă acolo.

— Ascultă — spuse deodată cu autoritate — trebuie să te duci și să arăți adevărul. Trebuie!

O clipă Pavel îl înfruntă cu privirea. Apoi spuse apăsător:

— Nu insista. E stupid să ne enervăm reciproc. E un capitol de-fi-ni-tiv încheiat. Se gîndi puțin și urmă, aproape prevenitor: Înțelegi, Barbule?

Avu o strîngere de inimă. Era prima oară în șaptesprezece ani cînd Pavel îi spunea pe nume. „Mon cher“ al lui fusese întîi o glumă copilărească; cu timpul însă, în ciuda rezonanței ridicole în romînește, acest „Mon cher“ căpătase o semnificație adîncă; devenise ceva din Pavel; Pavel însuși. Și acum, el îl abandonase. „Înțelegi, Barbule?“ Devenise grav, nefînduplecător, îl trata ca pe un străin și îl soma să-l lase într-ale lui.

Din dormitor se auzi telefonul sînd și Pavel se duse să răs-pundă.

Fără să-l vadă, Barbu îl auzea vorbind: „Nu, Sanda, nu am chef de cinema... nu am chef de nimic. Înțelege...“

Același „înțelege“ tăios, definitiv.

„Înțeleg“ — replică pentru sine Barbu. Totul este pierdut. Își dădu seama că prezența lui e inutilă, că nu mai poate schimba nimic. Și simțînd că nu mai suportă să-și vadă prietenul în starea aceea, se hotărî să plece.

Străbătu salonul și ajunse în vestibul. Dar acolo se opri. Se întoarse, scoase agenda, rupse o filă, scrise pe ea cîteva rînduri și o puse pe canapea. Apoi încet, trist, se îndreptă din nou spre vestibul, deschise ușa și ieși.

Cînd reveni de la telefon, Pavel își dădu seama că Barbu plecase „M-a părăsit și el“ — își spuse și simți că tot lăuntru îi este sfișiat. Voi să se așeze pe canapea și văzu hîrtia. O ridică cu mișcări oboșite și citi: „Iartă-mă că te-am tulburat. Dacă crezi că-ți mai pot fi de vreun folos, că-ți mai pot da vreun sfat, cheamă-mă“.

„Păstrează-ți sfaturile“ — spuse cu glas tare și, incudat, mototoli hîrtia și o aruncă pe jos. Se așeză apoi pe marginea canapelei cu capul prins în mîni. Un timp stătu așa pradă unei mari lupte sufletești. Apoi deodată, ca desperat, se ridică, alergă în vestibul, deschise ușa. Și ajungînd în capul scării, strigă din toate puterile:

— Mon cher, vino înapoi!

PANTOMIMĂ ?

După trecerea prin țară a lui Marcel Marceau și a lui Gilles Gal (originar din Fălticeni), cu ocazia Festivalului Tineretului în 1953, pantomima a răncolțit în noi forme spontane și hibride. Spon-tan, pentru că zeci de amatori, fără școală specială, dar entuzias-ați de această artă, începură să se producă în cercuri intime și apoi pe scenă; hibrid, fiindcă nii, mai puțin chemați dar mai descurăreți, văzură în aceasta n prilej de cîștiguri ușoare și locuiră genul prin zîmbete mu-bate, bateri de pleoape, mișcări de maxilar.

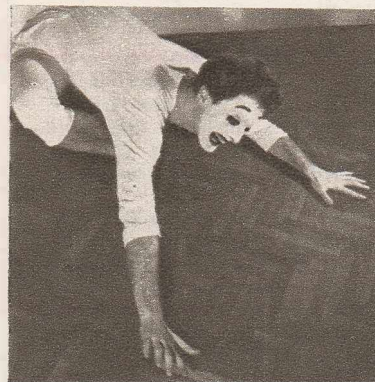
Dintre adevărații entuziasți, n actor de la Teatrul Tineretu-ului, Felix Caroly, dovedi, pe lîngă talent, și perseverență. Cîțiva ni el refăcu ceea ce văzuse de parte puține ori la reprezentanții colii franceze și redescoperi „mer-ul“, „mersul contra vîntului“, „mersul rasul funiei“, și, incomplet, „mersul și coborîrul scării“. Acesta era începutul. Mimul euro-pean — spune Marceau — spre deosebire de cel chinez, acrobatic — tînde să creeze apa, aerul, și nu numai elementele pri-are, dar toate obiectele încon-rătoare, pînă chiar și pe parte-erii săi.

După ce învățase exercițiile de il — care sînt desigur mai vechi decît Debureau, profesorul

lui Marceau — Caroly refăcu „Dușul“, „Vizita“, „Vinătoarea de fluturi“. Arată cîteva din ele în spectacolul de varietăți „Oche-larii miraculoși“. Noul gen fu bine primit de presă și de spec-tatori. Încercă apoi să prezinte și la Circul de Stat niște numere. dar unii „specialiști“ veniți la vizionare din partea Sfatului Popular al Capitalei respinseră numerele pline de haz și ingenio-zitate, găsindu-le „needucative și fără perspectivă“. Incidentul nu-l descurajă pe mim. El compusese deja un număr original: „Mitică“, după Caragiale, care a intrunit peste o sută de spectacole, apre-ciat fiind de delegații Ministe-rului Culturii, de actori și regi-zori. „Mitică“ prinse neașteptat de bine și la țară. Mima se do-vedea un idiom universal ce nu avea nevoie de îndelungată fami-liarizare cu publicul.

Caroly prezentă apoi două nu-mere la barul „Continental“ — lucru destul de anevoios căci mi-mul nu trebuie privit din indife-rent cu unghi, la anume exerci-ții. Cu toate acestea, cu ajuto-rii unui panou negru ușor mon-tabil, spectacolul fu realizat în condiții multumitoare. Urmă apoi o pantomimă de tip „Commedia del Arte“, creată pentru a face legătură între tablourile piesei „Mult zgomet pentru nimic“. Bu-fonul-mim comenta acțiunea ex-presiv și cu haz.

Apoi, ultimul număr. aduse pe

Dușul (căutarea săpunului)

scenă o ilustrare a „Ghetelor deștepte“ — poezie de Cicerone Theodorescu — un fel de pantomimă oarecum impură ca gen și care obliga la prea multă gesti-culație.

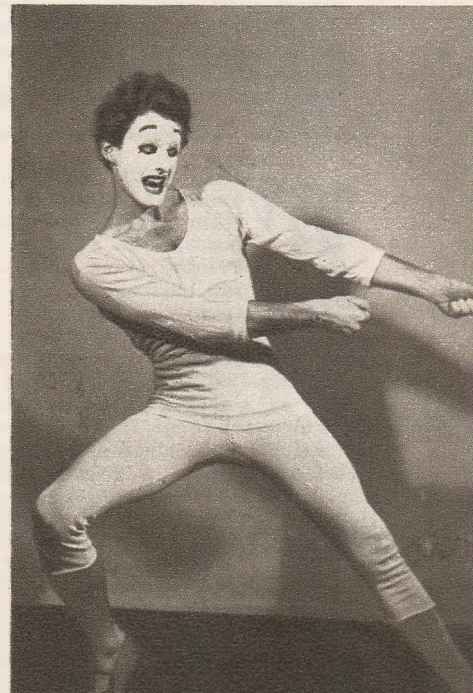
...Au trecut cinci ani de cînd Marceau a aruncat această să-mîntă la noi și ea a încolțit. Tradiție în acest gen nu avem. Ea va fi creată cu timpul. Im-portant e că există entuziasm și preocupare: anul trecut, la Gala-ți, în „Don Gil de ciorap verde“, Dumitru Dunea a încercat „mer-sul“ și efectul a fost neașteptat, parcă puțin vrăjitoresc; unii com-pozitori au început să facă muzică pentru acest gen; spectacolul an-samblului artistic al Uniunii Ar-hitecților conținea anul trecut puțintică pantomimă. Fenome-nul plutește în aer. A început să se concretizeze — și cel mai bine a dovedit-o Caroly. Un spec-tacol de acest gen ar costa atît

de puțin, încît el merită să fie încercat. Evident, e nevoie de un scenariu, de oameni. Felix Caroly a scris un scenariu care e, pare-se, în curs de aprobare. Oamenii se formează. Nu cumva s-ar putea constitui un mic ansamblu experimental? Genul acesta nou nu găsește entuziaști și printre organizatori, printre cei care lucrează în sectorul cultural? Pe cînd un spectacol de pantomimă?

A. GOREA

Fotografii de A. LOVINESCU

Trasul funiei

1898

1898

UN CĂLĂTOR ROMÎN PUȚIN CUNOSCUT: INGINERUL B. G. ASSAN

Cercetînd filele îngălbenite de vreme ale buletinului unui vechi for științific, Societatea Geografică Romînă, am aflat de interesantele călătorii peste mări și țări făcute de mai mulți romîni, în ultima perioadă a veacului trecut. Printre aceștia s-a aflat și Bazil G. Assan, inginer mecanic din București, care s-a numărat printre membrii societății.

B. G. Assan a fost fiul primului industriaș romîn care a introdus mașina cu aburi în țara noastră, proprietarul „morii de foc de la Colentina” sau, cum i s-a spus mai tîrziu, „Moara Assan”. După moartea tatălui său, tinărul inginer a plecat, împreună cu fratele său, conducerea și dezvoltarea morii, pe care au transformat-o apoi într-o mare fabrică de măcinat cereale și fabricat ulei.

Incepînd din 1896, cînd a participat la o croazieră în regiunile polare nordice, și pînă curînd după izbucnirea primului război mondial, cînd a murit în Elveția, B. G. Assan a întreprins mai multe călătorii. Cea mai importantă a durat cinci luni, timp în care el a făcut ocolul pămîntului. Este primul călător romîn care a făcut o astfel de călătorie și, indiscutabil, unul dintre pionierii relațiilor Romîniei cu țările Pacificului și Extremului Orient. Inginerul Assan s-a dovedit și un pasionat observator al naturii, al oamenilor și obiceiurilor lor din regiunile pe care le-a colindat și care erau mai puțin cunoscute la noi. El a fost unul dintre partizanii înflăcărași ai extinderii relațiilor comerciale cu țările Asiei, în care a popularizat Romînia și bogățiile ei. Visul lui a fost ca vapoare sub pavilion romînesc să ancoreze în îndepărtatele porturi ale Pacificului, dar în acea epocă asemenea proiecte erau considerate mai mult decît îndrăznețe.

Erling-Jart” ridicase ancora la 15 iulie. Din Hamburg el luase pe bord 50 de călători. Printre ei se numărau astronomi, meteorologi, geologi, oceanografi, ingineri și profesori. Ținta neobișnuiților călători de pe „Erling-Jart” era Vadsö. Aici urmau să sosească la 9 august după un ocol făcut în arhipelagul Spitzberg, la stațiunea expediției aeronautice, a suedezului S.A. Andrée. De asemenea „Erling-Jart” trebuia să pătrundă pînă la cel mai apropiat punct al Polului Nord, pe care i l-ar fi permis banchizele să-l atingă în acele zile ale anului 1896. Acestei misiuni științifice poa-

te nu i s-ar fi dat în Romînia mai multă atenție decît celorlalte opt care au plecat în 1896 în regiunile arctice. Dar pe bordul lui „Erling-Jart” Societatea Geografică Romînă își avea un reprezentant, în persoana ing. B. G. Assan. Neobosit călător, inginerul mecanic Assan a făcut cunoscută Romînia și bogățiile ei în întreaga lume.

Cele mai importante călătorii le-a întreprins în anul 1896 în regiunile polare nordice și în 1898 în jurul lumii.

★

„12 ianuarie 1898... Toată ziua de 11 ianuarie vaporul navighează în vederea țării Somalilor, explorată de colegul nostru dl Ghica-

Comănești Lăsăm în dreapta vaporului capul Guardafui, iar după cîteva ceasuri zărim în stînga noastră insula Socotra”.

„... 17 ianuarie... Traversarea Oceanului Indian a durat 5 zile și mi-a lăsat o impresie deosebită. Nu știi ce să admiri, cerul sau apa” — notează Assan în jurnalul său de călătorie.

Intr-adevăr, dilema călătorului în apele Oceanului Indian e mare. Noaptea, apa are un luciu neobișnuit. Fenomenul se datorește anumitor specii de meduze și raci microscopice, care provoacă strălucirea splendidă și încântătoare a creștelor valurilor. Pe mari distanțe se întinde un covor de iarbă de mare, care se ține la suprafața apei cu ajutorul unor bășici de aer. Alge microscopice colorează apa pe multe mile, în roșu sau în brun-gălbui. Uneori se zăresc delfini și pești zburători care se ridică pînă la 5 metri pe o distanță ce ajunge adesea la 100 metri. Tot datorită algelor se vede din loc în loc așa-zisa mare lăptoasă, în care constelațiile cerului sudic se oglindesc de minune.

După unsprezece zile de navigație, în care timp călătorii au admirat marea oceanului, vaporul ancorează la Colombo.

În Ceylon, călătorul romîn cunoaște o lume nouă pentru el. Chinezii îi spun „insula comorilor”, iar grecii „insula rubinelor”. Se zice că în această insulă, dominată de virful lui Adam, a fost paradisiul pămîntean. Cele văzute aici mă îndreptătesc să cred în miezul de adevăr al legendei”.

Pe malurile frumosului lac din fața hotelului al cărui ocol în trăsură îi răpește o oră, Assan întilnește tot felul de arbori curioși: baniani — smochinul Indiei, arborele de piine, man-

„În Ceylon întilnești foarte des elefenți domestici; ei sînt bine dresați și fac fel de fel de năzdrăvănii, suferind de la ordinile cornacilor — Pe distanțul de mijloc este fotografia Assan

gustanul (din fructele cărui se obțin ulei și unt vegetal), arborele de cauciuc și durianul, mare cit un stîrjar, cu fructe cit dovleci, palmierul în evantai, sau cum i se mai spune, arborele călătorilor, pentru că în niște cavități aflate la bază frunzelor, drumetul găsește totdeauna apă de băut. Despre palmierii Talipot, Assan relatează că acești arbori fac o singură dată flori, la vîrsta de 50 de ani, apoi se usucă. La templul budist din Candy i-a fost prezentată o biblie singaleză scrisă pe foi de Talipot.

Din Colombo, Assan se imbarcă pe „Coromandel”, un vapor al companiei engleze „Peninsula and Oriental”. Se pare că vasele acestei companii erau prea puțin confortabile, fapt pentru care călătorul romîn nu sfătuieste pe nimeni să călătorească cu vase engleze...

În a cincea zi de navigație, din pe „Coromandel” se zăresc Sumatra și insula Pola Pinang unde nava face o scurtă escală. Frumusețea peisajului îl îndeamnă să coboare pe insulă. Din cauza prea multor vederi pe care vrea să le immortalizeze pe plac fotografică, Assan era să piardă vaporul. Această insulă, care se ridică la 800 m deasupra mării deși situată aproape de ecuator, are o climă atît de plăcută, încît multă lume din Calcutta și Madras vine aici să-și refacă sănătatea.

Despre locuitorii insulelor pe care i-a întilnit în această regiune, Assan dă bogate amănunte. L-a amuzat, în special, faptul că un pescar malaiez, înainte de a trece cu barca peste un canal, imploră stîncile, le-a explicat importanța „călătoriei” lor și le-a aruncat ofrande. Populația din această regiune era împărțită în mai multe triburi, după viața pe care o ducea, ne informează Assan. Acestea erau: orang-utani sau oamenii riurilor, orang-tanuri, adică oamenii mării, și infine orang-utanii, oamenii pădurilor. Aceștia din urmă nu avea-

Canton (vedere luată de Assan).

e, petreceau noaptea în pomi, singurul avut al fiecărui om un cuțit. Căsătoria se făcea a ceremonie. Bărbatul trebuia cucerească iubirea fetei pe care vrea s-o ia de nevastă prin război; el îi lăsa oarecare distanță avans și, dacă nu reușea s-o ia, se îndăina înainte de a ajunge la locul convenit, nu o putea lua nevastă. Deși legată de bărbatul ei, femeia aparținea tribului. La familiile nomade, copilul purta numele arborelui sub care se născuse lumina zilei.

Orang-tambura aveau un animal domesticit destul de curios: pelea. Assan îl denumește boa, dar ce probabil este o greșeală. Menii hrăneau acest șarpe cu orez și cu orez, ca și pe copiii săi sau pe câini și pisici, cu care altfel șarpele trăia în armonie. Acest șarpe era tovarășul espărit al pescarului, după

În dreapta și în stînga străzilor și se desfășoară, ca într-un caleidoscop, viața întreagă a acestui curios popor... Casele neavînd uși, ci niște mari deschizături cu grilaj cît ține fațada, asistați la toate lucrările lor manuale și familiare; te crezi transportat pe o altă planetă. Îndată constăți că ești în prezența unui popor grav și laborios, cu idei diferite de ale noastre, idei pe care europenii și americanii nu au dreptul de a le trata cu disprețul pe care adesea îl arată oamenilor de culoare. Ei au fost mai civilizați decît noi; au inventat busola, hîrtia și praful de pușcă, de care s-au servit nu ca mijloc de distrugere, ci pentru focuri de artificii, atît de iubite în China".

Și mai departe, cîteva fragmente dintr-o scrisoare trimisă în țară:

„... ar merita să călătorești 52

Un palanquin purtat de trei chinezi.

se ținea așa cum se ține un el după vînător. Se încolăcea undul bărcii unde sta nemișc. Însă îndată ce simțea aproapea unei furtuni, el își ridică el, cobora din barcă și se repețea spre casă. Pescarii îl au în grabă, pentru a nu fi răniți de furtună.

Din Singapore unde debarcă pe 8 ianuarie 1898, vaporul german „Saxen“ îl purtă timp de cîteva zile spre Hong-Kong, de unde Assan s-a îndreptat spre Canton, pe râul Si Kiang.

În acea epocă Cantonul, „în China modernă“, cum îi spuneau, avea 1.800.000 locuitori, pentru care era considerat cel mai populat oraș al „imperului chinez“, iar ca mărime al patrulea pe glob. Impresiile, pe care le-a avut în oraș chinez atît de mare le-a avut face asupra unui călător străin, sînt cît se poate de interesante.

Orașul aproape nu are străzi drepte. Assan în însemnările sale — căci nu poți numi străzi, ci pasaje în care abia încap oameni în rînd. Singurul mijloc de locomoție, în acest oraș este întinderea Parisului, este pilonul sau palanquinul de trestie. Un palanquin există.

Palanquinul este purtat de trei oameni. Mai întîi ești cuprins în fier la auzul strigătelor portarilor, care-și fac astfel loc multime, strigăte care după aceea se schimbă în vîitături de răsunet, provenite din osteneala oamenilor, pe al căror corp gol se sursoaie de nădușeală.

de zile, dus și întors, pe mare, numai ca să cunoști Cantonul și viața chinezilor.

Privind orașul de la înălțime, sau chiar de pe coavă a vaporului, de unde se pot vedea toate casele ce sînt foarte mici (4-5m), observi la distanțe cam egale, presărate, case cu 7-8 etaje. Aceste case, ca un fel de turnuri, dau orașului un aspect particular. Aceștia sînt Munții de Pietate, instituție seculară în China și regulamentată prin legi. Nu ca în România, unde împrumutul în bani pentru clasa sârmanilor este lăsată în voia cămătarilor... Am zis că pedepsele sînt riguroase la extrem, mergînd pînă la decapitare. Așa, în orașul Canton se taie la fiecare lună 10-15 capete, într-un anumit loc unde pot asista și europenii... Mi se adusese un craniu ca să înțeleg mai bine cît în acel loc se taie capete. Eu, care căutasem și la Singapore să cumpăr cranii, îndată am oferit 10 dolari pe cap, însă chinezii au început să rîdă ironic. Au plecat cu craniul, probabil că religia îi oprea, căci capetele se conservă. Chiar cînd un chinez moare în afara țării lui, este de datoria celorlalți să-i aducă craniul în China, la familia lui".

Notele călătorului român nu se opresc aici. Noi am căutat să prezentăm doar cîteva din notațiile cele mai interesante prin pitorescul și neobișnuitul lor

Vol TEBEICĂ

(Ilustrațiile sînt reproduse din Buletinul Societății Geografice Romîne, după fotografiile realizate de B.G. Assan).

Dacă nu eram eu!

de Sandu MARIAN

Și să mai crezi în superstiții! Vasile Popescu n-a avut în dimineața aceea — cu toate cîte i s-au întîmplat — nici un semn care să-i prevestească evenimentele. Nici nu l-a mîncat palma stîngă, nici nu i s-a bătut ochiul, nici nu a visat foc și nici n-a găsit vreo pot-coavă de cal alb.

Și, totuși... Totuși, cum a ajuns la birou, au început să curgă surprizele. În primul rînd l-a chemat șeful, care l-a invitat atît de politicoasă să ia loc pe scaun, i-a zîmbit atît de dulce, încît lui Vasile i s-a zburit de frică părul. „Ce s-o fi întîmplat?“

— Tovarășe Popescu, am să-ți spun ceva, dar rămîne între noi...

Vasile a încercat să zîmbească, răsucindu-se pe colțul scaunului. „Sigur, trebuie să fie ceva grav, grav de tot...“

— Știi, ieri a avut loc ședința pentru acordarea premiilor. Eu te-am propus și, cu toate că toți au fost contra, totuși pînă la urmă am reușit. Ai să iei banii, dar țîn să menționez că, dacă... nu eram eu!...

Cînd s-a întors în birou, deși îi venea să sară într-un picior de bucurie, Vasile încerca să pară cît mai nepăsător, cît mai „de toate zilele“, numai să nu i se citească — doamne fereste — pe figură bucuria vestei. Doar i-a promis șefului discreție și cum oare s-ar putea să nu-și țînă cuvîntul față de un om atît de cumsecade!... Dacă nu era el!...

Colegii n-au apucat să-l întreb ce-a vrut șeful, fiindcă a intrat Iliescu de la „materiale“ care i-a făcut un semn discret. Vasile l-a urmat încruntat pe sală. De data aceasta nu mai era nevoie să se prefacă că-i supărat. Doar știa bine că și Iliescu a fost în ședință, deci și el a fost contra.

— Îți dau o veste, dar... discreție. Eu te-am propus să iei prima...

Fără să vrea Vasile zîmbi. O veste bună îți face plăcere chiar dacă o auzi și pentru a doua oară.

— Nu ride! A fost greu. Toți au fost contra. A trebuit să lupt mult, mult de tot! Pînă la urmă însă, tot am reușit. Lei prima, dar să știi că... dacă nu eram eu!...

Vasile Popescu n-a ajuns în birou. Pe sală l-a prins de nasturele hainei colegul său Gică. Pe Gică, sau pe unul care seamănă leit cu el, îl cunoaște toată lumea. Gică știe tot, vede tot, poate tot, servește pe toți, nu spune niciodată nu, dar... nu face niciodată nimic.

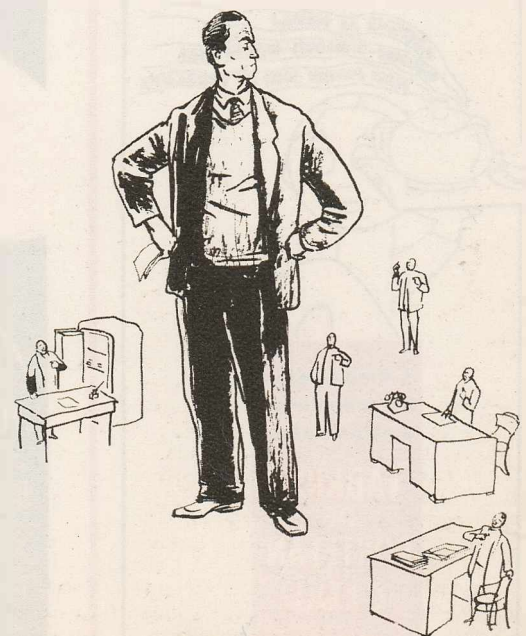
— Tocmai la tine veneam. Ești bun de cîinste, mă! Îți spun ceva dar, ssst! Mormint! (Se uită îngrijorat în toate părțile). Ai fost propus pentru primă, înțelegi?... Și... cum se întîmplă la noi. Pînă la urmă, gata-gata să fii tăiat. Toată lumea a fost contra ta. Noroc că am eu oamenii mei. Ehe, un ban nu vedeai, dragă Vasilică, dacă... nu eram eu!

Și tot așa, unul după altul, încă vreo 2-3 prieteni i-au destăinuit lui Vasile marele secret: va lua primă, dar era gata-gata să n-o ia, dacă... „nu eram eu“.

În ziua mult așteptată, cînd casierul, înmîinîndu-i banii, i-a strecurat formula sacramentală: „să-i mîncîci sănătos, dar țîne minte că dacă nu eram eu...“ bietul Vasile n-a mai putut răbda și a replicat prompt:

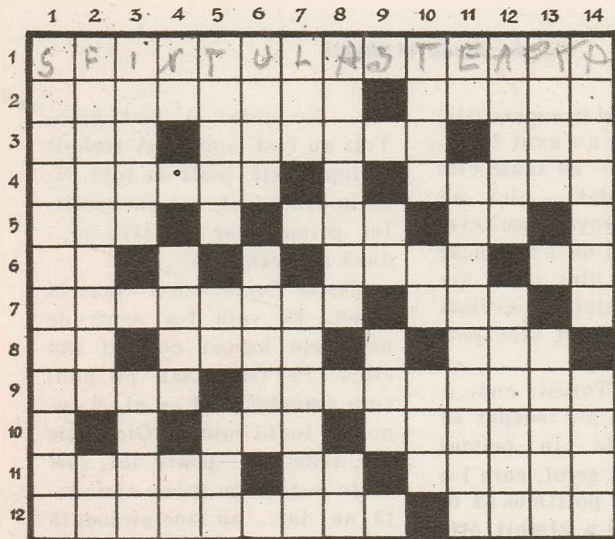
„Ba eu cred că dacă nu eram eu!“

Ilustrație de N. POPESCU

Cuvinte încrucisate

PE ALTĂ LIMBĂ...

ORIZONTAL: 1) „Ad calendas graecas” pe limba noastră (2 cuv.). 2) Autohton într-o limbă pitorească (2 cuv.) — Domnie în limba veche. 3) Refren din cîntece populare oltenesti — Sărbătoare în poiana miresei — Casă, în grai figurat. 4) Conduce universitatea și e un substantiv din limba lui Ovidiu — Panama în limba geografilor. 5) Nume de femeie în limbajul din familie — Polițai în limba secolului trecut — Prepoziție în limba... muzicală. 6) Vede doar la mijloc — Lacom — Drept de a se folosi de un bun, în limbaj juridic. 7) Cingătoare în grai popular — Ispășește în limbaj

figurat. 8) Notă muzicală — În parcuri... o interjecție în grai popular — Odihnă peste noapte în limba lui Petre Ispirescu. 9) Cunoscut pictor român contemporan — Lipsit de vigilență, în limba satirei (2 cuv.). 10) Dacă se aduna mai multe, vorba populară spune că se face rai — Ajunge în limba adverbilor. 11) Lei în limba polonă — În limbajul jucătorilor de table — Mineral. 12) Necunoscut în limba lui Caragiale — Sîrmă în limbajul electricienilor. **VERTICAL:** 1) Harpagon în limba română (2 cuv.). 2) Catifea orientală în limba lui Odobescu — Lene în... limba amatorilor de monoverbe!

3) Insula în care se afla reședința lui Ulise — Fuga în limbaj biblic. 4) Nota Bene — Zburător în antichitate — Perete, dar tot în limbajul amatorilor de monoverbe! 5) La operă nu vorbește decât cîntînd — Pronume — Interjecție în limbajul vizitivilor. 6) Producător de lapte — Lac în Nordul Europei. 7) Cîntă și recită în vechea limbă latină — Adverb în... tramvai. 8) Prosop în limba lui Creangă — Constantin Niculescu. 9) Avocat, în limbajul prescurtat folosit în documente — Trecere prin apă. 10) Nerușită — La războiul de țesut — Păstrează banii în limbaj abreviat. 11) Pentru cusut — Nu e lichid și totuși se bea. 12) „... Mică”, roman de Mihail Sadoveanu — Păstrează fasolele. 13) Mătușă în... limba fotbalistilor — Se cere pe doi, în limbaj cazon. 14) Două fete din... laborator — Nu e asta...

DEZLEGAREA JOGULUI „GRAFICE”

apărut în nr. trecut

1) Erata — Anticari. 2) Documentați — Ad. 3) Italica — Litere. 4) Taster — Petit — O. 5) Uța — Latine — III. 6) Ri — A — Nart — Pc — O. 7) Aventuri — Steag. 8) As — Aliniat — Bi. 9) S — Par — Meni — Bec. 10) Ori — Ti — Is — Gica. 11) Leala — A — Perle. 12) Ig — Aramaice — Di. 13) Dactilografiat. 14) Aldine — Aa — Auri.

CURIOZITĂȚI FILATELICE

2.600 PROIECTE PENTRU DESENUL UNEI MĂRCI

Marca nr. 1 a lumii este, după cum se știe, cea de un penny negru, emisă în 1840 în Marea Britanie. Știați că pentru desenul ei guvernămintul poștei a organizat un concurs dotat cu două premii? Primul era în valoare de 200 lire sterline și al doilea pe jumătate. Au fost prezentate 2.600 de proiecte, dar n-a fost adoptat nici unul.

Rowland Hill, creatorul mărcii poștale, a dispus în cele din urmă imprimarea

mărcilor după un desen conceput de Henry Caribould, după o medație gravată de William

Wyons. Desenul, definitivat de Hill, reprezenta chipul reginei Victoria.

Tipograful Perkins, Bacon and Petch i s-a recomandat să tipărească pe marginea albă a colii această recomandare pentru public:

„O marcă costă 1 penny, 12 bucăți costă 1 șiling, coala întreagă costă o liră. Umeziți marca, însă cu atenție pentru a nu scoate guma, apoi aplicați-o pe partea dreaptă a plicului.”

ANTICOLTE DE NERAJ
BUCURIE - BUCURIE - VAN DE FIGRI
PLĂCI PENTRU JOSE DE TERACOTA

Cumpărați cu încredere produsele

FABRICII DE PORTELAN CLUJ

Cooperativa „ARTĂ POPULARĂ”-CLUJ execută:

BRODERII DE MÎNĂ, ARTISTICE
(fețe de masă, garnituri de pat, perdele și diferite milouri)

ARTICOLE DE ARTIZANAT. ÎNTR-O GAMĂ FOARTE BOGATĂ. PRIMIM COMENZI DE LA UNITĂȚILE COMERCIALE DE STAT

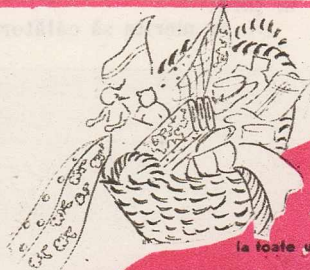
VIZITAȚI
expoziția cu vânzare

ICOMREGIOCOOP-CLUJ

CUMPARATI
de la
MAGAZINELE

COOPERATIVELE DE CONSUM

UNELTE AGRICOLE ȘI ÎNGRĂȘĂMINTE CHIM
pentru lucrările agricole de primăvară

Organizația comercială locală
VINDE
MEDIAȘ

la toate unitățile sale cu produse industriale bogate sortimente de:
CONFECȚII PENTRU FEMEI, BĂRBAȚI ȘI CO
Articole de parfumerie, cosmetice, marochinării și juc
TESĂTURI DE BUMBAC, DE SEZON

COOPERATIVA „ARTA-METAL”-CLUJ

Execută în secțiile sale:

LUCRĂRI DENTARE ȘI TRATAMENTE STOMATOLOGICE

Produse în serie de CREIOANE MECANICE (din alum
eloxat și lemn lăcuit)

Reparații de siringi, de ceasornace și de stilouri.

Lucrări de gluvaergie în aur, cu materialul clientului.

PRODUSE DE BIJUTERII — TIP GABLONTZ

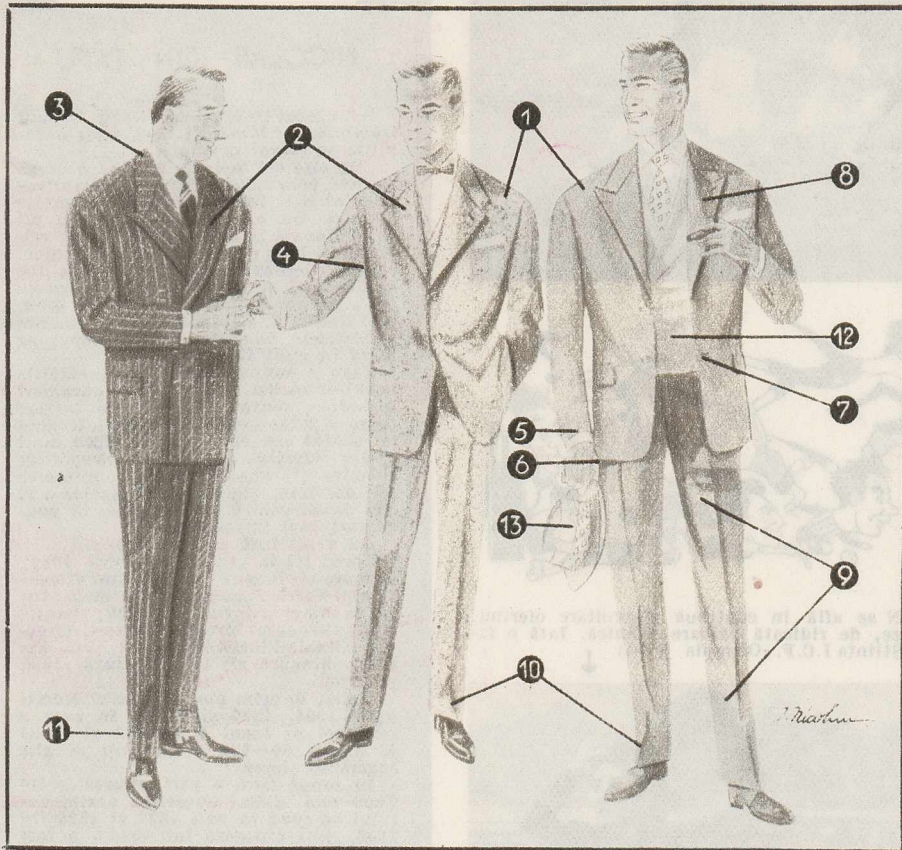
Fabrica
8
Mai

MEDIAȘ
produce

pieiărie și
ÎNCĂLȚĂMINTE
DE CALITATE

superioară

Modă pentru bărbați

CE ESTE NOU IN 1958.

- 1) Umerii cad natural, în pantă lină, puțin susținuți cu vată și rotunjiți.
- 2) Pieptul este bogat, cu revere tinzând spre îngustare; la costumul la 2 rînduri, lățimea maximă a reverului este de 9-10 cm., iar la cel la 1 rînd, de 8 cm. Deschiderea reverelor este destul de largă.
- 3) În spate gulerul este lăsat, pentru a permite să se vadă bine gulerul cămășii.
- 4) Răscrolala minceii este mică, pentru a permite o ușurință a mișcărilor.
- 5) Când mina stă întinsă normal, pe lingă corp, mincea ajunge pînă la încheietura minii, permițînd să se vadă cămașa cu 1 cm.
- 6) Lungimea hainei s-a mai scurțat, ajungînd pînă la prima falangă a degetului mare.
- 7) Talia este bine marcată și puțin suită: cînd vestonul e la 1 rînd și cu 2 nasturi, ultimul nasture e plasat în talie, la aceeași linie cu buzunarele laterale.
- 8) Se poartă și revere spitz la haina la un rînd, cu 1 sau 2 nasturi.
- 9) Pantaloni devin mai puțin largi sus și mai strîmți pe toată lungimea piciorului, avînd jos lățimea de 21-23 cm.
- 10) Pantaloni se poartă și fără manșete.
- 11) La pantaloni cu manșete, înălțimea manșetelor este de 6-8 cm.
- 12) Se poartă foarte mult vesta. Poate fi la unul sau la două rînduri, confecționată din același material cu halna sau dintr-un alt material, asortat la culoare.
- 13) Panglica de la pălărie este lată și poate fi confecționată din același material cu cravata.

Desene de I. NICOLAU

SFATURI practice

ATENȚIE LA NAFTALINA

L-am auzit odată pe un bănar spunînd: „Dacă femeile ar ști să-și păstreze hainele de blană pe timpul verii, durabilitatea lor s-ar tripla. Hainele nu se uzează atît cînd sînt purtate, cît se distrug în lunile în care nu sînt folosite”.

— E adevărat — am observat eu — că sînt și femei neglijente care nu-și păzesesc hainele de moli.

— De categoria asta nici nu mai vorbim — a precizat bănanul. Eu mă refer însă la femeile care prind că-și îngrijesc blanurile, dar care în realitate nu fac decît să contribuie la distrugerea lor. Pentru că, volînd să le apere de moli, în loc să consulte un bănar, ele se iau după diferite sfaturi ale prietenilor și folosesc adeseori substanțe toxice care atacă părul și suportul lui de piele.

— În general știu că se folosesc naftalina și unele prafuri insecticide — am spus eu. — Asta nu e rău — a replicat bănanul. Rău e că multe femei nu știu cum să procedeze cu aceste substanțe.

Și binevoitorul meu interlocutor — specialist în materie — mi-a dat unele amănun-

te pe care, la rîndul meu, le dau cititoarelor noastre, acum în sezonul cînd hainele de blană trebuie băgate — cum se spune — la naftalina:

În primul rînd, înainte de a o așeza la locul de păstrare, o haină de blană trebuie ținută cîtiva vreme la aer — fără soare prea puternic — și bătută pe toată întinderea ei cu un bețisor bine lustruit, care să nu agățe firele. Apoi, dacă se folosește naftalina — sau chiar praful D.D.T. — să nu se pună în contact direct cu părul, ci în săculețe de pînză rară sau pe porțea captușelii. În contact direct, naftalina decolorează blana. Iar D.D.T.-ul atacă suportul ei de piele. De altfel, recomandăția aceasta este valabilă și pentru hainele de lînă, nu numai pentru blănuri. Foarte bune, în locul naftalinei sau al D.D.T.-ului, sînt frunzele uscate de tulin și florile de levanțică.

Odată pregătită pentru păstrare, haina se va înfășura în hîrtii de ziare vechi — cerneala de tipar fiind și ea indicată contra moliiilor — și se va băga apoi într-un sac de pînză bine închis, iar sacul acesta va fi așezat în

un loc unde să nu fie presat de alte obiecte. Atît la hainele de orice fel, cît și la rochiile, taloare și jachete de lînă, se vor curăța mai întîi bine părțile care au fost expuse transpirației, căci mirosul acestora, combinat cu cel al naftalinei, devine miros însoportabil și se menține, dacă s-a învechit, multă vreme după scoaterea hainelor din sacul de conservare.

La scoaterea de la naftalina, astrahaful — spre exemplu — se curăță foarte frumos și își recapătă luciul natural, dacă-l frecăm cu mlez de nucă. Tot așa covorele de lînă — simple sau în fesătură persană — se curăță și își recapătă culorile vii, dacă le frecăm cu rumeguș de lemn înmuiat în amoniac. Rumegușul se îndepărtează apoi prin măturarea insistență a covorului.

Iată deci cum, cu puțină atenție și pricepere, putem prelungi durabilitatea îmbrăcămîntei noastre de iarnă, care — cum spunea bănanul nostru — se poate uza chiar atît cînd ne închidem ea se păstrează.

JOSIANA

COOPERATIVA Tricotajul CLUJ

primește comenzi la unitatea sa din str. Gh. Doja 16 PENTRU ORICE FEL DE TRICOTAJE (pulover, jachete, veste etc.) cu materialul cooperativei și al clientului

Cooperativa „DRUMUL NOU”-CLUJ EXECUTA pentru sezonul de primăvară și vară **COMENZI FĂRĂ MĂSURĂ** în centrul din Piața Libertății 18 CU MATERIALUL COOPERATIVEI Comenziile se livrează între 3-10 zile

COMREGIOCOOP BAIA MARE

ÎN VEDEREA LUCRĂRILOR AGRICOLE PRIN COOPERATIVELE DIN REGIUNE UNELTE AGRICOLE ȘI ÎNGERĂȘĂMINTE CHIMICE ÎNTR-UN BOGAT SORTIMENT

O.C.L. ALIMENTARA BAIA MARE

VINDE LA TOATE UNITĂȚILE SALE UN BOGAT SORTIMENT DE

BĂUTURI SPIRTOASE ȘI PRODUSE ZAHAROASE

AGENTIILE DE VOIAJ C.F.R.

DIN BUCUREȘTI ȘI PRINCIPALELE ORAȘE DIN ȚARĂ PUN LA DISPOZIȚIE:

BILETE DE CĂLĂTORIE ÎN ȚARĂ ȘI ÎN STRĂINĂTATE SUPLEMENTE PENTRU VAGOANE DE DORMIT TICHETE PENTRU TRENURI CU LOCURI REZERVATE SUPLEMENTE PENTRU TRENURI ACCELERATE ABONAMENTE DE ORICE FEL BILETE PENTRU CĂLĂTORII ÎN GRUPURI

Pentru a vă asigura confortul în timpul călătoriei, FOLOSIȚI VAGOANELE RESTAURANT, PRECUM ȘI RESTAURANTELE DIN PRINCIPALELE STAȚII.

Sortimente bogate de preparate culinare, cofetărie și băuturi

CAMPIONATUL DE FOTBAL

După rezultatele înregistrate în ultima etapă, nimeni nu mai poate indica echipa care are cele mai mari șanse în lupta pentru cucerirea titlului. Cele două mari favorite — Petrolul și Știința Timișoara — au părăsit terenul învinse. Echipa Jiul a trecut pe locul doi în clasament; iar C.C.A., în accentuată revenire de formă, a reintrat în lupta directă pentru titlu, aflându-se la trei puncte de lider. De asemenea, Dinamo-Cluj, o formație constantă și de valoare, se menține în plutonul fruntas.

Cine va câștiga campionatul? Iată o întrebare la care nu se va putea răspunde cu certitudine încă mult timp. O singură etapă, ca cea de duminică, a adus alftrea schimbări! E firesc deci, ca de abia după consumarea celor opt etape care au mai rămas, să cunoaștem câștigătorii uclia din cele mai pasionante ediții ale campionatului de fotbal.

Clasamentul categoriei A după ultima etapă, văzut de Neagu Rădulescu: De la stînga: Pahontu (Petrolul); Sima (Jiul); Cîosescu (Știința); Eftimie (Dinamo-Cluj); Constantin (C.C.A.); Caricaș (Progresul); David (Steagul Roșu); Macri (Rapid); Petchowski (U.T.A.); Neagu (Dinamo); Vakarcs II (Energia) și Băcut I (C.S. Oradea).

Dungu (Rapid) prinzind o minge dificilă.

HANDBALUL FEMININ se află în continuă dezvoltare oferind, în campionat, partide dirze, de ridicată valoare tehnică. Iată o izbă edificatoare din meciul Știința I.C.F. - Olimpia 4-4.

Mîndru (Progresul) trimițînd în corner mînga trasă puternic de Tătaru (C.C.A.) și pe care nu a putut să o rețină.

OASPEȚI SPORTIVI DIN IUGOSLAVIA. Tot mai multe sînt întîlnirile sportivilor din țările balcanice. În afara reluării competițiilor de campionat și „cupe”, au loc și alte întreceri amicale. Printre acestea se numără și meciul de rugbi C.F.R. București — Jedinstvo Pancevo (42-16), desfășurat pe stadionul Dinamo din Capitală.

CARE DINTRE EI VA AJUNGE CAMPION? E greu de răspuns la această întrebare deoarece, deocamdată, micuții sportivi din centrul de antrenament de la pătinoarul artificial sînt la primele litere din abecedarul patinajului. La acest centru de inițiere vin zilnic numeroși copii dornici să pătrundă tainele sportului cu patine.

O VICTORIE NEASTEPTATĂ DAR MERITATĂ a obținut echipa feminină de volei Știința-Timișoara în fața formației M.I.G. (3-2). În acest campionat, după derbiul disputat săptămîna trecută (Dinamo-Locomotiva), pe primul loc (și cu șanse clare la titlu) se află echipa jucătoarelor dinamoviste.

Medalionul nostru

NICOLAE ION ȚAPU

S-a născut în comuna Jilava, în anul frământărilor țărănești 1907, dintr-o familie de săteni nevoiași...

„De cîte ori vedeam trecînd o cursă ciclistă prin satul nostru, ne mărturisim deunăzi N.I. Țapu — simțeam o emoție teribilă. Un nod mi se punea în gî și rămîneam în mijlocul drumului, privind îndelung după plutonul multicolor, care se pierdea în sare. Ardeam de dor să devin și eu ciclist. Dorința aceasta mare mi-am putut-o satisfăcea cu greu, mai tîrziu, cînd am reușit să-mi cumpăr o bicicletă de cursă. Am început să alerg în anul 1926...”

Țapu a cunoscut din pila greutății vechilor cicliști: lipsa unor îndrumări metodice, antrenamentele „pe furate” (ceea ce putea învîta de la alții, trîgînd cu ochii sau cu urechea), lipsa unui ajutor efectiv din partea grupărilor sportive și, uneori, chiar concedierea din serviciu, din cauză că lipsește o zi sau două pentru a participa la concursuri mai importante.

Au venit însă și satisfacțiile... Local III în „Cupa Negel” din 1929 (București - Brașov - Avrig - Rm. Vilcea - Dealul Negru-București), în 4 etape; titlul de campion de fond în 1929; victoria în tradiționalul circuit București-Tirgoviște-Sinala-Plocești-București (275 km într-o singură zi) în anul 1929, 1930 și 1936.

Ciclist de prim plan în „Turnul Romîniel” 1934, 1935 și 1936, în care a terminat pe locul 4, apoi 5 și la rîndul 5, dintre 80-100 concurenți și alte asemenea „isprăvi”...

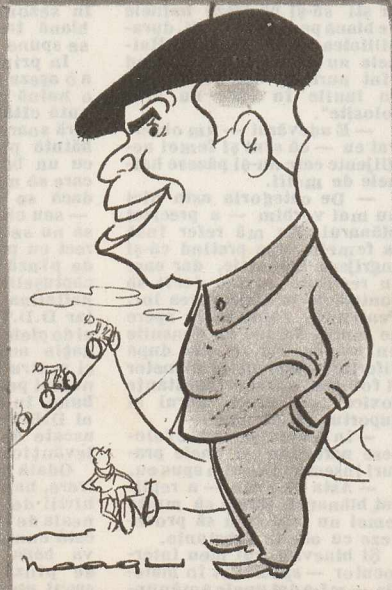
În lungă listă a performanțelor lui Țapu mai aflăm: cucerirea campionatului de fond în anul 1937 și 1938 (în 1936, deși câștigase întrecerea, a fost descalificat din pricina unui... bîdon cu apă, luat de la o mașină următoare pe o porțiune neprevăzută în regulamentul cursei). În continuare, depășiri peste granițe: Turnul Ungariei 1936, Turnul Poloniei în 1937 și 1938, iar în țară o categorică victorie în alergarea Oradea-București, în trei etape...

După 1944, Țapu, care nu alergase de cîtiva ani și nu mai era la prima tinerețe, a ținut totuși să mai facă ciclism. Astfel, s-a clasat pe primele locuri în Cursa Victoriei din 1945 (prima ediție), și, în același an, s-a clasat pe locul 2 în campionatul de fond (cîștigat de Norhadian). Un, an mai tîrziu, la 40 de ani, el își încheie activitatea competițională, participînd la „Primul tur ciclist al Romîniei democratice”, clasîndu-se pe locul 10.

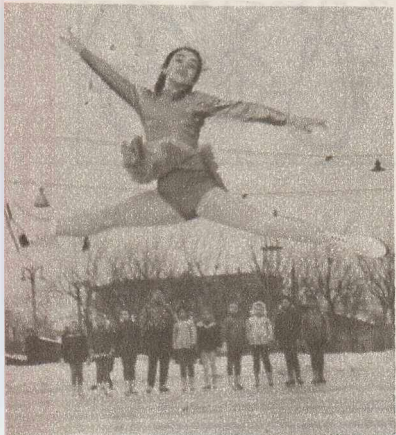
Ajunși la ultima pagină a albumului sportiv, surprindem pe chipul lui Țapu o umbră... Regretul, după cum ne mărturisea interlocutorul nostru, că nu a avut fericirea ca actualele condiții de practicare a sporturilor să-i prindă la o vîrstă la care ar mai fi putut face cîtiva ani ciclism de performanță...

A continuat însă să trăiască în mijlocul cicliștilor, în calitate de antrenor. Și, fără îndoială, tinerii din secția de ciclism a colectivului sportiv „Vasile Roșită” din Capitală, ascultîndu-l pe sfîtosul „Nea Nae” povestind despre sportul de ieri, înțeleg mai bine cît de mult se cuvine să prețuim și condițiile optime în care pot practica astăzi sportul care le este drag.

Emil IENCEC

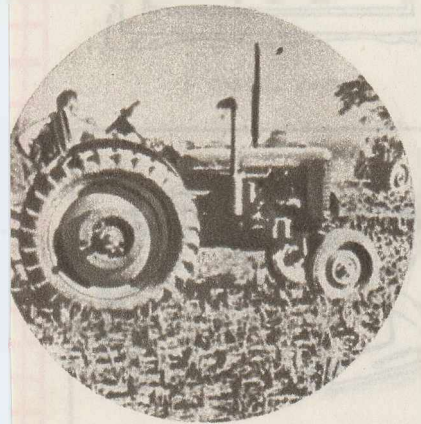
ÎN JURUL GLOBULUI

PE LUCIUL GHETII. În U.R.S.S. se urdă o deosebită atenție activității sportive e masă. Sute de copii între 6 și 16 ani înțată patinajul la stadionul „Tinerilor ploieri” din Moscova.
Fotografia noastră a surprins pe tinăra ra Liuliakova executind cu multă siguranță un dificil „spagat” pe gheață.

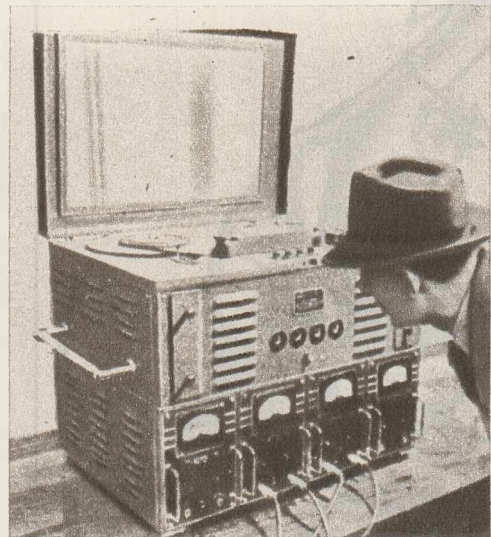

UN PRIETEN AL ALBINELOR. Originala arbă pe care o vedeți în fotografia alăturată parține apicultorului Gheorghe Kerkin din ofia. Ea nu reprezintă altceva decît un imens și de albine care l-au îndrăgit într-atît pe el care le îngrijește, încît poposesc adesea e fața și pe pieptul său, formîndu-i acasă-i stufoasă barbă pe care ar fi învidiat-o l vechii regi asirieni.

DE LA PRAGA LA RANGOON. Calitatea iperioară a produselor industriei din țările elaliste determină o cerere tot mai mare a acestor produse din partea multor țări ale obului. Astfel, tractorul „ZETOR 25”, rodus al uzinelor din R. Cehoslovacă, a at cel mai mare randament la cultivarea imintului Birmantei, fiind întrebuințat stăzi în număr tot mai mare în această ra.

MÎINI MESTERE. Tinăra chineză din fotografie, membră a unei cooperative de artă populară, brodează un tablou avînd ca model cunoscuta lucrare a pictorului sovietic V. Serov, „Delegație de țarași la V.I. Lenin”. De remarcă uimitoarea asemănare cu originalul, o dovadă a deosebitei hărnicii și priceperii a poporului chinez.

ÎNREGISTRAREA ȘI RELUAREA ULTRASUNETELOR. Șavanții sovietici au reușit să perfecționeze numeroase metode pentru întrebuințarea ultrasunetelor în medicină, biologie, meteorologie și geologie. Pentru înregistrarea și reglarea prețioselor oscilații ultrasonice, ei au construit recent acest aparat complex, folosit în toate domeniile mai sus menționate.

PRIMUL FILM AL NEGRILOR. La Stockholm a avut loc premiera mondială a primului film realizat în întregime de negri. Intitulat „Libertatea”, filmul a fost turnat în Nigeria și înfățișează lupta îndrăzită a oamenilor de culoare din Africa pentru egalitate și libertate. Iată-l pe actorul NAT SOSONU, unul dintre interpreții principali ai filmului.

ZILE DE CARNAVAL. Tradiționalul carnaval de la Nisa este cunoscut în toată lumea.
Deși pe ploate, și în acest an Carnavalul s-a desfășurat în aceeași ambianță de fast și strălucire, de costume și măști dintre cele mai variate și originale.

VOIAJ DE NUNTĂ... SUI-GENERIS. O întâmplare amuzantă s-a petrecut pe străzile orașului München. Spre a câștiga o prinsoare, un proaspăt ginere și-a încărcat mtreasa într-un căruțelor împedobit cu erăști și țigări și a plimbat-o așa cîtăva vreme, spre hazul spectatorilor. Spre a-l face voiajul cît mai plăcut, originalul „ginerică” a căptușit căruțelor cu perne...

PE POANTE

VĂ INFORMĂM CĂ:

- ansamblul de balet al Operei din Helsinki (Finlanda) a obținut un mare succes în turneul din Suedia, prezentînd „Fințina din Bacciserai” de Asafiev. În fruntea balerinelor au strălucit Maj-Lis Rajala, Doris Lane și Margareta von Bahr;
- vestitul ansamblu de balet din New York, American Ballet Theatre, va vizita în aprilie și mai Uniunea Sovietică, Polonia și Cehoslovacia, cu un program format din balet clasice și moderne de la Cenikovski pînă la Irving Berlin;
- tinărul compozitor francez Henry Sauguet a terminat de curînd un balet inspirat de romanul lui Dumas-fiu, „Dama cu cameli”. Noua lucrare se va prezenta în curînd la Paris, cu balerina Yvette Chauviré în rolul Margueritei Gauthier;
- la Teatrul de Operă și Balet din Riga a avut loc premiera noului balet al compozitorului leton A. Kaalnfina „Staburadze”. În rolul frumoasei Skaidrite apar două talentate balerine, Velti Vilțin și Vera Svețova;
- Opera Mare din Paris are în proiect montarea unui balet de Chaillez, pe un libret de Jean Cocteau, „Femela și licornul”, o creație mai veche, care nu a mai fost însă prezentată pînă acum pe vreoa scenă pariziană;
- nuvela lui Thomas Mann „Mario și vrăjitorul” a fost transpusă pentru balet. Compozitorul italian Franco Manino a prezentat cu succes această lucrare, care nu demult a apărut și pe scena Teatrului Popular din Rostock (R.D.G.) în coregrafia maestrei Vera Brăuer;
- viața unei celebre dansatoare, Isadora Duncan, va fi transpusă pe ecran. Filmul, care va fi turnat la Hollywood, va avea în rolul principal pe tinăra revelație a anului trecut, Kim Novak;
- la Pekin a luat fliofă un teatru Experimental de Operă, care a prezentat prima mare dramă dansată, pe teme folclorice, „Lanternă magică a lotusului”, inspirată de o legendă din străvechea epocă Tan.

REDACȚIA: BUCUREȘTI
PIATA ȘCINTEII

Căsuța Postală 3507 of. 33
Tel. 7.60.10, Int. 1744

ABONAMENTE:

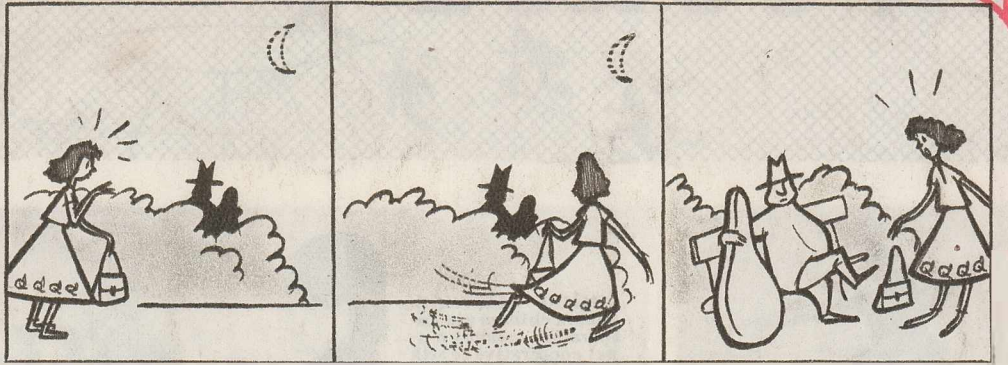
În toate oficiile postale din țară și la factorii postali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR:

2 luni: 26 lei
6 luni: 82 lei
un an: 104 lei

Calitatea tiparului garantată de Combinatul Poligrafic Casa Șcintei „I. V. Stalin”.

UMOR

Gelozie

Desen de STEM

Aș dori o pereche de ciorapi ..
 — Pentru soție?
 — Nu, ceva mai bun!

Desen de L. DARIAN

— După critica lui Ionescu, cred că îți recunoști greșeala?
 — Da. Trebuie să-l dau și pe el afară...

Desen de L. DARIAN

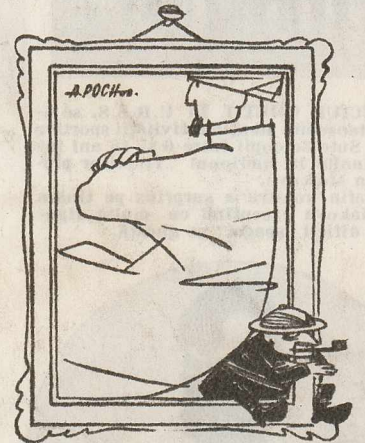

PIAȚA COMUNĂ...

... O singură sacoșă.

Desen de Luigi LUIGI

DIN SERIA „PORTRETE”
 de A. POCH

Popoarele arabe
 și colonialismul

Lumea „liberă”

O audiență cu surprize...

Desen de Neli COBAR